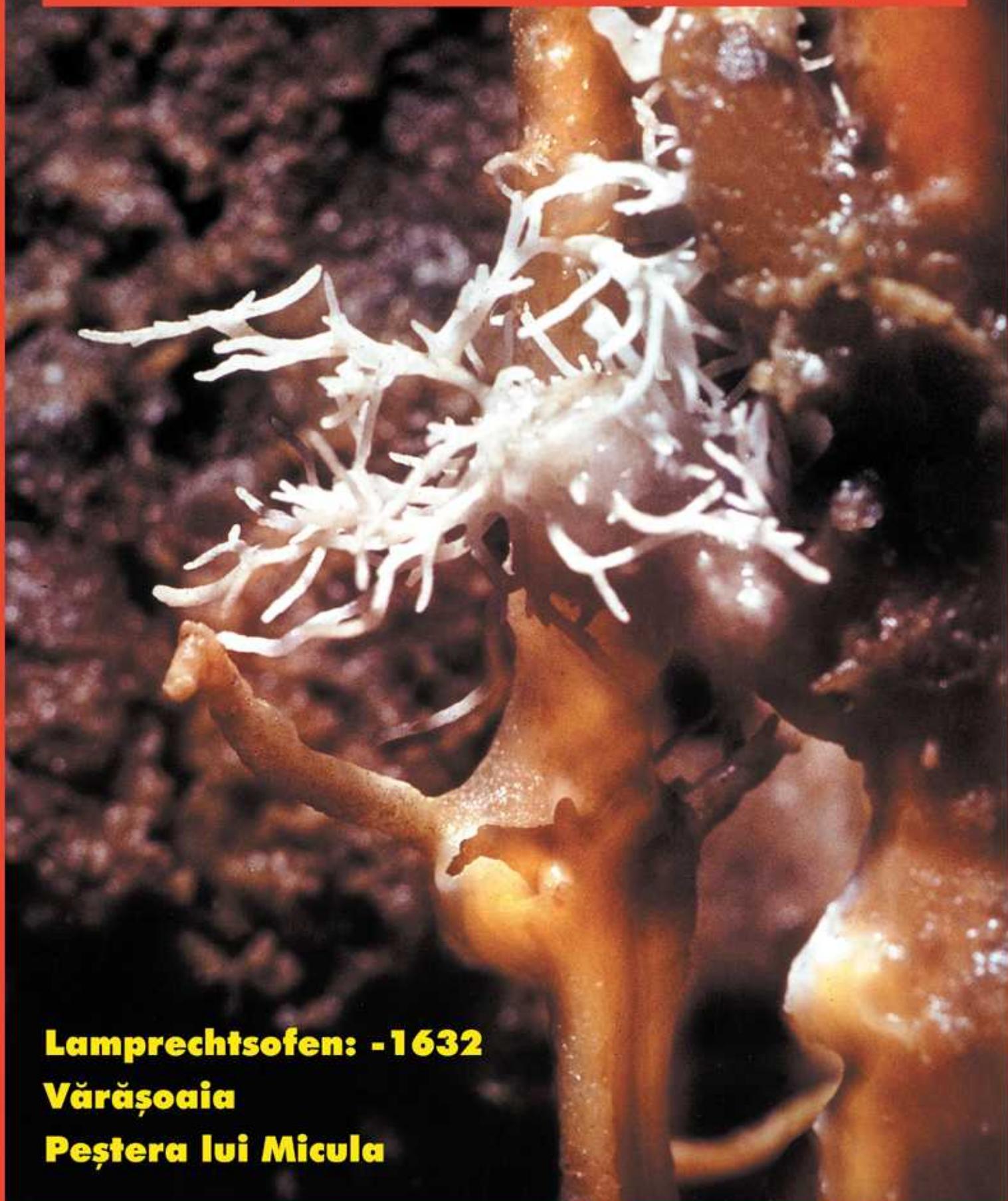

SPEOMOND

Revista Federăției Române de Speologie • Numărul 4, 1999

Lamprechtsofen: -1632
Vărășoaia
Pestera lui Micula

Fondată în 1994 cu avizul Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, sub patronajul Academiei Române prin Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, afiliată la Uniunea Internațională de Speologie (UIS), sentință civilă 17/PJ/95, cod fiscal 7345236, cont bancar 4510802230 în lei, 472121608040 în USD, deschis la BCR-SMB, 2511000013909484 Banca Transilvania Cluj.

Membri fondatori:

- Comisia Română de Speologie Sportivă (CRSS), patronată de MTS
- Societatea Ardeleană de Speologie (SAS)
- Societatea Română de Speologie și Carstologie (SRSC)
- Societatea Speologică Bănățeană (SSB)
- Grupul de Explorări Subacvatice și Speologice (GESS)

Structura FRS:

- Biroul federal:
 - Presedinte – Viorel Traian LASCU
 - Presedinte de onoare – Marcius BLEAHU
 - Vicepreședinte – Răzvan PETRESCU
 - Secretar general – Mihai BOTEZ
 - Secretar – Ovidiu GRAD
 - Director tehnic – Tudor MARIN
 - Anterior federal – Andrei POSMOȘANU
- Comisia Competiții și Expediții:
 - Departamentul Competiții și Expediții – Lucian BUȘU
 - Departamentul Canioane – Felician PAPIU
- Comisia Științifică – Viorel HOROI
- Comisia Audio-vizual – Dorin CHIS
- Comisia Protecție – Cristian LASCU
- Comisia Învățămînt-Educație – Tiberiu TULUCAN
 - Școala Română de Speologie – Călin VODĂ
 - Departamentul Tehnici și Materiale – Sorin SANTO
 - Departamentul Educație Copii – Cornelia GYÖRI
- Comisia de Suport Tehnic – Lucian BUȘU
- Comisia Salvaspoe – Adrian OPRIN
- Departamentul Scufundări – Rajka GÉZA
- Departamentul Cadastru – Cristian GORAN
- Departamentul Relații Internaționale – Mihai BOTEZ
- Departamentul Finanțiar-Contabil – Cristina ZGARDAN

Adrese de contact:

Sediul central

Str. Frumoasă 31, sect. 2
78114 BUCUREȘTI

Viorel Traian LASCU
Str. Progresului 34, bl. PC 28, ap. 4
3700 ORADEA
Tel: (4)-059-163.693
Tel/fax: (4)-059-47.24.34
Email: crse@mail.soroscj.ro

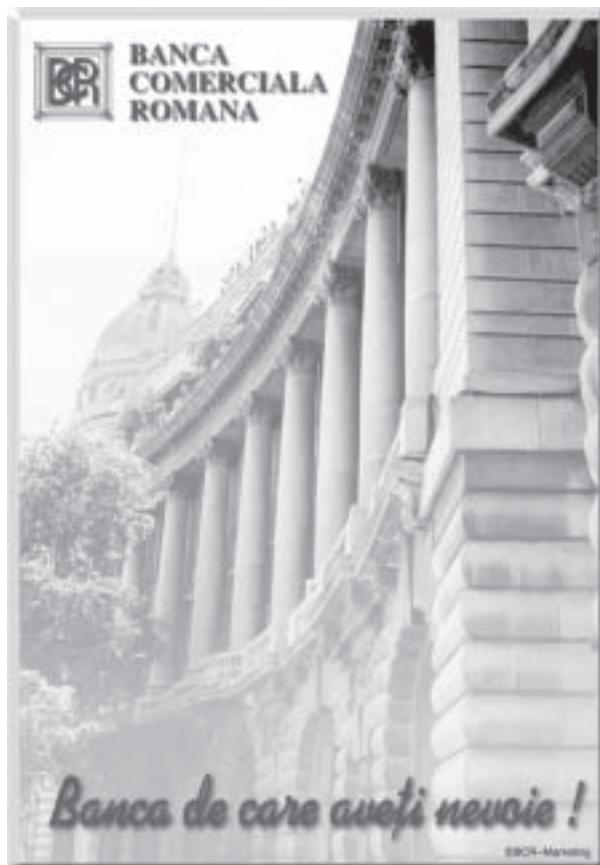
Mihai BOTEZ
Piața 14 Iulie 4
3400 CLUJ-NAPOCA
Tel/fax: (4)-064-187.657
Email: speo@mail.soroscj.ro

Andrei POSMOȘANU
Str. Lugojului 25
3700 ORADEA
Tel: (4)-059-123.040
Tel/fax: (4)-059-47.24.34
Email: crse@mail.soroscj.ro

Pagină Web:
<http://frspeo.ccs.ro/frspeo.htm>

Sumar

Speoturismul	2
-1632	3
Alpii Italieni	5
Vărășoaia	9
Platoul Ocoale	14
Peștera lui Micula	19
Peștera din Groapa Moțului	23
Ghețarul de la Vârtop	25
Peștera Răposațiilor	26
Peștera de la Cauce	28
Peștera cu Oase	30
Știri externe	32
Știri interne	35
Speomedia	40

**Fotografii
&
Birotică**

Revistă editată de Federatia Română de Speologie
Coperta 1: Aragonite din Peștera lui Micula, foto Ștefan SÓFALVI
Colaboratori: Paul DAMM
Grafică și tehnoredactare: Andrei POSMOȘANU
Tiparul executat la International Technoprint SRL, str. Dorobanților 33-37, Cluj-Napoca, 1999

SPEOTURISMUL

Andrei POSMOȘANU • „Focul Viu” București

De parcă fotografiile n-ar fi suficient de elocvente, voi spune explicit ce-și dorește acest articol.

În primul rînd vrea să atragă atenția celor ce se ocupă cu administrarea peșterilor turistice, asupra modului în care sînt tratați speologii ce vizitează o astfel de peșteră. (E vorba de speologii ce pot dovedi cu o legitimație că practică această activitate.) Eu unul găsesc normal ca un speolog, care în cursul activității sale – ce se măsoară în ani, sau chiar zeci de ani – cheltuieste o mică avere pe echipament, deplasări, instruire și.a.m.d., să beneficieze de un

tarif redus. Ar reprezenta un mic semn de respect față de cineva a cărui activitate – explorare, cartare, publicare, imagine – înseamnă o propagandă făcută speologiei și implicit speoturismului.

Cred că este evident că mă refer la peșterile din România.

Si ceferiștii beneficiază de reducere cînd merg cu trenul, de ce să nu beneficieze și speologii, amatori sau profesioniști, de ceva similar cînd intră într-o peșteră turistică.

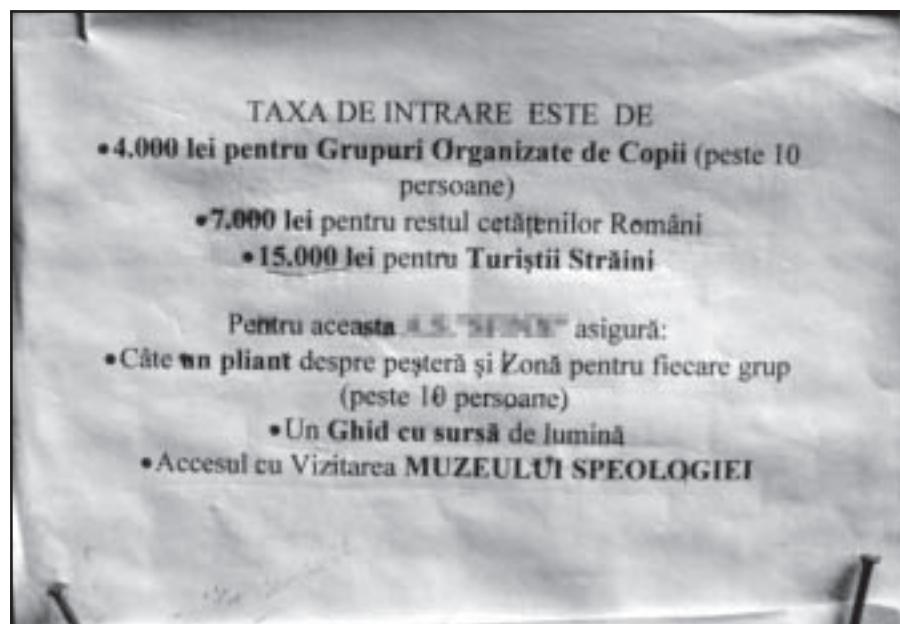
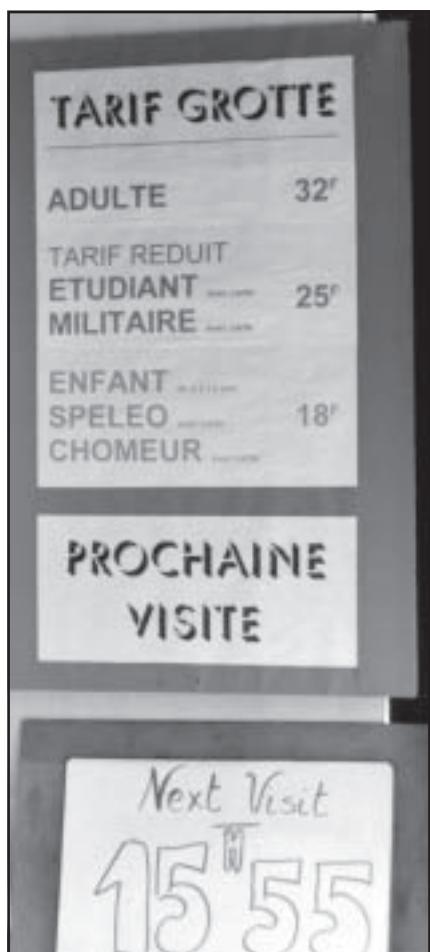
În Franța se practică acest lucru, la fel și în Ungaria, de exemplu la peșterile turistice din Budapesta.

În al doilea rînd ar fi o problemă la fel de supărătoare dacă nu chiar revoltătoare, și anume modul în care sînt tratați turiștii străini. O tară din vremuri deloc apuse face ca turistul străin să fie privit ca un individ ce trebuie stors de bani, acesta făcîndu-se vinovat că are un venit mult mai mare decît un român oropsit.

Nu cu mult timp în urmă am fost cu niște prieteni francezi să vizităm Peștera Ursilor. La casa de bilete am avut neplăcuta surpriză ca acestora să li se ceară o taxă de cinci ori mai mare. Si mai neplăcut a fost la ieșire cînd aceștia, mi-au cerut explicații și nu pentru că n-ar fi avut cu ce să plătească, dar erau intrigati. Este normal și logic ca un străin să plătească mai mult dacă ghidajul se face într-o limbă internațională, în caz contrar avem de-a face cu o escrocherie (dacă cuvîntul este prea aspru a se citi găinărie).

Mă întreb cum ar reacționa turistul român aflat în vizită într-o altă țară, cînd la hotel, în cazul nostru la intrarea în peșteră, i s-ar cere să plătească mai mult!?

Înainte de încheiere semnez un fapt îmbucurător: la peștera menționată mai sus lucrurile au revenit la normal în ceea ce-i privește pe turiștii străini. Mai rămîne ca acest semn de civilizație să fie făcut și în direcția speologilor. ■

Tarifele de la intrarea în Grotte D'Osselle și în Peștera Poarta lui Ioan. (Q.E.D.)
Foto Andrei Posmoșanu

1632

Din nou un nou record mondial de denivelare

O expediție poloneză a reușit jonctionarea peșterii denumite PL-2 cu sistemul Lamprechtsofen (masivul Leoganger Steinberge, din Alpii Calcaroși de Nord ai Austriei) pe 19 august 1998. Expediția a avut ca scop explorarea peșterii Vogelschacht, peșteră ce face parte din sistemul Lamprechtsofen din 1995. Au fost descoperite galerii și puțuri totalizând mai mult de 1000m. Explorarea acestora a condus la jonctionarea cu PL-2, la cota -400, Lamprechtsofen devenind astfel cea mai profundă peșteră din lume. Ca mai de fiecare dată expediția a fost condusă de Andrzej Ciszewski, cel care descrie cum s-au desfășurat evenimentele.

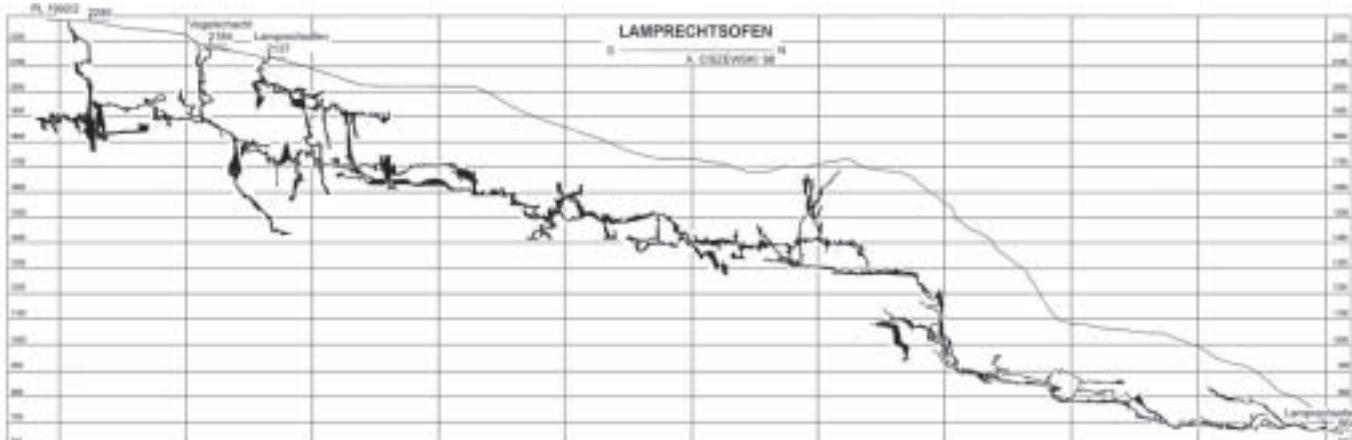
Pe data de 18.08.1998, continuînd explorarea unei serii de galerii ce își aveau originea în Sala Deszczu (Sala Ploii), Vogelschacht (parte a sistemului Lamprechtsofen), un grup de speologi polonezi reușesc jonctionarea uneia dintre acestea cu avenul PL-2. Această joncțiune face ca Lamprechtsofen să ajungă în capul listei celor mai profunde peșterii din lume. Denivelarea este acum de 1632 m.

Anul acesta expediția a început 20 iulie, mai devreme decât de obicei. Am vrut ca numeroasa noastră echipă (20 persoane) să aibă cât mai mult timp la dispoziție. Ca de obicei ne-am împărțit în două echipe. Ajuști la fața locului am descoperit că stratul de zăpadă era mai mic ca niciodată, ceea ce făcea ca sănsele noastre într-o explorare efectivă să crească. Am luat hotărîrea ca anul acesta să nu explorăm PL-2, ci să atacăm Sala Ploii, sectorul cel mai sudic al peșterii Vogelschacht. Avînd încă vie în amintire experiența din anul precedent ne-am echipat cu costume de neopren, pentru cazul în care am fi fost nevoiți să escaladăm vreo cascadă. Din fericire n-a fost nevoie să le folosim datorită nivelului coborît al stratului de zăpadă. Imediat după instalarea taberei

în Vogelschacht echipa 1 urcă primii 60 m în Sala Ploii. De aici în colo urcarea se face aproape numai pe verticală. În cursul următoarei tabere, după o succesiune de traversări și coborâri, am ajuns în capul unei cascade care cădea în sală.

Luînd în considerare cercetările anterioare aveam motive să credem că ne aflam la doar 30-60 m de PL-2. După o scurtă perioadă de euforie situația a început să se complice. Galeria ce însoțește rîul subteran se termină într-o mică sală, de unde o fereastră, pe care aveam să o descoperim mai tîrziu, conduce într-un sistem de galerii și meandre care cotesc spre NE, dar care după 150 m revin pe directia S. Acest pasaj se dezvoltase pe o diaclază. Ne puteam aștepta ca această galerie să dreneze apele din zona aflată la V de pereții din Kuchelhorn și Birnhorn, zonă în care pînă acum nu fuseseră descoperite peșteri importante.

După cîteva zile avea să fim cuprinși iarăși de o stare de euforie: pasajul debușeză într-un puț. Localizarea și profunzimea acestuia sugerează că ar putea fi ultimul puț din PL-2, puț neexplorat în integime. După o coborâre de 150 m am atins baza puțului și am avut confirmarea faptului că eram în

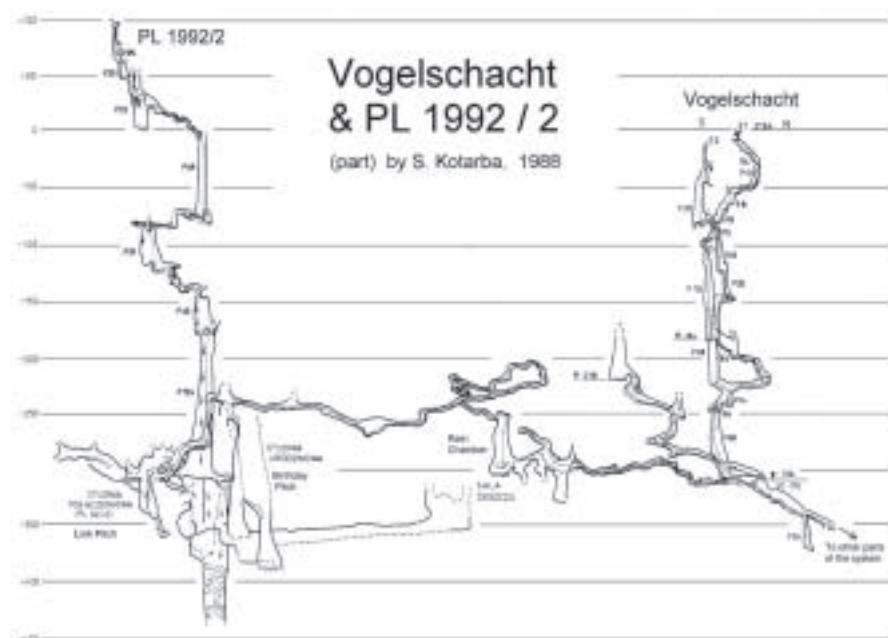

PL-2. Dar speranțele noastre de a continua explorarea nu au fost distruse, pentru că după ce am mai coborât 20 m am descoperit o fereastră cu concrețiuni de aragonit, despre care se știe că se formează acolo unde există curent de aer. Am făcut o traversare pentru a ajunge la fereastra, iar dincolo de ea am găsit mai multe scurte galerii despărțite între ele de puțuri adânci. În capul unuia dintre puțuri echipa de explorare a rămas fără echipament.

Pe 18 august Wojciech Czesak și Tomasz Fiodorowicz au coborât puțul, pe care, la înapoiere, au găsit un spit, ceea ce i-a făcut să creadă că sănt din nou în Vogelschacht. Ziua următoare Jan Kucmierz și Anna Przenioslo au cartat Studnia Urodzinowa (Birthday Pitch, -150 m), după care au coborât puțul explorat de echipa anterioară. Prinț-o fereastră, situată undeva în peretele puțului au ajuns în Big Galleries din PL-2. Și astfel, mai în glumă mai în serios, am avut nevoie de cîțiva zeci de metri de rocă pentru a explora 1200 m de galerii, hornuri și puturi.

Înainte ca expediția noastră să ia sfîrșit am atacat și intrarea unei peșteri situată 15 m mai sus decât PL-2. Am coborât pînă la -40, fiind foarte aproape de PL-2. Dar mult mai important pentru noi este că am putut intra în CL-3, situată cu 70m mai sus decât PL-2. Aici am coborât pînă la -60 unde ne-am oprit din lipsă de timp, însă zona în care am ajuns va fi foarte greu de explorat fără explozibil. (Pînă acum nu am folosit explozibil în explorările din Lamprechtsofen.)

După această joncțiune toată lumea a fost cît se poate de bucuroasă și optimistă și cred că într-un viitor foarte apropiat vom reuși următoarea joncțiune.

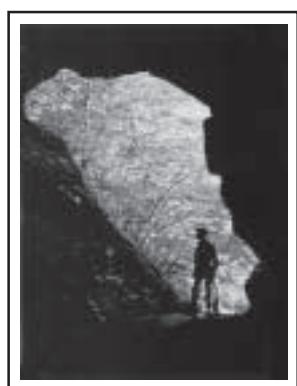

Această performanță reprezintă încununarea a 24 de ani de explorări în Masivul Leoganger Steinberge. Cei mai importanți pași făcuți de speologii polonezi în sistemul Lam-prechtsofen au fost:

- 1979 – atingerea cotei de 1022 m în urma unei escalade făcute în zona intrării;
 - 1990 – jonctionarea N-132 cu Lamprechtsofen, sistemul devinând astfel traversarea cu cea mai mare denivelare (1484 m);
 - 1995 – jonctionarea Vogelschacht cu Lamprechtsofen, locul II în clasamentul denivelărilor (1532 m);
 - 1998 – jonctionarea PL-2 cu Lamprechtsofen, locul I în clasamentul mondial.

Intrarea aval în sistemul Lamprechtsofen.

Fotografii de Stanislaw Kotarba.

Alpii Italieni

În căutarea celei mai adânci peșteri din lume

Omul caută unde-i mai bine iar speologul unde-i mai adânc. Nenumăratele greutăți întâmpinate în Caucaz au convins mulți speologi să-și încerce norocul și în alte regiuni carstice. Cu un an și jumătate în urmă, o echipă ucraineano-rusă a avut sansa organizării unei expediții speologice în Alpii Italieni. După multe discuții și formalități organizatorice a luat în sfârșit startul proiectul „KANIN-2000” – denumire datorată fie anului până la care se va prelungi proiectul, fie adâncimii la care se dorește să se ajungă, sau amândoua.

Masivul Kanin

Dintre toți munții în care s-au făcut cercetări în ultima vreme, masivul Kanin din Alpii Italieni oferă posibilitatea descoperirii unor peșteri care să egaleze sau să întreacă recordul de adâncime existent. La granița dintre Slovenia și Italia speologii sloveni și italieni au descoperit mai multe peșteri, trei dintre acestea depășind 1000 m adâncime. Cercetările geologice dovedesc că potențialul de adâncime este de 2000 m, cu 400 m mai mult decât vechiul record, fapt care a adus aici o serie de expediții din lumea întreagă. Din acest motiv Uniunea Slovacă de Speologie a decis ca explorările să fie rezervate membrilor săi. Dar, datorită strânselor relații de prietenie dintre fedeerațiile slovacă și ucraineană, proiectul „Kanin-2000” a putut demara.

Primele două expediții, din vara și iarna lui '96 au permis familiarizarea speologilor cu peșterile deja existente și au demonstrat seriozitatea și înalța pregătire tehnică a speologilor ucraineni. Colegii sloveni le-au dat mâna liberă să continue explorarea unor peșteri și deci, permisiunea unor expediții viitoare. Acum, colaborarea lor

este foarte strânsă, din dorința de a realiza lucruri mari cu forțe slave.

La ultima expediție, a III-a, au luat parte peste 18 speologi din Kiev, Poltova și Moscova. Misiunea lor a fost să „prelungească” două din cele mai neprietenioase peșteri din masiv: „Skalarjevo Brezno” (-911 m) și „Ceki-2” (-1370 m).

Skalarjevo Brezno – „mia” incompletă

Curentul de aer foarte puternic din această peșteră, curent ce se simte printre stâncile prăbișite din final, demonstrează foarte clar existența unei continuări. Dar, datorită posibilităților mari de inundare ale unor portiuni de pe parcursul peșterii, lucru în perioada de vară este imposibil. Din acest motiv eforturile expediției au fost concentrate spre o mare galerie orizontală, la cota -300, care rămăsesese necercetată. Prima echipă, compusă din doi băieți și două fete, a avut misiunea de a face unele cercetări preliminarii.

Seful expediției, Oleg Klimchouk, povestește:

„Depărtându-mă de coardă strig «liber» și mai fac câțiva pași pentru a mă feri de stropii de apă. După câteva minute de mers pe o galerie uscată și largă pereții se apropie la 25-30 cm. Îmi dau jos hamul și-i aştept pe colegii mei; până acum acesta era finalul galeriei. Ce i-a oprit pe cei de dinainte? Diaclaza e foarte îngustă și înaltă de 25-30 m. Problema era să-ți dai seama care este nivelul optim la care vei putea înainta cel mai mult. După mai multe ore de cățărare liberă depășim câteva puncte critice spărgând cu ciocanul, ajungând astfel într-o galerie mai largă. După 30 m se îngustează din nou. Să fie oare capătul? Căutăm continuarea la alte nivale și în sfârșit apare o trecere îngustă, dincolo de care se aude zgo-

motul puternic al apei. După ultimele lovituri de ciocan ne strecurăm prin îngustimea meandrului și ajungem pe platforma de dinaintea unui puț.

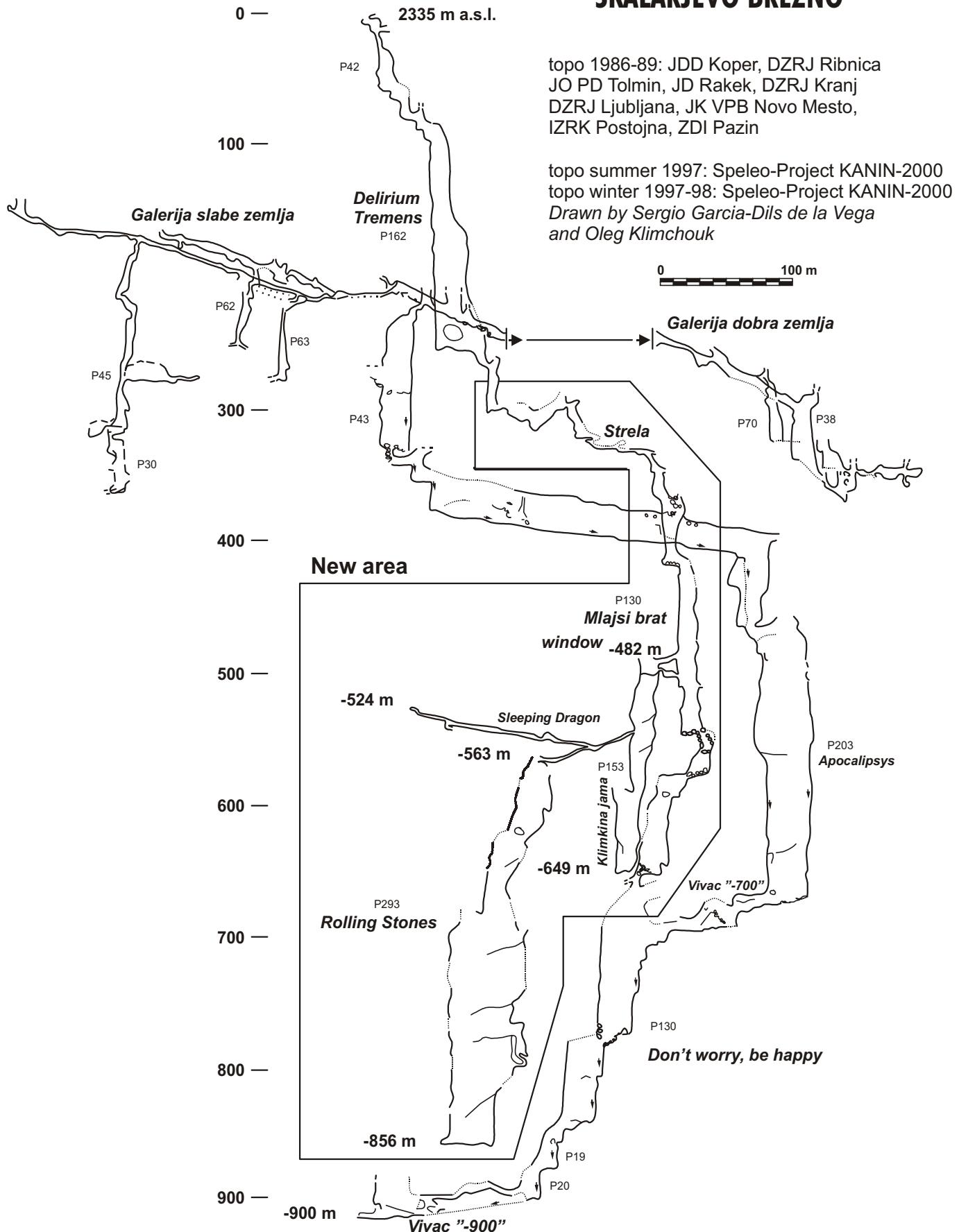
Așa a început explorarea. Peștera se năștea sub privirea noastră, tot mai adâncă, cu fiecare coborâre. După o serie de cascade de 25-30 m am ajuns în capul unui puț foarte strâmt, în care piatra cădea 5-6 s, fără să atingă pereții. Adâncimea lui s-a dovedit a fi de 126 m, iar cea totală de 560 m. La fundul puțului, pe care l-am denumit «Fratele mai mic», era o grămadă de prăbusiri. Dând la o parte câteva pietre am găsit continuarea și, după vreo 10 m, pe o diaclază înclinată, am găsit următorul puț.

Din păcate aici ni s-au terminat corzile, însă spre norocul nostru partea «veche» a peșterii a fost folosită ca poligon salvaspeo și am găsit acolo o mulțime de echipament abandonat. Se pare că n-au mai avut nevoie de acesta. În orice caz, le mulțumim frumos. Am luat cam 200 m de coardă, bucle și 10 carabiniere. Cu ajutorul acestora am reușit să coboram până la -640. După o verticală pe care cădeau pietre doar dacă te uitai la ele am dat de un puț ce părea să aibă peste 100 m. Dar toate resursele noastre de echipament erau epuizate. Ziua următoare trebuia să ne întâlnim cu restul echipei la tabăra de bază, la cabană.

Cabana «Bavet», barul «Elvis». Bere, prieteni, rock 'n roll. În sfârșit împreună. Printre sticlele de bere și schitele galeriei nou descoperite, echipa noastră istovită primește felicitări.

Dimineața următoare a început prin împărțirea echipamentelor și stabilirea detaliilor întregii expediții, inclusiv și peștera Ceki-2. Vechea noastră echipă, întărită de încă doi kieveni și doi sloveni, înarmată cu corzi și amaraje, s-a îndreptat spre S. B. să-și continue

SKALARJEVO BREZNO

munca. Era încă zi când pregătirile s-au terminat. Eram din nou în peșteră.

Echipa de vârf avea patru oameni: cei doi sloveni, una dintre fete și eu. Am coborât repede până la capătul echipării. Slovenii sunt foarte impresionați și încep deja să se felicite pentru «-1000». Din păcate s-au cam grăbit. Dar deocamdată totul e în regulă, avem 400 m de coardă și o grămadă de amaraje. Începem coborârea în următorul puț. Peretele este friabil și foarte colțuros; terbuie mai multe amaraje ca echiparea să fie sigură. Treptat pereții se depărtează și cobor în gol. După vreo 70 m văd o platformă pe care, nu fără efort, reușesc să ajung și să le strig colegilor să coboare. Ei vin încet, oprindu-se din loc în loc ca să schițeze conturul peretilor. În aşteptarea lor cânt, ca să uit de singurătate și pregătesc continuarea explorării. Cu cât se adâncește, cu atât puțul devine mai larg, până la 100 m diametru, și nici vorbă să se termine. Însă undeva jos se aude zgomotul unei cascade.

Cobor încă 40 m și caut loc pentru a planta un piton. Reușesc cu greu să mă agăț de perete, găsesc o fisură și..., consternare! În acel loc era deja un piton! Nu pricep cum se poate, aici n-a mai fost nimeni! Într-o peșteră nouă nu sunt pitoane! În cele din urmă înțeleg crudul adevăr: bucuria noastră de a explora a luat sfârșit. Am jonctionat cu partea cunoscută a peșterii. La adâncimea de -780 m am dat într-un puț cunoscut și denumit spre ironia noastră «Don't worry, be happy».

Da, n-am avut norocul unui -1000 și eram așa de porniți! Harta pe care o primisem de la sloveni avea orientarea greșit stabilită, așa că ne-am făcut iluzii degeaba. Oricum, descoperirea noastră era destul de importantă. Am avut nevoie de două săptămâni să dezechipăm și să transportăm echipamentul la tabăra de bază, aflată în apropiere de intrarea în Ceki-2.”

Ceki-2: Are prăpastia asta fund?

Ceki-2 este peștera cea mai adâncă din Slovenia și în același timp una din cele mai impresionante din lume. Puțuri adânci se impletesc aici cu galerii labirintice. Prima parte a peșterii, predominant verticală, este foarte

neprietenoasă datorită trecerilor foarte înguste dintre puțuri; de asemenea, unele verticale sunt atât de strâmte, încât trecerea lor cu echipament T.S.A. este o adevărată problemă, iar transportul bananelor o adevărată pacoste. Partea inferioară a peșterii se întinde pe câțiva kilometri și este străbătută de un puternic râu subteran. Această parte se trece pe deasupra, pe pereti sau de-a dreptul prin apă. Echiparea întregii peșteri necesită aproximativ 2500 m de corzi, 250 de carabiniere, 200 de amaraje și alte multe accesorii.

Peștera a fost parcursă prima dată în 1992-1993 de o echipă italiană. Ea se termina cu o sală cu o porțiune uscată, de unde apa intra într-o puternică cascadă într-un puț. Cele câteva încercări ale italienilor de a-l coborî au fost nereușite. Era prea multă apă. În 1993 italienii au dezechipat complet peștera și de atunci nimeni n-a mai intrat în ea. Acum, în 1997, echipa „Kanin-2000” era hotărâtă să atace acel puț.

Până la -1000 echiparea s-a făcut direct, fără folosirea unor tabere intermediare. Ultima bucătă, de la -840 la -1020 a fost echipată în mod strălucit de doi speologi ruși, cărora cu tot cu întoarcerea la suprafață le-a luat 29 de ore. Toate intrările în puțuri au fost dublate, de aceea s-au folosit grupe de susținere, care din timp în timp aduceau bananele cu echipament. Dificultatea ridicată a peșterii permitea transportarea unei singure banane de om, maxim două. Întregul echipament rămas a fost transportat la bivuacul de la -900, de unde s-au desfășurat toate acțiunile următoare. La toată această muncă titanică s-a primit un mare ajutor din partea liderului primei echipe din Ceki-2, italianul Roberto Antonini.

Atacul decisiv

Povestește același Oleg Klimchouk.

„Tabăra noastră subterană, dimineață. Sau poate nu e dimineață, ci zi, sau seară. Sub pământ nu prea contează; contează că dormim de 10 ore și că ar fi timpul să ne trezim. Ieri, în 18 ore, echipa noastră internațională, ucraineano-ruso-italiană, s-a oprit la -1300, la numai câteva ore de sfârșitul peșterii. Acum suntem doar patru, cei doi italieni, după o odihnă de patru ore în tabăra de bază, s-au întors afară. Coborâm plini de entuziasm, hotărâți să

luăm de la peșteră cât mai mult, cât va sta în puterile noastre.

Relativ repede, în 5 ore, am ajuns la lacul «Terrano», mare, limpede, lung de peste 100m și ocupând întreaga galerie. Au fost necesari 130 m de coardă pentru a-l putea depăși. După lac a început partea cea mai periculoasă a peșterii; 4-5 ore de ploaie la suprafață sunt de ajuns pentru ca râul să inunde galeria până la tavan. Verificăm nivelul apei după semnul pe care la-m lăsat ieri. Scăzuse cu 0,5 m, lucru care ne-a bucurat.

Mergem în continuare pe deasupra apei, cărărându-ne la liber, lăsând doar din loc în loc câte o mână curentă. Iată și ultima porțiune uscată, după descrierea făcută de Roberto. Din lateral apare șivoiul de apă, a cărui forță ne uimește. Hotărâm ca în continuare să meargă doar doi dintre noi, ceilalți doi urmând să aștepte întoarcerea acestora. O felicităm pe Lada, aceeași care a explorat în S.B., pentru că a ajuns cea mai «adâncă» fată din Slovenia și o luăm de-a dreptul prin apă. Cascada s-a făcut repede auzită datorită zgromotului înfișător. Priveliștea era grandioasă. Ca să ne spunem ceva unul altuia trebuie să ne strigăm în ureche. Însă problema noastră era că trebuie să coborâm împreună cu însăjimântătoarele tone de apă. Încep să înțeleg de ce ne-a răspuns Roberto cu «o să vedetă voi» când l-am întrebat de ce n-a coborât. Fixăm coarda în amarajele făcute de Roberto acum câteva ani și ne punem marea întrebare: cine coboară primul? Tragem la sorti și ies eu. E prima dată de când mergem împreună, eu și Denis, când nu ne putem înțelege. Se vede treaba că era ceva mai special.

Într-o poziție incomodă, bat un sprijin pentru a amara coarda în partea cea mai slabă a cascadei. Apa mă lovește cu putere în cap și în spate. Simt pământul sub picioare, mă trag căt pot într-o parte și în sfârșit pot să respir. Îi semnalizez lui Denis că poate să coboare fără probleme. De cobrât am coborât, dar mai trebuie să și urcăm fără ca apa să ne sufoce.

Ne aflăm pe o platformă la 20 m de baza puțului. Cascada se sparge de bolovani umplând tot spațiul de stropi de apă, motiv pentru care nu putem să vedem nimic în jur. Va trebui să căutăm cu mâinile, nu cu ochii. Continuăm pe peretele opus torrentului, cuprinși de

febra explorării. Apa scade apoi se pierde printre pietre. Bântuim cam jumătate de oră în această sală morbidă și mai coborâm circa 10 m. Ne oprim în fața unui tunel strâmt, lung de vreo 5 m, din care vine înăbușit zgomotul unei cascade. Mădezechipez și încerc să forțez strâmtarea, dar degeaba; măîntepenesc. După 40 min de chinuială, tras de picioare de Denis, reușesc să ies afară. E prea strâmt. E nevoie de explozibil și din păcate nu avem aşa ceva la dispozitie și nici n-avem din ce să improvizăm. Nu ne putem decide să ne întoarcem; ne chinuie gândul la munca titanică pe care au depus-o douăzeci de oameni ca noi să ajungem aici. Hotărât, Denis își dă jos salopeta și neoprenul și vrea să se avânte în strâmtarea. Depășirea acesteia dezbrăcat, ud și înghețat e o adevărată sinucidere, mai ales dacă avem în vedere că este mai voluminos ca mine. Mă decid să mai încerc o dată.

Dezbrăcat, cu o lampă în mâna, încep această aventură îngrozitoare. Primii metri îi parcurg destul de ușor, dar pereții se apropiie tot mai mult și sunt nevoie să mă împing cu toate forțele înainte. Expir adânc și mai înaintez puțin, dar simt că nu mai pot inspira. Foarte concentrat încerc să nu intru în panică; mă dau puțin înapoi și îmi eliberez toracele. Cu capul în jos, lipit de stâncă, îmi dau seama că am înaintat cam mult și nu voi putea să mă mai întorc. Pare ciudat, dar când am realizat acest fapt am prins forțe noi. Dorința de a supraviețui m-a împins înainte, centimetru cu centimetru, rănindu-mă de colțurile stâncii. În cele

din urmă am reușit să mă strecor. Urmează un puț, pe care cobor la liber cam 10 m, după care pereții se depărtează și coborârea devine imposibilă. Cățiva metri mai jos se vede fundul putului și continuarea.

Nu știu cum am reușit să mă întorc, știu doar că pe ultimii metri zăceam întins și plângemam. Denis s-a chinuit să mă îmbrace și să mă revigoreze. Eram atât de istovit că nu-l puteam ajuta cu nimic. Ajungând la săracia noastră prietenă am primit tot ajutorul ce se cuvenea: ceai fierbinte, mâncare, odihnă sub folia de supraviețuire, după care am început urcarea spre tabăra de bază de la -900.

După noi a coborât o altă echipă de două persoane, care a încercat zadarnic să lărgească strâmtarea cu ciocanul. Fără explozibil nu se putea face nimic. O altă echipă a coborât pentru a carta porțiunea nou explorată, care s-a dovedit a avea o denivelare de -60 m. Astă situează peștera Ceki-2 pe locul 11 în lume, dar ceea ce este mai important e că peștera nu s-a terminat și mai are încă lucruri de dezvăluit.

Asta e, continuarea trebui lăsată pe anul viitor. Până una alta am mai pierdut o groază de vreme cu dezechiparea și evacuarea materialelor. Bineîntele, noi am fi lăsat puțurile echipei până anul următor, însă echipamentul, în majoritatea lui, era împrumutat și trebuia înapoiat.

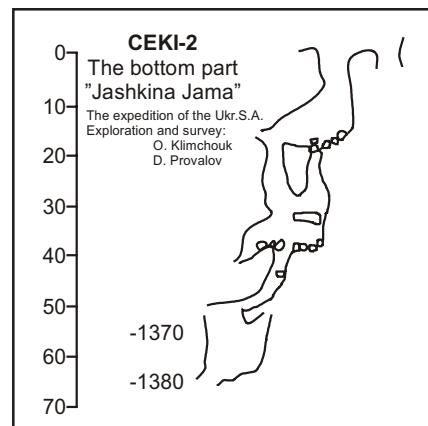
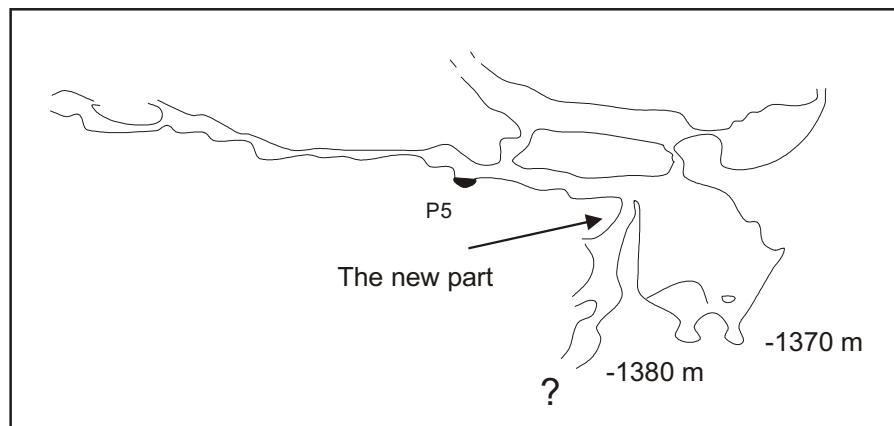
Planuri de viitor

„Explorarea în Kanin va continua chiar la iarnă, deși la exterior condițiile sunt

mult mai vitrege, dar dispăr pericolul viitorii. Expediția din vară nu și-a terminat misiunea, așa că se mai lucra cu siguranță în Ceki-2. Vreau să le mulțumesc din suflet atât speologilor sloveni și italieni cât și echipei noastre de susținere pentru ajutorul dat, pentru tot ce au făcut pentru noi în Kanin.”

P.S. Expediția din iarna lui 1998, începută de Anul Nou și continuată încă două săptămâni, a avut drept scop forțarea finalului peșterii Skalarjevo Brezno, dar din păcate strădaniile echipei ucraineano-ruso-italiene au fost zadarnice, singura realizare fiind descoperirea unei noi porțiuni verticale, paralelă cu cele două deja existente (inclusiv a impresionantului puț Rolling Stones: -293 m). Din nefericire, ambele încercări de a prelungi această peșteră s-au soldat cu eșecuri. ■

Traducere de Sacha OPRIȘAN, C.S. „Omega”, Cluj Napoca, după revista *Lumea* nr. 2 și revista informativă a Asociației Ucrainene de Speologie.

Vărășoaia

Paul DAMM • „Z” Oradea

Omul a fost din totdeauna predispus să facă din proprie inițiativă niște lucruri, de care altminteri nu s-ar fi legat nici în ruptul capului. Ce contează că, imediat după primii pași timizi, marea majoritate a confrăților noștri în ale peșteritului, a fost etichetată într-un fel sau în altul? De altfel ce mai contează că la umbra Cortinei de Fier niște indivizi care au găsit o peșteră, sau aven în cazul de fată, și-au construit acolo propriul lor Gulag? Căci dacă nu ai o peșteră, ti-o sapi!

Operațiunea, care în anumite cercuri se cheamă derocare, decolmatare sau scormoneală, are la bază probabil niște motivații ciudate: chemarea necunoscutului sau plăcerea muncii făcute în zadar. Nu cred însă că este cazul să ofer cititorilor un studiu științific, presărat cu amănunte șocante, sau considerații asupra celor mai recente cuceriri din domeniu.

Eu mă voi mulțumi să vă spun doar că pentru toate eforturile, suferințele dar și succesele noastre, trăite acolo, este de vină un singur om! Acest domn, pe numele său Iancu Orășeanu, după niște sfâtuiri, duse în cea mai mare taină cu Ghiță Brijan, nu a precupeștit efortul de a se furișa până în Vărășoaia și de a turna o găleată de zeamă fluorescentă în ponorul cel mai nordic de acolo!

Era anul 1984 după Christos. Hodobana tocmai se terminase și toată lumea era în căutarea nouului Tărâm al Făgăduinței. Este ușor de înțeles că febra ne-a cuprins pe toți în așteptarea rezultatelor campaniei hidrogeologice. Și nu degeaba! După numai 12 ore, vijeliosul râu care trece printre cochetele case de vacanță din Boga, semăna panică. Apa era VERDE.

Vesteasă răspândită ca fulgerul din clipa în care informația a ajuns la regretatul Paul Matos. Știrea a fost pomenită la loc de cinste în următorul număr al revistei sale Speotelex; din care Pali, într-un mod până astăzi neelucidat, reușea să scoată trei numere pe an!

1985

După o tură de recunoaștere, care a avut loc într-o zi de sărbătoare, Matos și Zoli Kiss ajung la concluzia că prin zăpada de 2 m, cu tot 1 Mai-ul muncitoresc, nu se zărește nimic. Vara trebuie așteptată.

Startul este reușit. Se doarme la Ștei în garsoniera lui Iancu, se povestește cu Sanyi și Lajos Matyasi și echipa urcă la Padiș într-un mod elegant, cu duba sondorilor.

Din nefericire însă, Vărășoaia se dovedește a fi inexpugnabilă. Săpăm în neștiște în tot felul de văgăuni care suflă în draci, dar probabil că tocmai alegarea de la un obiectiv la altul, pentru a găsi varianta cea mai comodă, a sortit eșecului această promițătoare acțiune.

Si gata! Entuziasmul dispără, iar gașca, conform normelor aflate în vigoare, se sparge.

1986

Anul 1986 îl duce pe Pali Matos la Poiana Horea, restul echipei optând pentru Valea Cetăților. Astfel numai pentru un final de tabără se mai populează Poiana Vărășoaia. Dar tot nimic nu se iubește. Într-un târziu, inspirația urgenței problemelor acumulate peste ultima noapte a turei, mi-a condus pașii spre partea superioară a unei mici poieni de pe versantul estic al Vârfului Vărășoaia. Iar acolo, la marginea poienii, un trunchi de brad putrezit ieșea sub un unghi aberant din iarbă...

Avenașul, ascuns sfios sub acel dop, avea să primească numele de V5, sau Fața Muncelului după locul cu pricina. Am decolmatat un pic pe la -5, iar la -10 era deja clar că gaura era diferită de tot ce a oferit până atunci zona. Gol de distensie gravitațională în pantă de 35°, curs activ temporar (dar situat pe un vârf de munte!) și primul curent de aer absorbant din regiune.

1987

Am revenit la aven alături de Károly Moréh și György Keser după o tură de Valea Rea, unde am stat înțepenit în Meandrul cu Tăiței mai bine de un ceas;

și o alta, executată la Cabana Padiș, destinată redresării psihice.

Aveam cu noi o țeavă de sondă, cea de-a doua bijuterie tehnică folosită la explorări, după toporul prost ascuțit cu care am eliberat intrarea. A fost însă că se poate de eficient. Strâmtarea la care ne opriseră cu un an înainte, a devenit un puț cu diametrul de 1m la gură, în numai 15 minute!

Am coborât într-un mod onorabil până la -35, unde cu tot moralul îmbunătățit, am refuzat să mă vâr în îngustimea, de altfel deloc îmbietoare din cauza montmilchului, care se profila în fața noastră.

1988, vara

Mare tabără mare, organizată de Pali Matos la Vărășoaia: „Speotelex” Cluj, „Emilian Cristea” Alba Iulia, „Czaran Gyula” Tinca, Alpin Grup Timișoara, BKBT Oradea plus speologi individuali. În V5 se lucrează în 3 schimburi pe zi. Este depășit „Montmilch-ul” dar se ajunge la Gaura de Soarece, care ulterior va primi și numărul unu. Șpiț, baros, bomfaier, țeava noastră de sondă și Marcel Hudrea. Tehnici de vârf, procedee moderne, sfârșit de secol XX. Marcel, ultima unealtă, este pusă în funcționare timp de 3 ore, după depășirea obstacolului de către colegii de echipă.

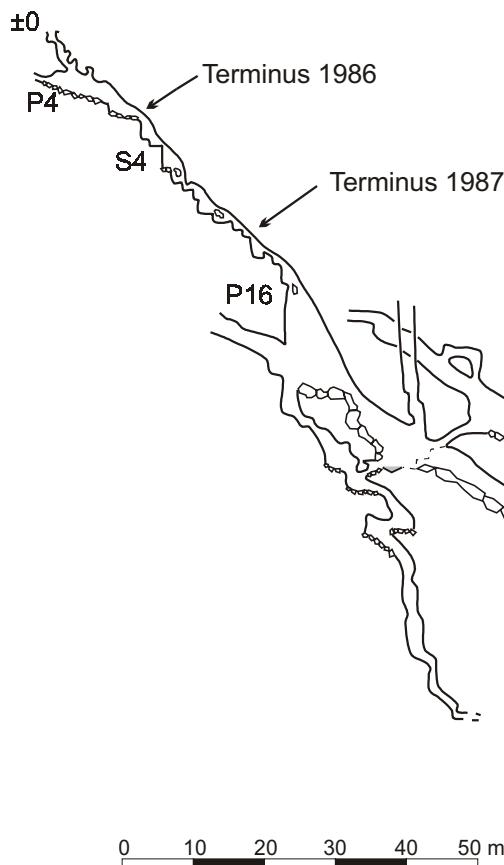
Puț de 16 m, sală mare, încă una, un mic activ, aragonite. Și încă ce aragonite!!! Meandrul cu Septa Fraierilor, -104; hartă: Csaba Csak și Elisabeta Orban = 300 m. Si gata! Gata?!?

1988, Revelion

Radu Pop, Călin Pop, Mihai Botez, Dumi Ciocan, Istvan Szlany, Levi Dimen, Puiu Chiselită. Zăpadă de 1,5m, lupi, urși, Claudia (Dia). Speologi în cantonul silvic. Pădură dotată cu pușcă, care vânează speologii din cantonul silvic. Se sapă la Aragonite. Se pătrunde în Rețeaua Paralelă.

1989

Cartare integrală: Paul Damm, Zoltan Kiss, Radu Pop. Se sapă la Septa Fraierilor și la Aragonite.

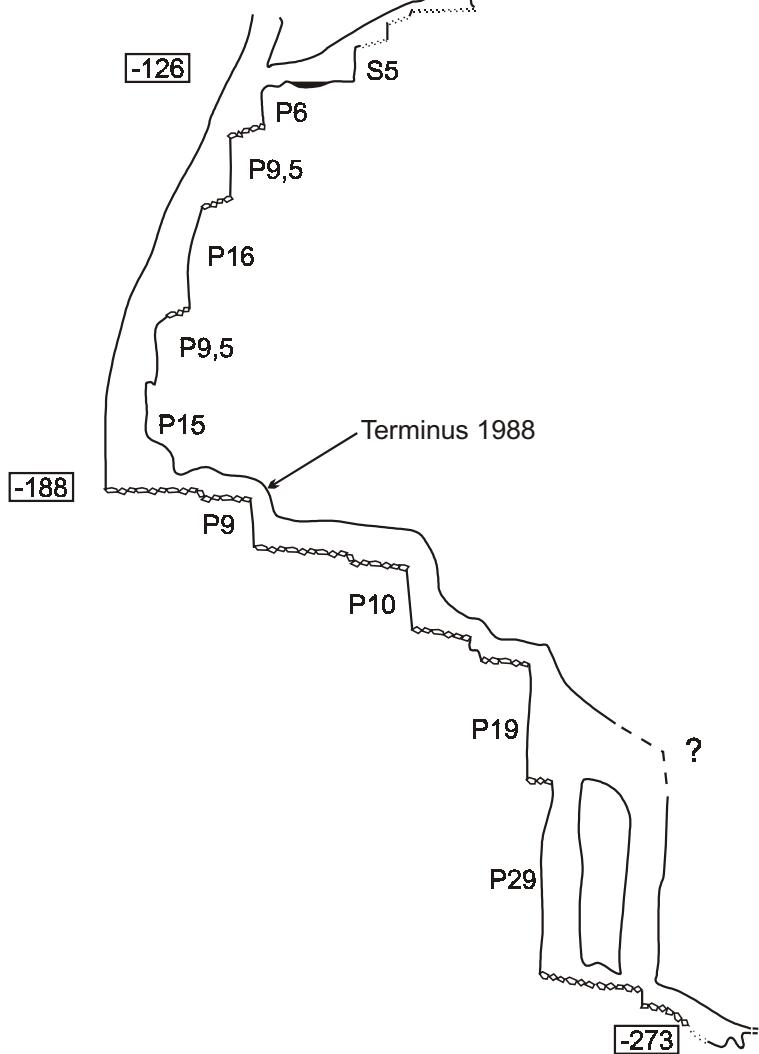

Avenul V5 Avenul din Fața Muncelului

0 10 20 30 40 50 m

Cartare:

P. Damm
R. Pop
J. Zih
G. Frățilă
Sz. Szücs
C. Pop
M. Botez
O. Pop
Katalin Perényi
P. Matoš
I. Szlany
Z. Kiss
K. Moréh
Magda Bartos
D. Ciocan
L. Forda
L. Kocsis
G. Popa

1990

Liniște și pace. Moral ridicat. Lumea se dă prin Valea Rea, peșteră care începe să își arate colții și o mică parte a speleotemelor.

Piri Laci dăărâmă prăbușirea de la intrarea în Meandrul cu Tăișei.

Se explorează și se cartează pe 1166 m Peștera V11, descoperită în dolina cu closet (budă...) de lângă fosta Casă a Văcarilor, la numai 30 m de tabără!

Se sapă în V5, tot la Aragonite. Dincolo parcă ar fi ceva...

1991

August. Cea de-a doua tabără SAS și prima organizată la Vărășoaia. Acțiune desfășurată sub egida prieteniei, democrației, circularelor și cu ajutorul de neprecupeștit al camionului lui Marcel Hudrea. Poiana s-a populat ca niciodată. 20 de gropari de la vreo 6 cluburi, plus oaspeții ocazionali! Plan de bătaie afișat, bătut în prealabil la mașină de către Mihai Botez.

Tot ce înseamnă Vărășoaia, și nu numai, se ia de la zero.

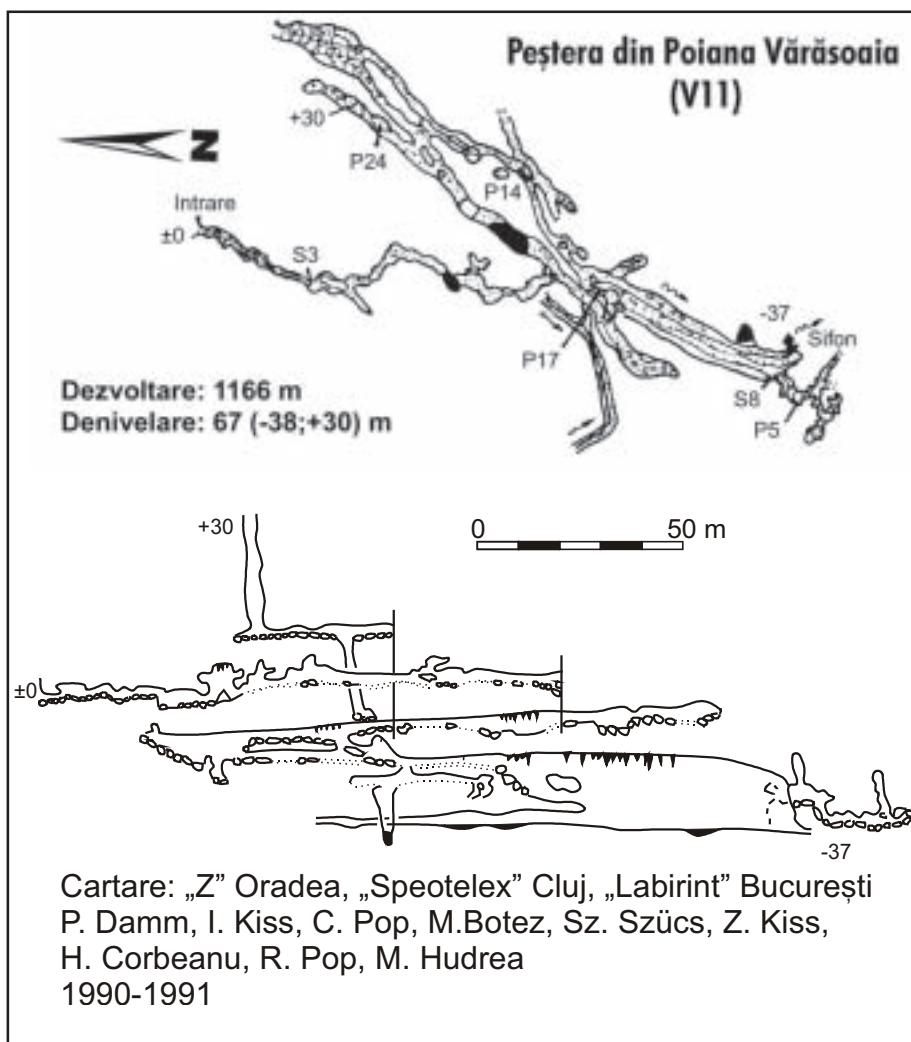
Model de organizare militar:

- trupe de suprafață, care ajung în tot felul de locuri exotice, dispuse între Stâna de Vale și Izbucul Galbenei;
- echipa cărtițelor industriale, coordonată de Istvan Kiss. Trupa mută niște metri cubi de detritus și produce Ponorul V12. Decorul este modificat substanțial și în Vărășoaia-Sud, V11, Padiș și Valea Rea la Ponorul Betonierei;
- echipa de duri: Zoli Kiss și Horațiu Corbeanu îl acostează pe Jóska Zih. Actualul Afluent Adrian din Valea Rea, este făcut tăndări;
- echipa topo, formată din umila mea persoană și cei fraieriți pentru durata a cel mult două ture de cartare.

Efortul principal al taberei a fost îndreptat însă spre strâmtoarea de la Aragonite din V5!

06.08

Faptul că oamenii erau hotărâti, s-a văzut încă din prima zi a taberei, prin surprinzătoarea intrare la săpat, executată de Mihai Botez și Călin Pop pe la ora prânzului. Dimineața următoare locul le este luat de către Radu Pop, József Zih și Tibi Ille. Radu este în delir: simte avenul dincolo...

09.08

Mihai, Călin și Zoli intră pe la prânz în V5. Schimbul (Radu, Jóska, Horațiu și Szabolcs) îi găsește pe baricade.

10.08, ora 8 am

De pe deal se aud voci. Sosesc Horațiu și Szabolcs, care raportează: „Radu și Jóska au trecut strâmtoarea. Au plecat în explorare pe la 6 dimineață. I-am așteptat mai bine de o oră, după care fiindu-ne prea frig, am ieșit.”

10.08, ora 10 am.

Urlete de pe deal. Jóska aleargă înnebunit spre tabără, anunțându-ne o veste proastă: „Radu a rămas blocat în peșteră!”. Stupoare generală...

„Am trecut destul de ușor prin strâmtoare”, povestește Jóska. „A urmat o galerie spațioasă, niște prăbușiri și apoi o sală cu un puț larg în podea. Am făcut o traversare pe stânga și am prins un râuleț, pe care l-am parcurs până la o cascadă, accesibilă... direct dintr-un târâș prin apă. Radu a coborât folosind

unica coardă disponibilă și a ajuns pe buza unui mare puț...”

Ceea ce a urmat, personal nu am reușit să înțeleg niciodată. Ce i-o fi apucat pe cei doi să interpreteze tocmai în găoaza aia nenorocită, adaptarea postmodernistă a unei celebre drame veroneze, care printre altele, include un balcon și o funie? Nu știu... Cert este că, legând laolaltă mai multe șururi, șireturi și batiste, Jóska i-a coborât coarda lui Radu, care după ce a legat-o de o septă, s-a avântat voinicește în hăul necunoscut...

Și bummm! Tocmai în clipa în care protagoniștii noștri erau despărțiti de un P7, inabordabil la liber, s-a întâmplat nenorocirea. Iar în vacarmul general al cascadelor, Jóska nu a putut înțelege decât ceva ce părea să însemne „CHEAMĂ ECHIPA DE SALVARE!”

10.08, ora 10.30 am

Intrarea Avenului V5. Coboară Călin cu „banana salvaspeo” legată de gât. Urmez eu cu un teanc de funii și tot

felul de fierării, ajutat din urmă de Mihai și Tibi. La intrare se aşează omul de legătură cu tabăra: Istvan Kiss.

Verticalele Galeriei de Acces sunt cborâte efectiv prin săritură. În mai puțin de 10 minute Călin depășește Gaura de șoarece 1, unde Tibi Ille va rămâne de releu. În decurs de 30 de minute echipa se regrupează la Aragonite.

Cu schița lui Jóska în brațe, mă înfig în Gaura de Șoarece 2 în urma lui Călin. Vine prăbușirea și apoi sala cu puț pe mijloc, care nu ne place de nici o culoare. Punem o balustradă. Într-un moment de liniște însă, parcă auzim ceva. E Radu... și cântă!!!

Ne aruncăm pe galerie și în scurt timp îl vedem. E întreg, e ud și vorbește prostii. Ne întreabă dacă nu am adus cumva cu noi o funie, pentru a cborâ mai departe... Bineînțeles îl înjurăm de mama focului, după care ne uităm la ceas: e 11 și 45! La ora 12 și 10 minute, datorită oamenilor de pe relee, vestea salvării ajunge în tabără.

Dar totuși, ce s-a întâmplat?

Radu, după ce a dobândit prin metoda teatrală descrisă, prețioasa coardă de Oradea, lungă de 20 m, a cborât în noul puț. Problemele au început cu lungimea prea mică a funiei și au continuat cu cele ale bogibbsurilor, care nu se pot monta prea ușor pe o coardă întinsă, mai ales dacă se cboară până la nod. Fiind sub cascadă, cu electrică slăbită, Radu a scăpat din mâna una dintre scule, după care a dat alarmă.

Neavând cordelină la el (toate erau pe cascada de 7 m...), Radu, cu un blocator montat, își amintește de nodul Obendorfer, pentru care însă avea nevoie de capătul corzii. În hăul larg de 10 m, după mai multe pendulări, prinde o fisură pe un perete, reușește să urce la liber vreo 2 m și obține suficientă coardă pentru a confectiona nodul de urcare.

Cu momentul cheie depășit, fiind „doar” ud complet, nu mai avea de îndurat decât frigul până la venirea salvatorilor.

12.08

Echipă de vârf: Radu Pop, József Zih, Szabolcs Szucs, Mihai Botez; echipă de cartare: Paul Damm, Călin Pop. Joncțiunea echipelor are loc la -132, în dreptul unui meandru acvatic monstruos. Radu VREA însă ca avenul să continue; se dezbracă la slip și trece de

cei 8 m. Cocoțat fiind pe un nivel de eroziune situat ceva mai sus, ascult cu groază vestea: „Urmează un nou puț!”. Avenul V5 continuă...

1991

Noiembrile. Radu Pop și Ovidiu Pop, susținuți până la gura avenului de către o echipă de speologi francezi („Noi acolo nu ne băgăm!”), ating după o succesiune de puțuri largi cota de -188. Ovidiu Pop este exclus din Clubul de Speologie Politehnica, deoarece a deteriorat niște neoprene într-o acțiune nepatronată de club.

1992

Vara. Tabără SAS: 35 de participanți, procent redus al oamenilor „de tabără”, obiective clare, dotare tehnică de excepție, asigurată de Ioan Czibulak „Foka”. Scop: găsirea unui pasaj ocotoritor al meandrului de la -131.

25.07

Generatorul de curent, un monstru de 70 kg, este urcat pe Muntele Vărășoaia. Prima echipă de căblari (oameni care întind cablul) formată din Szabolcs, Dumitru Ciocan, Lucian Forda și sub-

semnatul, este surprinsă de viitoră pe Galeria de Acces, la puțin timp după ieșirea scărarilor (Jóska, Gigi Frățilă, Katalin Perényi și Călin Pop). Aceștia, după cum le spune și numele, au avut sarcina de a monta scări fixe din aluminiu, în perspectiva traficului intens preconizat.

26.07

Cablul ajunge la Aragonite. Gaura de Șoarece 2 este lărgită cu un rotopercutor HILTI.

27.07-1.08

Se lucrează în 3 schimburi a câte 5 ore pe zi, în echipe de 3-4 persoane, la un număr de 4 obiective.

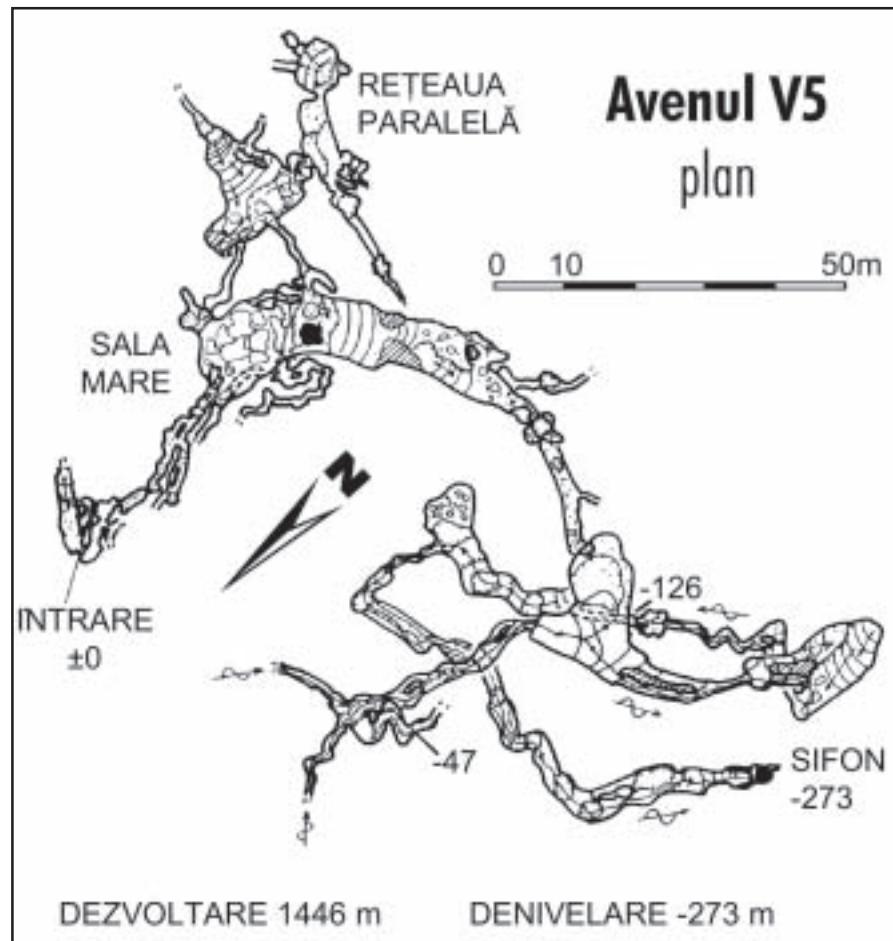
Se trece peste tot, însă continuările sunt nesemnificative.

02.08

Cablul electric ajunge la -132. Împreună cu Mihai Botez, în apă, adesea până la brâu, dăm la HILTI până rupem un burghiu. Gata! Ori trecem prin meandru, ori renunțăm!

03.08, ora 16

Echipă de vârf: József Zih și Gigi Frățilă. Serpași: Kati Perényi, Mihai Botez și Szabolcs Szucs.

04.08, ora 11

Sala cu Aragonite; are loc racordul echipei de cartare (P. Damm, C. Pop, susținuți de D. Ciocan, L. Forda și R. Hațegan) cu echipa de vârf. Vedem pe fețele lor, în zonele neacoperite de argilă, că sunt dezamăgiți; au mai coborât doar vreo 100 m de la terminusul Radu-Ovidiu. Au dat de un sifon...

04.08, ora 13

Ne luăm neoprenele, îi salutăm pe băieți. Călin se înginge în meandru cu dezinvoltura-i caracteristică. Însă stupoare! Neoprenul este prea gros și la nivelul pieptului, unde îi vine dublu, se întepenește pe cînste. Se eliberează; încearcă din nou, rezultat identic; și tot așa, până când constatăm că suntem prea înghețați pentru a mai continua.

04.08, ora 18

Sala Mare. Ne întâlnim cu Szabolcs și Radu Pop, ambii în mare formă. Vor să vadă capătul și dacă se poate să îl depășească. Ieșim plouăți și triști.

06.08

Avenul trebuie cartat. Cu Jóska Zih ne luăm de mâna și îi dăm bătaie. Cel mai frumos a fost meandrul de la -132. Am jurat să nu îl mai trec de acum încolo. Era noroi, întuneric (probabil datorită faptului că nici lămpile cu acte în regulă, nu au fost proiectate pentru aşa ceva), ploua peste tot (citește: cascădă), iar topofilul lui Gigi funcționa când avea chef. Ca într-un vis urât.

Însă 1-am biruit. Chit că Jóska adesea mă tragea ca pe un sac, sau că nu am avut „curajul” de a ne dezbrăca de neoprene la întoarcere după traversarea meandrului. Ajunși afară, păream atât de victorioși, precum niște cărpe de spălat pe jos, în clipă în care ajung la tomberon. Dar noi aveam un atu față de ele: am atins cota de -273 m, în dealul din Vărășoaia! Nu e prea mult, dar pentru noi totuși era ceva...

Ne-am precipitat spre tabără, unde doar un mic foc mai sugera un efemer serviciu de veghe. Parcă era ceva în aer, ceva nedefinit, dar teribil de prezent. Vărășoaia s-a terminat. S-a terminat undeva foarte departe de locul unde speram să ajungem. S-a terminat la fel de neobservat precum a început... Nici măcar nu ne-am dat seama, că suntem de fapt ariegarda unei retrageri prea puțin glorioase.

Era o liniște grea în jurul focului. Doar lucirea unei sticle aproape goale, pe care ne-o pasam cu Jóska, ne mai aducea aminte de anii care au trecut. și nu mai era nimic de spus. Mă gândeam

la Pali Matos. Era cu siguranță alături de noi în acele clipe; venit de undeva de dincolo, din lumea neantului. Si se auzea doar foșnetul surd al molizilor în noaptea fără stele... ■

Aragonitul din V5

Deși este mult mai puțin renumit sub aspectul bogăției concrețiunilor în comparație cu celebrele sale vecine: Peștera V11 și Peștera din Valea Rea, Avenul V5 nu dezamăgește nici sub acest aspect. Parcurgând cavitatea, vizitatorul va rămâne surprins, după zeci și sute de metri de galerii strâmte, care oferă doar roca vie, de adevăratele explozii cristaline, care apar în cele mai neașteptate locuri.

O astfel de situație oferă și zona terminus 1988, care nu întâmplător a primit numele de Sala cu Aragonite. Pătrunzând în acel sector, vom rămâne pur și simplu șocați la vederea jerbilor de cristale care acoperă tavanul sălii pe mai bine de 15 m lungime.

Privind mai de aproape, ne vom da seama că admirăm varietatea „nobilă” a carbonatului de calciu: aragonitul. O cavalcadă de cristale aciculare a căror grosime doar arareori depășește 2 mm, concrescute paralel sau în mănușchiuri radiale, care pornesc de la o „rădăcină” comună, lipită de perete sau de un grup vecin de cristale. Lungimea indivizilor este de asemenea remarcabilă, adesea 20 cm, fără ca pe acel parcurs să fie sesizabilă o creștere semnificativă a diametrului.

Cu toate că aceste cristale în realitate sunt translucide, chiar transparente, din nefericire o peliculă foarte fină de argilă îmbracă întreg edificiul. Acest din urmă aspect nu deranjează însă, mai ales că din loc în loc, s-au depus și concrețiuni calcitice clasice, de un alb imaculat, care contrastează puternic cu ruginiul aragonitelor.

Este interesant de remarcat aspectul general al acestor aragonite, diferit de cel îndeobște întâlnit în mediul speleal. Ele seamănă mult mai mult cu aşa zisele „flori de mină”, depuse din soluții suprasaturate în diferite geode (care oferă condiții de stabilitate termodynamică foarte rar întâlnite într-o

peșteră), decât cristalele „obișnuite”. Si într-adevăr, dacă mai alocăm puțin efort turei noastre, ceva mai departe, în amontele Sălii Balustradei, pe tavanul unei galerii active, excavată în regim vados, vom regăsi aragonitul, dar de data aceasta sub forma unor „aripi de fluture” și „cuiburi” eflorescente, cât se poate de caracteristice unei peșteri.

Amintindu-ne de principalele aspecte legate de geneza (polifazică) a avenului (DAMM 1996; SILVESTRU 1988), nu vom ezita să punem formarea aragonitelor noastre, temporal, pe seama primei faze, freatică, care a condus la conturarea actualului Complex al Săliilor Mari. În cadrul acestuia ar putea intra în discuție doar o fază ușor tardivă, sau eventual una incipientă. Doar acestea puteau teoretic să creeze condițiile de stabilitate menționate mai înainte, probabil prin blocarea unei pungi de apă într-un segment de galerie izolat în prealabil.

Cu toate că ulterior formării, cristalele au fost acoperite de o peliculă foarte fină de argilă, iar scurgerea timpului le-a mai domolit formele îndrăznețe, aragonitele din V5 reprezintă prin tipul, dimensiunile și aspectul estetic creat, o adevărată capodoperă a Naturii, care merită toate eforturile de a fi protejată!

Cristale de aragonit. Foto Paul Damm.

Conditionarea tectonică și hidrogeologică a sistemelor hidrocarstice din

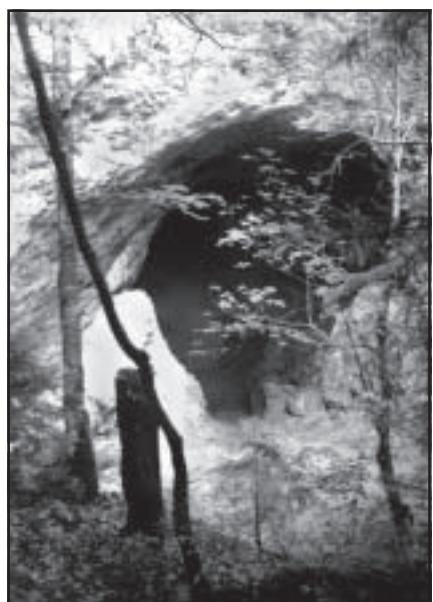
Platoul Ocoale

Munții Bihor

Paul DAMM • „Z” Oradea; Viorel LASCU • „Cristal” Oradea; Christian CIUBOTĂRESCU • „Sfinx” Gârda de Sus

Zona Gârda - Ocoale este considerată ca una dintre cele mai reprezentative regiuni carstice ale României. Partea centrală a perimetrlui este ocupată de Platoul Ocoale, dezvoltat, cu excepția extremității nordice, în calcare și dolomite Triasice. Regiunea este drenată de către un număr de 4 sisteme hidrocarstice, considerate ca fiind printre cele mai importante din partea de est a Munților Bihor.

Lucrarea descrie, în contextul litologic, structural și hidrogeologic al regiunii, principalele trăsături morfologice și hidrologice, geneza și evoluția sistemelor active din perimetru.

Intrarea...

Foto A. Posmoșanu

Date generale

Platoul Ocoale, situat în partea de sud-est a Munților Bihor, este una dintre cele mai reprezentative regiuni carstice ale României. Afirmația este motivată atât prin prezența în zonă a complexului carstic Ocoale-Ghețar-Dobrești (RUSU, COCEAN 1992), care include cel mai mare ghețar subteran al României, Peștera Scărișoara, cât și a Peșterii Zgurăști, care adăpostește cel mai mare lac subteran din țară.

Platoul Ocoale, având o suprafață de 21 kmp, este o unitate geografică cu o formă apropiată de cea a unui trapez cu baza mică orientată spre sud. Zona este încadrată simetric de către Valea Gârda Seacă la vest și principalul său afluent de dreapta, Valea Ordâncușa, la sud și est. Limita nordică este marcată de Valea Ghețarului și fâșia de roci necarstificabile de vîrstă Liasică, situată între Dealul Ocoale și Valea Gârda Seacă.

Relieful platoului este domol, dominat de doline și lapiezuri, acoperite în cea mai mare parte de către o pătură subțire de sol. Versanții spre văile limitrofe sunt abrupti, respectiv verticali în partea de sud și sud-est spre Cheile Ordâncușii.

Din punct de vedere hidrografic zona este deosebit de săracă. Singurul curs subaerian notabil din interiorul platoului este Pârâul Ocoale, care se și pierde în ponorul omonim. Se pot menționa însă și o serie de mici cursuri cu caracter temporar, care se alimentează, de asemenea, din surse situate la nivelul depozitelor impermeabile.

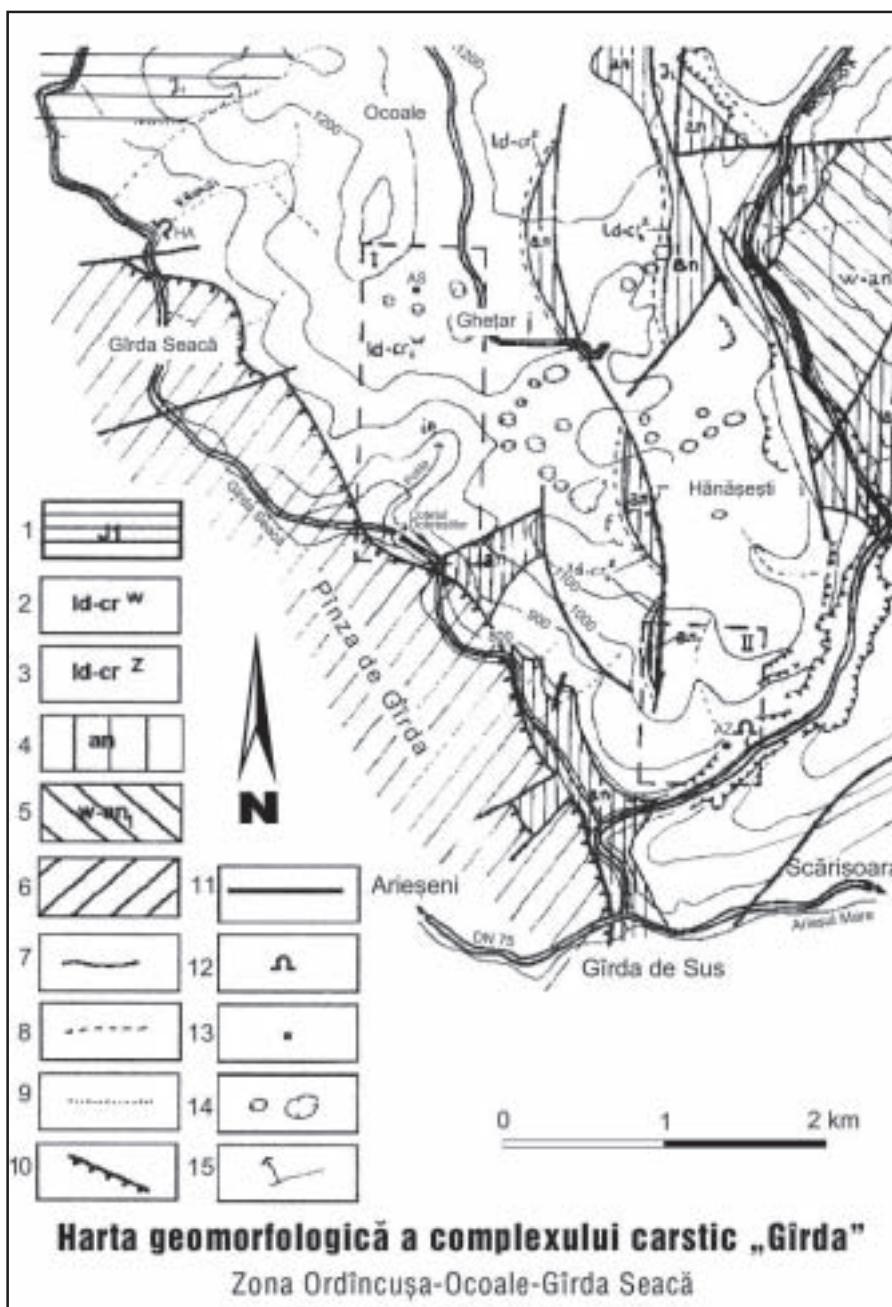
Date geologice

Regiunea Gârda - Ocoale prezintă o relativ mare complexitate geologică prin aflorarea Unității de Bihor (cu rol de autohton) și a mai multor unități șariate aparținătoare sistemului pânzelor de Biharia (BALINTONI 1997).

În zona Platoului Ocoale apar predominant formațiunile sedimentare mezozoice ale Unității de Bihor, care acoperă intervalul Triasic - Jurasic inferior (DIMITRESCU et al. 1977). Succesiunea debutează cu formațiunea detritică a conglomeratelor și gresilor cuartitice, respectiv a șisturilor argiloase roșii werfeniene, peste care s-a depus o importanță secvență carbonatică. Aceasta cuprinde: dolomite anisiene, calcare biomicritice albe, masive (de tip Wetterstein) cu *Daonella pichleri*, *Daonella tridentia* și *Daonella cf. tyrolensis*, determinate de BLEAHU și DIMITRESCU (1957) din Dealul Scărișoara. Peste formațiunea carbonatică (având o grosime de peste 300 m), s-au depus pe parcursul Ladinianului gresii și șisturi argiloase violacee, brecii poligenice, șisturi argiloase roșii în alternanță cu calcare albe. Ultimul termen al autohtonului, prezent în regiune, este formațiunea gresiilor cuartoase și a șisturilor argiloase violacee de vîrstă Hettangian - Sinemurian inferioară.

Bordura vesică a Platoului Ocoale este marcată de apariția insulară a Permianului uranifer în facies de Verrucano, urmat de conglomerate, gresii cuartoase și șisturi argiloase werfeniene, toate aparținătoare Pânzei de Gârda.

Sedimentarul Mezozoic prezintă o structură simplă, de tip jurasian (IANOVICI et.al.1976), cu formațiuni slab inclinate sau cutate și compartimentate de sisteme de falii verticale și slab inclinate. Zona cercetată face parte din compartimentul tectonic Poiana Horea - Ocoale, orientat nord-sud și dispus sub forma unui homoclin cu cădere spre vest. Formațiunile din acest compartiment sunt în general puternic faliate, atât longitudinal cât și transversal, ultimele determinând o structură în trepte descendente în sensul căderii homoclinului.

La nivelul Platoului Ocoale, o importantă deosebită prezintă Falia Munună - Ghețar, care desparte două blocuri tectonice, distincte din punct de vedere hidrogeologic. Astfel, spre est de această falie avem Blocul Munună - Hânășești, drenat de către Sistemul Zgurăști, iar spre vest Blocul Ocoale, drenat în principal de către reteaua care se drenează prin Izbucul de la Cotețul Dobreștilor.

Morfohidrografia sistemelor hidrocarstice

Drenajul Platoului Ocoale se realizează exclusiv pe căi subterane: spre sud, în direcția impusă de accidentele tectonice: Blocul Munună - Hânășești (dre-

nat longitudinal prin sistemul Zgurăști), respectiv vest,sud-vest în sensul căderii homoclinului: Blocul tectonic Ocoale, drenat printr-un număr de 3 sisteme hidrocarstice.

Ponderea cea mai însemnată a transferului de apă (ORĂȘEANU, 1996), se realizează prin sistemul Ocoale - Dobrești ($Q_{med}=280 \text{ l/s}$), care colectează apele din partea central - nordică a regiunii. Urmează, în ordinea descrescătoare a debitului: sistemul Zgurăști - Poarta lui Ioanele (90 l/s), sistemul Hoanca Apei - Corobana (cca.55 l/s) și sistemul Șesuri - Polita (cca.5 l/s). Fiecare dintre cele 4 sisteme principale prezintă regimuri hidrologice distincte, ca rezultat al diferitelor moduri de condiționare geologică și geomorfologică.

A) Sistemul hidrocarstic Hoanca Apei

Este situat în partea de NV a perimetruului în calcare de tip Wetterstein. Sistemul drenează prin Peștera Hoanca Apei spre Peștera Corobana cele câteva mici ponoare de pe limita Triasic superior-Jurasic inferior, din partea de vest a Dealului Ocoale și zona dolinară adiacentă.

Peștera Corobana (800 m altitudine), cunoscută și sub numele de Peștera cu Apă de la Tău, constituie resurgența sistemului. Peștera este accesibilă pe doar 17 m lungime, până în dreptul unui sifon colmatat.

Peștera Hoanca Apei (VĂLENAŞ & JURKIEWICZ 1985), având o dezvoltare de 1939 m, reprezintă în parte preaplinul sistemului. Este o rețea suborizontală complexă, parcursă în sectorul final de către 4 cursuri active independente ($Q=0.5-3 \text{ l/s}$), terminate spre aval cu sifoane impenetrabile, apropiate nivelului de bază. Cel mai important este Activul de Vest, care a putut fi urmat spre amonte de-a lungul unei galerii puternic ascendente, inclusiv urcarea unei cascade de 20 m, până la cota +75.

Nivelul subfosil, de prea-plin, este limitat la pasajul de intrare, urmat de Galeria Sifoanelor, cu importante acumulări de apă, care joacă rolul unui castel de echilibru pentru sistem.

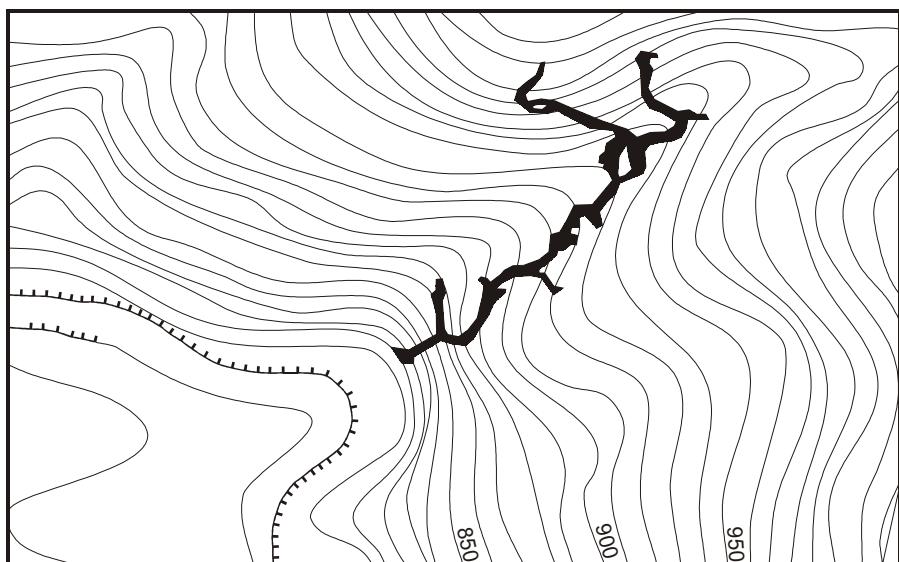
Hoanca Apei este o tipică „water-table cave” (FORD & WILLIAMS 1989), condiționată tectonic și formată în regim epifreatic în sectorul inferior al unui sistem hidrocarstic cu extindere limitată. În amonte se realizează trecerea spre o „drawdown vadose cave”, materializată prin Galeria Cascadelor.

În sens larg, geneza peșterii a fost influențată de coborârea lentă a oglinzi apelor freatici, care se interceptează și în prezent în mai multe puncte ale rețelei.

Debitul descărcării variază între valori extrem de largi care pot atinge chiar 2000 l/s (VĂLENAŞ & JURKIEWICZ op. cit.). Faptul denotă o predominantă alimentare a acviferului din infiltrări și pierderi organizate care drenază organisme torrentiale.

B) Sistemul hidrocarstic Avenul din Șesuri - Izbucul Poliței

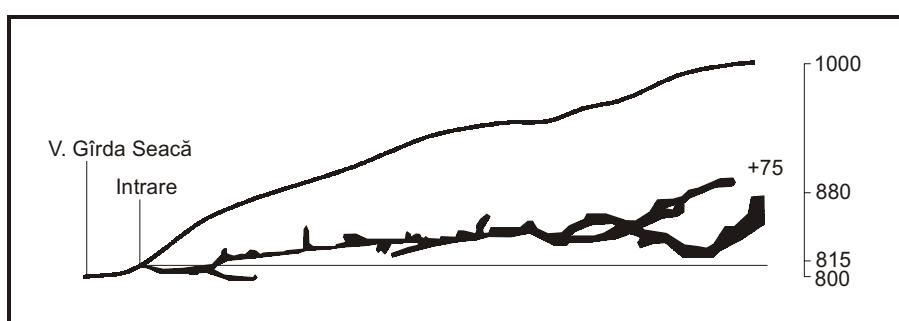
Reprezintă materializarea celei de-a doua etape de captare a Pârâului Ocoale spre Gîrda Seacă. Datorită Avenului din Șesuri (VĂLENAŞ 1978; CIUBOTĂ-RESCU et. al. 1998) sistemul a fost

Peștera Hoanca Apăi

după Vălenas et al. 1985

0 500 1000 m

penetrat aproape în întregime, investigarea sa directă fiind astfel posibilă.

Avenul din Șesuri (4270 m dezvoltare; -220 m denivelare), este o fostă peșteră-ponor, generată de către un curs de apă (azi dispărut) care a pătruns în subteran prin intermediul actualei Galerii de Acces. Elementele morfologice care atestă un regim freatic de curgere, apar de la -100 spre aval. Acestea au fost însă puternic remodelate de către o serie întreagă de mici cursuri de apă, a căror captare subterană a survenit în urma fosilizării Galeriei de Acces.

Coborârea în trepte a nivelului cursului activ este materializată prin existența unui nivel superior fossil relativ slab dezvoltat, căreia îi corespunde Huda de la Poliță, ca fostă exurgență.

Controlul structural este evident. Panta întregii rețele este impusă de stratificație, iar direcția galeriilor în cadrul existent, este determinată de către

fracturile paralele cu falia Munună - Hănaștei.

Regimul de curgere, cu excepția unor scurte sectoare sifonate, este în prezent în întregime vadose. Sifonul terminal, situat la -220, se găsește la intersecția cu nivelului piezometric al apelor freatice. În consecință, dincolo de acel punct, drenul este înecat probabil în cea mai mare parte.

Din punct de vedere tipologic avem o caracteristică „drawdown vadose cave” (FORD & WILLIAMS op. cit. p.268).

C) Sistemul hidrocarstic Ocoale-Dobrești

Este cel mai lung și mai profund drenaj subteran evidențiat până în prezent în Bazinul Arieșului Mare (2800 m lungime, 390 m diferență de nivel). Sistemul drenează apele Pârâului Ocoale (ORĂȘEANU et. al. 1994), captate la 1170 m altitudine în depresiunea omonimă din nordul platoului, spre Izbucul Cotețul Dobreștilor (770 m alt.), situat

în versantul stâng al Gârdei Seci, la 2,3 km amonte de confluența cu Ordâncușa. La 80 m aval de izbucul principal se găsește o nouă emergență (Izbucul Morii; 760 m alt.), care reprezintă cel mai recent stadiu al evoluției sistemului.

Asupra celui mai lung sistem din regiune, dezvoltat în calcare de tip Wetterstein, cu excepția unei mici porțiuni din sectorul inferior, nu deținem decât puține date directe. Este vorba despre Izbucul de la Cotul Dobreștilor (VĂLENAŞ et. al. 1982; DAMM et. al. 1998), o resurgență tipic vaucluziană. Sifonul, situat imediat lângă intrare, a fost explorat prin intermediul unei serii de scufundări autonome pe 294 m lugime/-67 m adâncime. Deasupra intrării se dezvoltă o rețea superioară fosilă, puternic ascendentă, care atinge cota de +22, fără a contura însă un ipotetic nivel superior. Dezvoltarea totală a cavității este de 511 m, din care 294 m submersi, iar denivelarea de 89 m (-67;+22).

Trasorul lansat în luna aprilie 1964 de către un colectiv condus de T. RUSU, a traversat sistemul în decurs de 38 ore, realizând o viteză medie de tranzit de 73,7 m/h. Această valoare indică o curgere cu regim vadose pentru o mare parte a drenajului, ipoteză întărită și de către panta medie ridicată existentă. Luată în ansamblu, distribuția acestor elemente sugerează un sistem de drenaj complex:

- aerat în partea superioară și eventual mediană (drawdown vadose cave);
- phreatic cave with (multiple?) lops în partea inferioară.

Până la nivel sectorului inferior este evidentă condiționarea exercitată de către structura monoclinală. Apariția sectorului inundat îl vedem legat atât de hidrodinamica drenajului, cât și de particularitățile tectonice locale. Un rol important pare să fie jucat însă și de probabila interceptare în acest sector a dolomitelor anisiene.

Schimbările survenite în regimul hidrologic al sistemului sunt legate exclusiv de adâncirea treptată a văii Gârda Seacă.

D) Sistemul hidrocarstic Zgurăști

Situat în partea de sud a Platoului Ocoale, în blocul tectonic Munună - Hănaștei, sistemul este dezvoltat în aceleși calcar ladinieni de tip Wetterstein. Explorările efectuate au relevat

existența unui sistem de drenaj complex, cu punct final de descărcare în Peștera Poarta lui Ioanele (810 m alt.), o cavitate ascendentă, terminată cu un sifon profund. Lateral față de resurgență, la o altitudine de 880 m, se deschide impresionanta intrare a Peșterii de sub Zgurăști (5210 m dezvoltare; 75 m (-45;+30) denivelare), prin intermediul căruia se reinterceptează cursul activ.

Peștera de sub Zgurăști (CIUBOTĂRESCU et.al. 1998) este o cavitate subfosilă, care conține cea mai mare acumulare de apă, evidențiată până în prezent în endocarstul românesc. În esență este vorba despre o peșteră subhorizontală, bietajată, care etalează aproape în exclusivitate forme morfologice ce atestă o geneză în regim încat.

Nivelul inferior are rol de prea-plin în prima treime a peșterii, dar devine permanent activ în cea de-a doua jumătate. Se termină cu un sifon situat în Galeria Styxului. Nivelul superior, fosil în principiu, dar care prezintă urme ce atestă o inundare, adesea totală la debite excepționale, evoluează în medie cu cca. 15-20 m deasupra. În punctele de convergență ale celor două etaje apar spațiile cele mai mari de pe parcursul peșterii, spații care sunt ocupate la bază de lacuri profunde, interconectate, cu excepția primului. Aceste lacuri din aval spre amonte sunt următoarele:

- Lacul din Sala de Intrare, temporar, atinge 65/38 m și 14 m adâncime. La o valoare mai ridicată apele deversează prin Galeria de Fugă, formând o spectaculoasă cascadă în versantul drept al Cheilor Ordâncușei;

- Lacul Mare – 65/20 m, 10 m adâncime la debite normale;
- Lacul Velenta – 25/10 m, 5 m adâncime la debite normale;
- Lacul Lung – 75/5 m, 2-5 m adâncime;
- Styx – râu subteran la debite mici.

La debite normale apele din Lacul Mare deversează prin Galeria Infernului Nămolos și ajung până în capătul nord-estic al Sălii de Intrare unde se pierd în prăbușirea din podea. La debite ridicate, dată fiind capacitatea de transfer scăzută prin prăbușire, apele se acumulează formând lacul temporar. În cazul unor debite scăzute, apele se drenază din Lacul Mare direct spre Peștera Poarta lui Ioanele.

Existența unor stalagmite submerse sub nivelul mediu al lacurilor permanente, atestă formarea acumulărilor de apă în urma unei etape inactive, care a succedat perioada inițială de modelare în regim încat. POURCHET et. al. (1996) în urma studiului depunerilor silto-argiloase, depuse pe fundul Lacului Mare, au ajuns la concluzia că inundarea Peșterii de sub Zgurăști a avut loc foarte recent, mai precis de aproximativ 250 de ani.

Problema procesului care a condus la formarea lacurilor este delicată. Se poate apela la posibila implicare a neotectonicii (POURCHET et.al. 1996) sau la prăbușirea din Sala de Intrare, care ar fi obțurat galeria de drenaj dintre Peștera de sub Zgurăști și Peștera Poarta lui Ioanele.

În altă ordine de idei, Peștera de sub Zgurăști reprezintă partea inferioară a unui sistem hidrocarstic, care în prezent drenază infiltratiile difuze insinuate

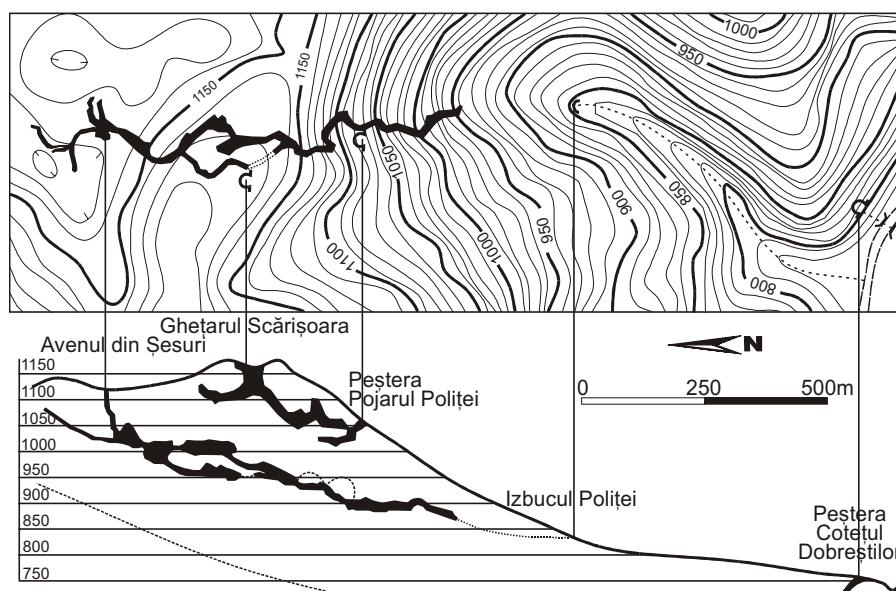
din dolinele sectorului Munună - Hănașești. Aspectul general al cavității este acela de fost sifon resurgent. Tipologic avem de-a face cu o „water-table cave”, bietajată, cu evoluția condiționată de coborârea nivelului piezometric.

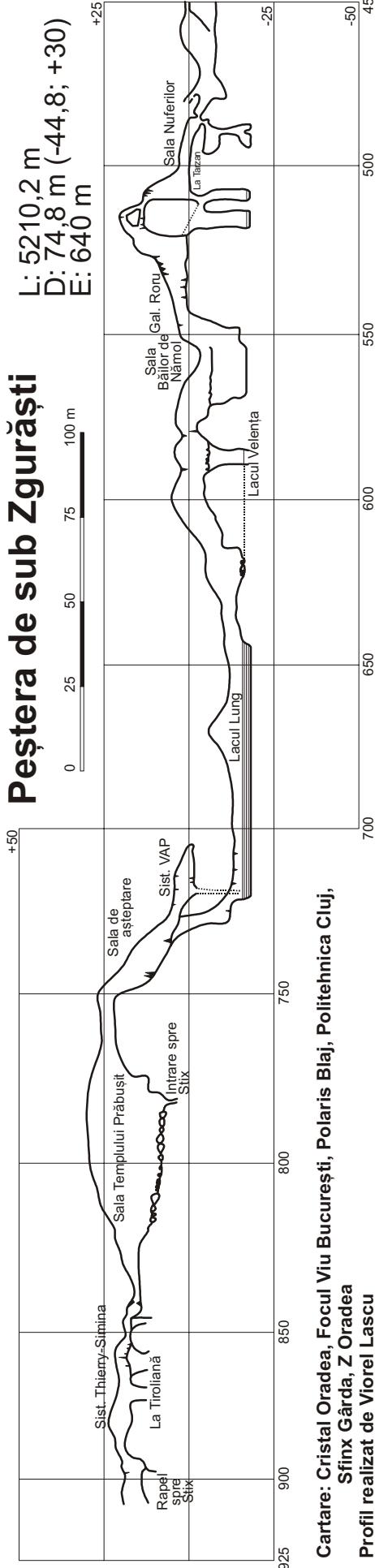
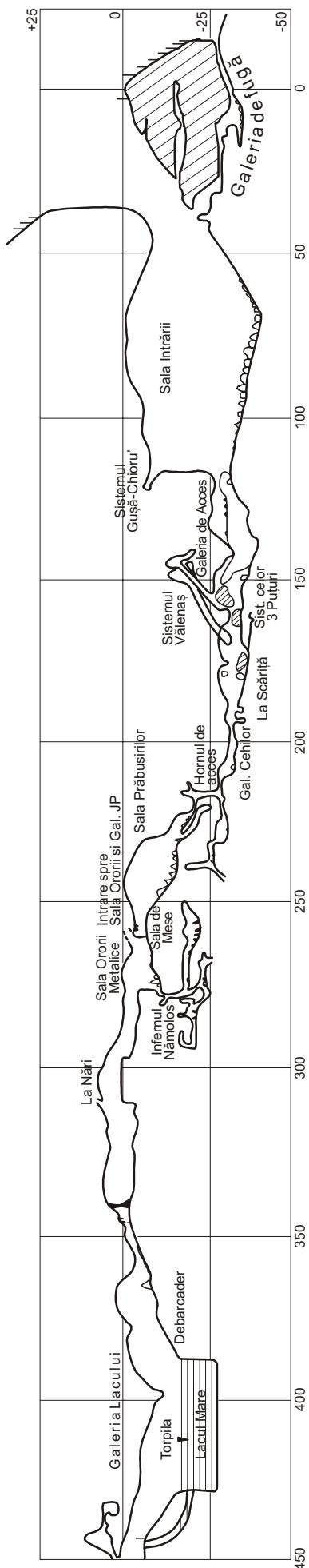
În evoluția cavernamentului se pot distinge următoarele etape:

- formarea peșterii în cadrul unui acvifer epifreatic, condiționat de către fracturile paralele cu Falia Ordâncușa și Falia Munună - Hănașești. Având în vedere morfologia cavității considerăm că debitul inițial al acviferului a fost mult mai ridicat decât cel actual. Prezența unor galeți cuarțitici bine rulați în anumite sectoare sugerează existența a cel puțin unei pierderi organizate, situată la nivelul Dealului Ocoale sau mai probabil undeva în bazinul median al Văii Ordâncușa;
- trecerea în regim vados de curgere, cu posibile etape fosile datorită dezactivării ponorului. Este conturat nivelul inferior și activat punctului de resurgență din Peștera Poarta lui Ioanele;
- obturarea drenului dintre Lacul Mare și Peștera Poarta lui Ioanele. Se formează sistemul actual de lacuri.

Bibliografie

- BALINTONI I.(1997): Geotectonica terenurilor metamorfice din România, ed. Carpatica, Cluj-Napoca.
- BLEAHU M., DIMITRESCU R.(1957): Stratigrafia și tectonica Munților Apuseni (cu privire specială asupra Cristalinului și Mezozoicului), Anal. rom.-sov., (Geol.-Geogr.), Ser.2,(31), 29-42, București.
- BLEAHU M., DIMITRESCU R., BORDEA S., BORDEA JOSEFINA, MANTEA G. (1980): Harta geologică a României, Foia Poiana Horea, Ed.IGG, București.
- CIUBOTĂRESCU C., DAMM P., POPESCU D. (1998): Buletin Speologic Gârda, vol.1, Gârda.
- FORD D.C., WILLIAMS P.W. (1989): Karst Geomorphology and Hydrology, Unwin Hyman, 601 p., London.
- GORAN C. (1982): Catalogul sistematic al peșterilor din România, ed. CNEFS, București.
- IANOVICI V., BORCOS M., BLEAHU M., PATRULIUS D., LUPU M., DIMITRESCU R., SAVU H. (1976): Geologia Munților Apuseni, ed. Academiei, București.

ORAŞEANU I., GASPAR E., POP I., TANASE T. (1991): Tracers experiments in the karst area of Bihor Mountains (Romania), Theoretical and Applied Karstology, vol.4, 159-172, Bucharest.

ORAŞEANU I. (1997): Contributions to the hydrogeology of karst areas of the Bihor-Vlădeasa Mountains (Romania), Theoretical and Applied Karstology, vol.9/1997, 185-214, Bucharest.

POURCHET M., MELIERES M.A., SILVESTRU E., RAJKA G., CANDAUDAP F., CARBONNEL J.P. (1996): Radionucleides in a Cave Lake sediment Core from Ghețarul de sub Zgurăști (Romania), Theoretical and Applied Karstology, vol.9/1997, 185-214, Bucharest.

RUSU T., COCEAN P. (1992): Contribuții la studiul sistemului carstic Ocoale - Ghețar - Dobrești, Studii și Cercetări de Geografie, XXXIX, București.

VĂLENAŞ L., BLEAHU M., BRIJAN P., HALASI G. (1977): Inventarul speologic al Munților Bihor, Nymphaea, tom V, 209-335, Oradea.

VĂLENAŞ L., HALASI G., CZAKO L. (1982): La morphologie et la hidrologie des conduits submerge du bassin de la Valee Girda (Mts. Bihor), Nymphaea, tom X, 195-205, Oradea.

... și ieșirea din Peștera de sub Zgurăști.
Foto A. Posmoșanu

Foto Alexandru Szuhai

MICULA

Alexandru FEKETE • „Crysis” Oradea, Viorel Train LASCU • „Cristal” Oradea

Istoricul explorărilor din zona amonte sifon 1985

Echipe alcătuite din János Czibulák „Fóka”, Péter Dobrai, Péter Nagy și Stefan Pop au trecut cele două sifoane temporar deschise și au descoperit galeria cascadelor, ce a fost cartată pe o lungime de 375m. Au identificat o galerie de ocolire a sifonului 2, cu trei ferestre asupra lacurilor sifoanelor.

1996

Echipă alcătuită din Alexandru Fekete și Tibor Botos au reluat explorările în galeria post-sifon. Au fost organizate mai multe expediții în care s-a început escaladarea cascadei din Sala Ploilor atingând cota de 20 m.

1997

Cu ajutorul colegilor de la SC Cristal, în special Viorel Lascu, și Andrei Posmoșanu, a fost continuată escaladarea. După mai multe expediții organizate pentru escaladare și filmare, în octombrie Viorel Lascu alături de Dragoș Petrescu au ajuns la partea superioară a cascadei de 36 m și s-au oprit la baza cascadei de 15 m.

1998

În tura de explorare din martie, la retragere, s-a produs accidentul colegului Tibor Lázár în zona Cascadei Mari.

În luna august A. Posmoșanu susținut de V. Lascu și István Rostás au escaladat cascada de 15 m, au ajuns în Galeria Lacurilor și au avansat cca. 50 m până la începutului Lacului Lung, de unde s-au retras.

La sfârșitul aceleiasi luni echipa A. Fekete, I. Rostás, T. Botos și L. Balla (CSA Cluj) au trecut înotând Lacul Lung (105 m) și au avansat încă cca. 200 m pe o galerie largă și sinuoasă, în care cursul de apă formează mai multe lacuri succesive, în general adânci.

În noiembrie, deși pe ape mari, echipa compusă din: V. Lascu, D. Petrescu, A. Posmoșanu, N. Murse și V. Dudnic au reușit după depășirea câtorva cascade (3÷7m) să ajungă la sifonul ce reprezintă actualul terminius al Peșterii lui Micula.

Descrierea galeriilor în partea post-sifon

Galeria sifonului urmează falia pe care este dezvoltată peștera. Se prezintă ca o diaclază strâmtă și înaltă, foarte bogat concretionată. Cruste și scurgeri parietale, coralite, helictite, excentrite firiforme de aragonit, având formă și colorație foarte variată, împodobesc această zonă. Sifonul este precedat de un lac lung de cca. 5 m și adânc de 3 m, care continuă atât între cele două sifoane cât și dincolo de ele. Primul sifon este temporar, închizându-se doar la ape mari, este format din coborârea tavanului. Partea de deasupra apei, cca. 15 cm, are forma triunghiulară dată de un filon mai fiabil de câțiva centimetri. Dincolo de acesta urmează o porțiune înaltă de 40-50 cm lungă de 6 m, asemănătoare unui tunel. Sub nivelul apei pasajul este larg și adânc. Tunelul intră în lacul dintre sifoane de dimensiunile 10×5 m și adâncă de 4 m. Aici se deschide o fereastră de dimensiunea lacului, prin care se poate ocoli sifonul 2, mai strâmt, de lungime de 0,5 m. Ocolirea este suspendată la 6 m și are încă două deschideri asupra lacului amonte de sifon (5×8 m).

Dincolo de sifoane se mai păstrează secțiunea de diaclază, trecând însă destul de repede la un tub de presiune dezvoltată pe falie, de secțiune ovală 3-5 m peste aceasta se suprapune și o dezvoltare a formelor în regim de curgere gravitațională.

Galeria este unică, organizată preponderent în direcția est-nord-est și prezintă o serie de cascade, cea mai

Foto Stefan Sófalvi

înaltă de 3,5 m, despărțite prin porțiuni de galerii cu regimul curgerii foarte lent. Elementele morfologice sunt bine dovedite de formele speleogene abundente – septe de tavan și podea, marmite de evorsiune, respectiv de foarte variatele marmite. La o înălțime de 0,5-1,0 m de la nivelul apei, peretii galeriei sunt acoperiți de concrețiuni bine dezvoltate de crustă și surgere parietală, stalactite, coralite, helictite variat colorate. Un singur afluent de stânga formează o scurtă galerie bogat concretionată.

Foarte des se observă corodarea speleotemelor deasupra cotei de 1,5 m de la nivelul apei. Coralitele prezintă o formă și structură asemănătoare celor de calcit-aronit-hidromagnezit descrise de I. Viehman în Peștera Fagului și mai recent de B. Onac (1998) în Peștera de sub Peretele Dârninii, dezvoltate de asemenea în dolomite. În porțiunile lente apa a depus cantități importante de aluvioni nisipoase fine și grosiere de culoare albicioasă. Pe cascadele și pe porțiunile repezi, sub nivelul apei, roca este acoperită de o măzgă albicioasă, de origine organică,

descrisă de A. Fekete, T. Lázár și M. Petrovici (1998).

Galeria Cascadelor în partea din amonte pornește dintr-o sală triunghiulară 15, 8, 13 m, înaltă de 45 m. Sala este spălată de o „ploaie torrentială” provenită din spargerea, la cota 10 m, a cascadei de 36 m, pe stâncă despicate din peretele din nord-est, la cca. 10 m de la baza sălii. Părăsind cota de 15 m secțiunea orizontală a Sălii Ploilor ia o formă circulară. Aproape de axa verticală un „torpedou stalactitic” de cca. 12 m, atârnă ca un candelabru, din surgere parietală suspendată la cota 34 m. Suvoiul de apă de diametru de cca. 1 m, debuzează în sală printr-o tăietură ascendentă, asemănătoare unui jgheab. Prin acesta se adună apa cascadăi de 15 m, din amonte. Cascada se dezvoltă pe diaclază ca un evantai. Tavanul Sălii Ploilor se înclină înspre partea de sus a Cascadelor Colaborării, incluzând și diaclaza de legătură, acoperind astfel toată denivelarea de 67 m parcursă, până la gura Galeriei Lacurilor. Aceasta din urmă se deschide lateral, cu o secțiune ovală, cu axa mare orizontală, suspendată la o înălțime relativă de 5 m în peretele din stânga,

pe care râul subteran se desfășoară pe o lățime de 4 m, formând o cădere de apă lată și spumoasă.

Galeria Lacurilor urmează un drum sinuos pe o porțiune modelată preponderent în regim sub presiune. Spre amonte galeria este descendantă, adâncindu-se concomitent cu coborârea tavanului. Câteva stalactite poziționate aspectuos decorează porțiunea de început. După 50 m, unde tavanul ajunge la nivelul apei și adâncimea la 3-4 m, se trece un pasaj scurt la dreapta, înnotând deja în Lacul Lung. Porțiunea joasă a tavanului este acoperită de o fractiune fină argiloasă. La fund sunt acumulate cantități impresionante de nisip albicioz.

Lacul Lung aproape rectiliniu, dezvoltat în direcția E-NE, are o adâncime între 8 și 2 m, mai mare în partea din aval și lungimea de 105 m. Lățimea variază în general între 2 și 3 m, în unele locuri largindu-se la 5 m. Din perete se evidențiază atât septe laterale cât și bancuri de eroziune. Un grup de câteva stalactite mari sunt reținute uniform la cca. 20 cm deasupra nivelului apei, indicând un vechi nivel mai ridicat de curgere.

Final

După ce am înghețat de înnot în apă de 8°C, la capătul din amonte al lacului cotim la dreapta. Trecem de un prag de 1m, apoi urmăm o galerie sinuoasă. Continuând drumul, mai bine zis: lectiile de înnot începute în Lacul Lung, în amonte găsim 2 confluențe cu afluenți mici, neînsemnați ca debit și probabil și ca dezvoltare. Traversăm o succesiune de lacuri de adâncimi variabile. Vizavi de unul dintre afluenții amintiți, un banc de nisip ca la „Miami Beach”, depus în cotitura râului, ne invită la un scurt popas. Data viitoare un ceai cald aici ar fi foarte binevenit. Poate o să instalăm și un stand de „hotdog”. De la capătul Lacului Lung am avansat 150-200 m. Echipa care a

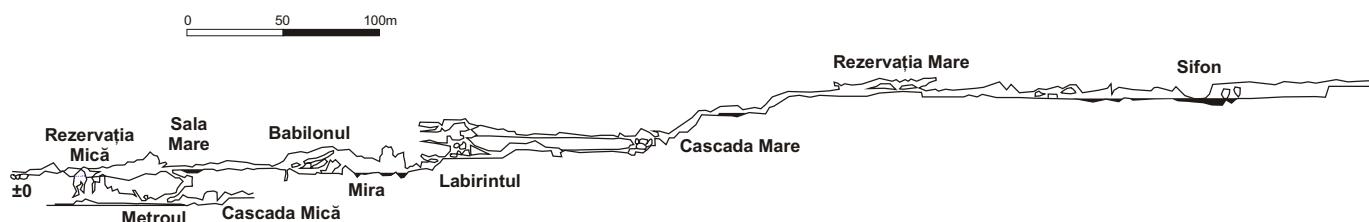

Foto Géza Kopacz

făcut ultima explorare s-a oprit aici. În pauză am mai avut chef de înot. Galeria continuă cu un nou lac, făcând mai multe coturi. Pe aceasta am avansat încă 20 m, de unde se aude o cascadă mică ascunsă probabil după cel mult al doilea cot. Din motive de siguranță și cunoșcând drumul înapoi am stabilit aici finalul actual al peșterii. Explorările se vor desfășura însă și în continuare, sub egida „sezonului umed”.

Pe vremea când romul Havana Club era la îndemâna „drinăcăilor” speologi, Mișu Ungureanu și Dorel Borodan negociau din greu explorarea cascadei finale din Peștera lui Micula. Eu stăteam între ei, iar când încercam să-i temperez mi se punea în față halba cu „licoare”, care de la un moment dat nu că nu era plăcută, dar nu mă mai țineau picioarele.

Doisprezece ani mai târziu eram în plină cascadă, Poșme mă asigură din greu, iar înaintarea de pe brâna de la +12 mergea anevoieios.

Fóka și Tibi Botoș escaladaseră surplombă peretelui stâng al Sălii

Ploilor până la brâna respectivă, pe care o echipaseră pentru asaltul final.

O incursiune făcută cu puțin timp înainte împreună cu Bușu, Nistor, Kefe și Botoș ne-a dus la concluzia că abordarea cea mai bună a cascadei era traversarea jetului acesteia, pe o lățime de 5-7 m, spre versantul drept.

La capătul a trei ore și un sfert, în care buclele și nucile au fost folosite din plin o coardă fixă a fost amarată la cota +20 în peretele drept. Poșme înjura din plin neoprenul de 3 mm, iar eu eram cu gâtul întepenit, Kefe în schimb era mai în formă, „aburindu-ne” cu căldurica ce ne aștepta la „Fluturi”.

Tura a doua de escaladă a fost de pe poziții mai sigure. Am echipat diedrul în care ajunsesem cu o mână currentă și o scurtă balustradă. Vedeam deja bine de unde venea apa și direcția de înaintare: o fereastră undeva pe stânga 10 m mai sus, de unde pornea un dom stalagmitic imens. De data asta înaintarea se făcea pe sub jetul cascadei, fără a fi scuți însă de o ploaie de stropi reci cetei veneau în ochi.

După o mică surplombă friabilă, în care spiturile au fost fixate cu efect „moral”, am ajuns pe un mic canal. Înaintarea mai rapidă ca până atunci l-a făcut pe Fóka să-mi strige: „Bade, mai pune și tu câte-o buclă să nu-ți strici frizura în cădere”.

Coarda statică urmează drumul escaladei, o fracționare cu dublu amaraj, încă una într-un natural și apoi finalul turei doi. Cascada se vede superb plonjând în abisul Sălii Ploilor. De sub picioare o altă cascadă de calcit mergea la înălțimea celei de apă, fiind frântă de ultima, 30 m mai jos.

— Cum îi, bade?!

— E țapănă. Hai sus să vezi.

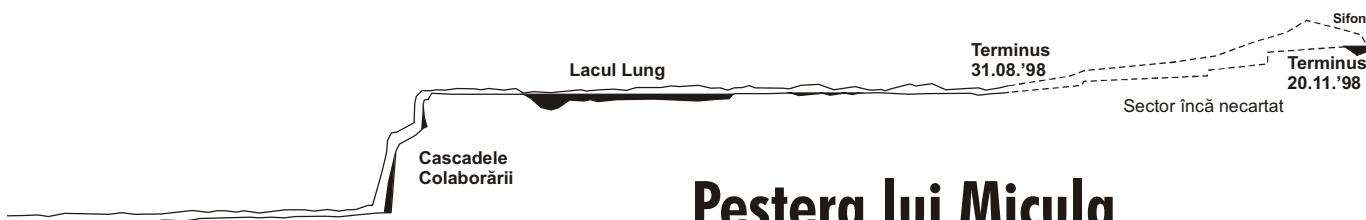
Tura trei a fost mai artistică. S-a filmat din greu și s-a cărat echipament și mai din greu. Dar cea mai faină fază, Gușă aruncând coarda cu capătul îngreunat cu carabe spre o posibilă străpun-

Foto Andrei Posmoșanu

gere, ne-a scăpat. Poate pentru că nu am crezut că muchia va ține, dar a ținut. Însă în bucuria generală, depășirea ultimilor metri ai cascadei a fost immortalizată pe bandă video.

După C36 a urmat C5 și apoi C15 pe care Poșme a abordat-o în tura a patra, în stilul „lasso-kamikaze” deja consacrat, și despre care povestește:

Peștera lui Micula

3427/10 Munții Bihor

© 1982-1998 Crysis

„Tura a patra a fost ceva mai restrânsă: numai cu Viorel și Piști. Și cu același „vechi prieten”, neoprenul de 3 mm. Am mai tras friguri năpraznice în peșteri, dar niciodată nu m-au durut dinții de atâtă clănțanit ca acum.

A durat mai bine de o oră pînă ce Viorel, după ce a făcut o escaladă de cîțiva metri pe peretele opus cascadei, să reușească să arunce coarda după un umăr de stîncă. O dată capătul corzii dinspre Viorel fixat m-am cățărat pînă în dreptul lui, mi-am montat blocatoarele și coarda de asigurare și am început să urc. După 5 m am ajuns la perete opus și am prins o fisură ascendentă pe care, după ce am renunțat la blocatoare, am reușit să ajung în capul cascadei. Am echipat cascada, ambiționîndu-mă să folosesc perforatorul, defect de altfel, dar ca să nu zicem că l-am cărat degeaba. În cele din urmă am renunțat în favoarea mult mai credințiosului tamponor. După ce ne-am regrupat am urcat următoarea cascadă, mult mai ușoară și înaltă de numai 3 m. Mult mai ușoară și mai mică, în schimb mult mai alunecoasă, datorită unei ciudate depunerii albicioase.

Aici morfologia peșterii se schimbă radical locul cascadelor fiind luat de o galerie orizontală pe care apa curge cît se poate de liniștit. Am înaintat cîțiva zeci de metri prin apa din ce în ce mai adîncă. Pentru ca cei aflați afară să aibă și ei parte de plăcerea din ce în ce mai rară a explorării în premieră ne-am oprit la ceea ce mai tîrziu avea să se numească Lacul Lung.”

În următoarea tură a fost rândul Lacului Lung – 105 m ce trebuie înnotăți – să cedeze în fața băieților de la Crysia, iar în noiembrie '98, în ultima tură, după încă cîteva sute de metri și trei cascade pînă în 10 m, dintre care una singură mai delicată, am ajuns împreună cu Gușă, Poșme, Vlad și Nicu la sifonul pe care deocamdată suntem nevoiți să-l numim final.

Continuarea explorărilor în Micula a fost pentru mine cea mai plăcută experiență speologică. O mare prietenie a făcut ca toate echipele care au participat la explorare să depășească bariere greu de trecut pentru mulți din cei pentru care speologia a însemnat puncte, porți, exclusivități. Chiar dacă Micula mi-a arătat că am îmbătrânit, eu zic că a meritat. Explorarea Peșterii lui Micula este o sansă pentru fiecare. N-o ratați!

Speologii care au contribuit la explorări și cartări în perioada mai' 96 - noiembrie' 98:

„Cristal” Oradea

Viorel LASCU
Lucian NISTOR
Dan PITIC

„Crysia” Oradea

Tibor BOTOS
János CZIBULÁK
Alexandru FEKETE
Géza KOPACZ
Tibor LÁZÁR
Adrian PANAITESCU
István ROSTÁS
Zoltán SZENTMIKLÓSI
Mihai UNGUREANU

CSA Cluj

Lehel BALLA

„Focul Viu” București

Lucian BUSU
Vladimir DUDNIC
Dragoș PETRESCU
Andrei POSMOȘANU

„Omega” Cluj

Nicolae MURSE

FFS

Gabriel HEZ

Imaginiile alăturate au fost extrase de pe filmul video realizat de Dragoș Petrescu în Peștera lui Micula.

Unele din acestea sunt filmate chiar în momentul escaladării ultimilor metri ai cascadei de 36 m.

Peștera din Groapa Moțului

Munții Pădurea Craiului

Paul DAMM • „Z” Oradea

Dintre numeroasele resurgențe situate pe bordura nordică a Munților Pădurea Craiului, Izbuclul din Groapa Moțului, prin apariția „aceleiași” ape într-un număr de 8 izvoare, situate în ambii versanți ai unei văi carstice, face o notă discordantă, deosebit de interesantă. Complexul de resurgențe menționat, drenează apele văii Deblei (RUSU 1988), care sunt captate în subteran prin Peștera de la Gălășeni, situată la 1,6 km SV. Ciodata reapariție a apelor sugerează încă de la prima vedere un regim încat de curgere, cel puțin în ultima porțiune a sistemului hidrocaristic, poziție la care de altfel au și ajuns cercetătorii care au investigat din punct de vedere carstologic regiunea (VALENAS și DRÎMBA, 1978; RUSU, 1988).

În 1990 o echipă a Clubului de Speologie „Z”, compusă din Paul DAMM, Eva DAMM și Zoltan KISS, în versantul stâng al văii carstice amintite, remarcă prezența unui mic canion, format în mod evident prin prăbușirea tavanului unui gol subteran. În urma informațiilor culese de la localnici este începută o importantă acțiune de decolmatare, ce avea să cumuleze în final 10 zile de muncă a câte 10 ore/3 persoane. Astfel este săpat un șanț lung de 15 m adânc în medie de 1 m în vederea scăderii nivelului apelor din sifonul de intrare, între timp apărut la zi de sub morțanul de dărâmături și gunoi. La această acțiune, cu un pregnant caracter santierist, au luat parte Zoltan KISS, Paul DAMM, Eva DAMM, Radu POP, Constantin BOT, Tiberiu ILLE și Adrian GARGEA sub directa îndrumare a lui Teodor LUPU, diaclui din localitate, cel mai aprig susținător al ipotezei existenței Peșterii din Groapa Moțului.

Efortul depus, avea să fie încununat de succes abia în data de 17 martie 1991,

când Paul DAMM, Constantin BOT și Tiberiu ILLE explorează cca. 500 m de galerii în urma depășirii a 5 sifoane și ating cota +13 în dreptul unui nou sifon. Explorările sunt reluate în vara acelui an, ocazie cu care Andreas WALTER (T.H.C. Nurnberg) reușește depășirea în apnee a sifonului terminal. Din păcate, urmat după un spațiu aerat lung de 4 m, de către un nou sifon (nr. 7), actualul terminus al explorărilor.

Din punct de vedere geologic (BORDEA et.al. 1985) Peștera din Groapa Moțului este formată în calcare peletale cenușiu deschise, cu rare accidente silicioase, (calcare de Gălășeni), Callovian mediu - Tithonice. Formațiunea face parte din compartimentul tectonic Zece Hotare (IANOVICI et.al. 1976) și este dispusă sub forma unui monoclin, cu o ușoară cădere spre nord-nord-est.

Intrarea peșterii se găsește la capătul unui canion activ, lung de 20 m situat în sudul localității Josani (jud. Bihor). În funcție de nivelul apelor, pentru pătrunderea în subteran este necesară depășirea a 1-2 sifoane închise, despărțite de un mic clopot de aer. Se intercepțează astfel o galerie relativ strâmtă și joasă (1/1 m), cu baza ocupată integral de oglinda unor lacuri puțin adânci. După un parcurs de 110 m se ajunge la prima lărgire mai însemnată a galeriei, marcată de o interesantă difluentă, destul de rar întâlnită în mediul subteran. Fenomenul are loc în regim vados, într-un lac puțin adânc, dar din păcate galeria de drenaj devine repede impenetrabilă.

Din dreptul difluenței faciesul galeriei se schimbă brusc, în sensul măririi secțiunii transversale, care atinge pe alocuri 3/5 m. Înălțimea galeriei se reduce apoi treptat pe următorii 50 m, în exclusivitate datorită ridicării nivelului podelei, puternic aluvionată din acel punct. Tavanul coboară astfel, sau mai bine zis podeaua

urcă până la 0,5-1 m față de tavan, lățimea menținându-se constant la peste 3 m. În ultima porțiune a galeriei, adâncimea apei crește simțitor, depășind pe alocuri 1,5 m. Avansarea prin apă este îngreunată local de prezența unor septe de tavan care creează o morfologie labirintică, precum și de 3 noi sifoane, deschise doar în condiții de secată persistentă. Sifonul nr.6 (1,5/1m) este puternic aluvionat, fiind deci mai greu penetrabil, însă sifonul nr. 7 revine la faciesul anterior al galeriei. Datorită lungimii sale mari, el va putea fi abordat în viitor doar cu aparatură autonomă de scufundare.

Din punct de vedere morfometric peștera are o dezvoltare topografiată de 526 m. Sifonul terminal este situat la +13, cota maximă de +25 fiind atinsă într-unul dintre numeroasele hornuri de pe parcurs.

În urma celor prezentate, putem afirma că Peștera din Groapa Moțului – 526 m dezvoltare și 26 m (-1;+25) denivelare – reprezintă o peșteră tipic resurgentă. Caracterele definitorii ale acesteia sunt cursul activ, cu debitul situat în jurul cifrei de 5 l/sec., orizontalitatea pregnantă a parcursului, întrerupt doar pe alocuri de mici repezișuri, numeroase lacuri cu adâncimi de max. 1,5 m, respectiv prezența celor 7 sifoane, majoritatea deschise la debite normale, toate fiind formate în schimb prin ridicarea nivelului albiei pârâului subteran în urma aluvionării pronunțate. Numeroasele hornuri de pe parcurs, au fost generate de apele infiltrate din dolinele de la suprafață, situate în acest sector la max. 50 m diferență de nivel deasupra peșterii.

Formarea peșterii a fost condiționată de transferul apelor Văii Deblei de-a lungul unor fete de strat spre Depresiunea Vadului. Tectonica a influențat doar morfologia de detaliu a galeriilor, respectiv local disponerea

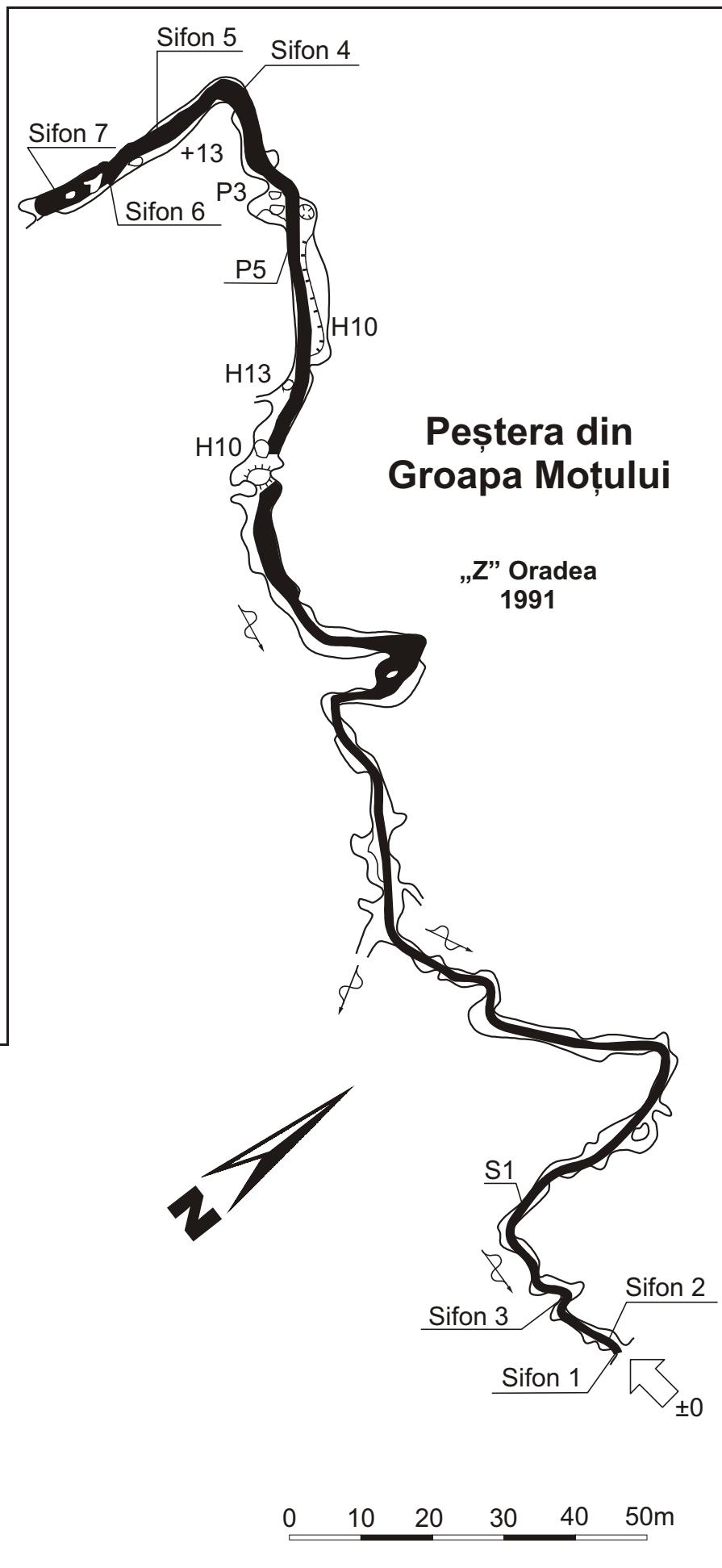
Groapa Motului

spațială a acestora. În acest sens este remarcabilă asemănarea dintre sectorul din amonte de difluență și Activul 1 din Peștera de la Gălășeni (VALENAS, DRÎMBA, 1978), a cărei extremitate opusă și este de altfel.

Prezența difluenței vadoase identificate, demonstrează complexitatea organizării drenajului și infirmă în mod categoric teoriile freatiche avansate asupra părții finale a drenajului.

Bibliografie

- BORDEA S., BORDEA JOSEFINA, MANTEA G., (1985): Harta geologică a României, Foaia Zece Hotare, ed. IGG, București.
IANOVICI V., BORCOS M., BLEAHU M., PATRULIUS D., LUPU M., DIMITRESCU R., SAVU H.(1976): Geologia Munților Apuseni, 631 p., ed. Academiei, București.
ORĂȘEANU I.(1991): Hydrogeological map of the Padurea Craiului Mountains. Theor. and Appl. Karstology, vol.4, pp.97-127, Bucharest.
ORGHIDAN T., NEGREA S., RACOVITĂ G, LASCU C. (1984): Peșteri din România, 454 p.,ed. Sport-Turism, București.
RUSU T.(1988): Carstul din Munții Padurea Craiului,ed.Dacia, 254p. Cluj. VALENAS L. DRÎMBA G. (1978): Cercetări de speologie fizică în Munții Padurea Craiului. Nymphaea t.VI. pp.279-328, Oradea.

Adevăratul GHETAR DE LA VÂRTOP

Karoly MORÉH • „Ursus Spelaeus” Tg. Mureș

Clubul de Speologie „Ursus Spelaeus” din Târgu Mureș, a început campania de explorări speologice în bazinul superior al Vâii Gârda Seacă, Munții Bihor, în 1988. Acțiunile întreprinse, au vizat cu precădere rezolvarea unor probleme ridicate de endocarstul din zona Gârdișoara - Sesul Gârzii - Bâtrâna, dar ocazional au fost extinse și asupra unor perimetre învecinate.

O astfel de situație s-a ivit în urma discuțiilor purtate la Casa de Piatră, cu fiul paznicului Peșterii de la Vârtop. Marius susținea, nici mai mult, nici mai puțin, că adevăratul Ghețar de la Vârtop nu este peștera cu paza căruia este însărcinat tatăl său, ci o altă cavitate, situată deasupra celebrei peșteri. În opinia sa, confuzia se datora doar înțelegerii greșite a termenului local „ghetărie” (care este echivalentul unei intrări de peșteră foarte reci în tot timpul verii, și unde, în zilele toride, se adună adesea animalele domestice), asociat Peșterii de la Vârtop. Data fiind celebritatea peșterii, asigurată de

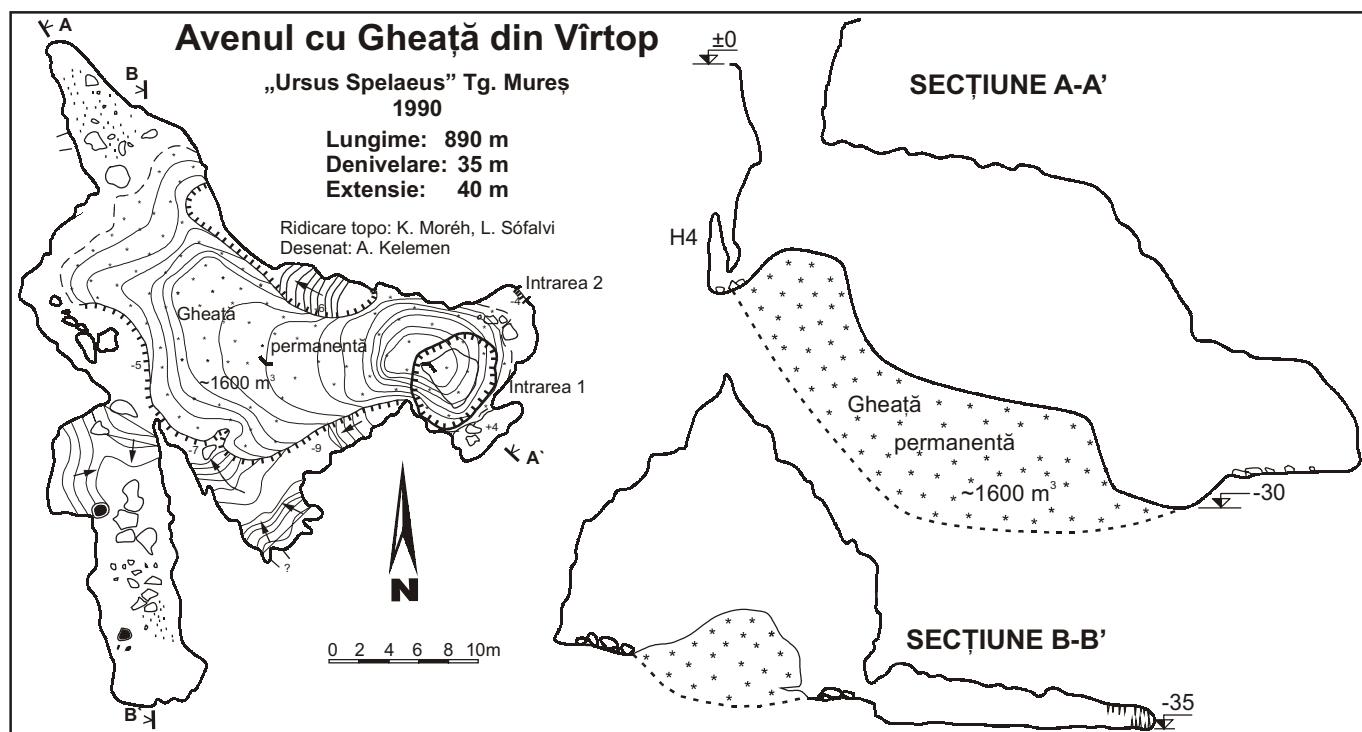
urmele de neanderthalieni, nimeni nu s-a gândit că undeva lângă GHETĂRIA de la Vârtop ar putea să existe și GHETARUL de la Vârtop.

Văzându-ne scepticismul, Marius ne-a condus la intrarea acelei fantomatice peșteri. Am trecut pe lângă intrarea, închisă cu poartă metalică a „Ghetăriei”, urcând mai departe pe un vechi drum de TAF, până dincolo de creasta care desparte bazinul Gârdișoarei de cel al Platoului Vârtop. După câteva volute largi, nu departe de marginea aceluia drum, am ajuns la o intrare de aven...

Coborând verticală de la intrare, am pătruns într-o sală de mari dimensiuni, ocupată la bază de un GHETAR PERMANENT! Stupefiați de ceea ce vedeam, am înconjurat sala, constatănd că unică posibilitate de înaintare ar putea fi asigurată de o eventuală escaladă artificială de cca. 8-10 m, îndreptată spre o gură de galerie largă de 2 m. Însă nimeni nu se interesa de această posibilitate; eram pur și simplu fascinați de ceea ce s-a dovedit până la urmă a fi adevărat.

Revenind la suprafață nu am avut altă alternativă decât să acceptăm varianta lui Marius, care ne aștepta cu expresia multumită a omului care știe că are întotdeauna dreptate. Deși multora nici acum nu le vine să credă, suntem totuși prima echipă care a cartat ADEVĂRATUL Ghețar de la Vârtop. Faptul a fost confirmat atât prin consultarea întregii bibliografii referitoare la această zonă, cât și de discuțiile purtate cu membrii Clubului de Speologie „Z” din Oradea, care au explorat în prealabil zona.

Avenul cu Gheață din Vârtop (sau dacă dorîți, „Adevăratul Ghețar de la Vârtop”), este o cavitate formată în principiu dintr-o sală de 34/16/15m, care adăpostește un bloc de gheață permanentă de 1600 mc. Peștera are în prezent 89 m dezvoltare și -35 m denivelare și reprezintă probabil cel mai vechi nivel de drenaj al sistemului polietajat Coibița-Vârtop. Peștera a fost explorată și cartată de către o echipă a C.S. „Ursus Spelaeus” Tg. Mureș, formată din: K. Moréh, L. Sófalvi, L. Piroska și L. Kocsis. ■

CUSTODIEREA

PESTERII RĂPOSAȘILOR

Clubul Speologic Grottes, Moldova

MOLDOVA, cîte mistere, legende, enigme, istorii poți savora din plin de pe acest meleag mioritic. Un mare loc în aceste legende, enigme și istorii au ocupat peșterile și grotele basarabene. Despre ele au scris poetii, scriitorii, cărturarii și savanții secolului trecut.

Din păcate acum în veacul tehnicii și compiuterului, aceste goluri subterane rămîn a fi uitate, nestudiate, ba mai mult destruse și năruiate fără nici o milă. Mare patimă o au liliacii, cei mai vestiți locuitori ai subteranelor, care sunt nimiciți de populație ca niște ființe socotite ale deavolului. Această mare confruntare, născocire, cine știe de cine și de cînd, pînă în prezent aduce o mare daună florei și faunei subterane. Se consideră că în Moldova sunt aproximativ la 40 de peșteri și grote cunoscute. Dintre cele mai cunoscute sunt: „Emil Racoviță”, „Surpriza”, „Răposașilor”, „Sihastrului”, „Călugărilor”, „Rezina-1”, „Japca” etc.

Peștera Răposașilor se află la 100° SUD-EST de biserică satului Rudi (r-nul Dondușeni) și 225° SUD-VEST de casa opusă din spatele cimitirului, pe malul drept al unei rîpi „uscate”, cheară sub cimitirul satului dat. Această stranie dezlocare a peșterii a făcut-o să fie unică de acest tip din Republică. Formarea peșterii este legată de construcții geologice și tectonice, regimului apei subterane și condițiilor climaterice. Peștera este de categoria a II-a și este situată într-o stîncă de calcar sarmătian. Condițiile climaterice sunt diferite și depind de condițiile de la suprafață. Iarna, în peșteră aerul este mai uscat și temperatura ajunge la +10°, pe cînd la suprafață este de -20°. Vara umeditate în peșteră este mai ridicată, iar temperatura scade la +10-15° echivalent cu cea de la suprafață +30-35°. Pe timp

umed în peșteră se stabilește o temperatură neutră, peretii peșterii sunt umezi, în unele locuri din tavan cad picături de apă. Din reprezentanții faunei și florei putem întîlni vermi, liliacul Noptar-de-iaz (*Myotis dasycneme Boie*), păeangeni. Intrarea în peșteră prezintă o crăpătură sub formă de unghi cu o lățime de 0,70-1m. Fiind despusă într-o văgăună mică, ea poate fi observată cu greu, mai ales earnă.

De la intrare se deschide „Sala de primire” care are o formă dreptunghiulară (5,6×2,8 m), cu înălțimea de 2,70 m. În colțul stîng al acestei săli se observă o altă crăpătură de 0,70-0,80 m lățime, înaltă de 3,4 m, care se lungește pe distanță de 8,20 m în direcția Nord-Est-30°. Pătrunzînd pe aici, nimerim într-o altă sală a cărei podea are lățimea de 7m și care se îngustează treptat pe verticală avînd înălțimea de 8,50m și se lungește spre Nord-Est la 80°, pe o lungime de 15 m. Aceste săli - crăpături au o arhitectură ciudată: de la podea au o formă de semicerc care pe parcursul de deplasare se lărgesc, spațiul devenind mai generos. De la 2-3 m în sus ele sunt practic pe toată distanța de o lungime constantă.

Sala a treia este cea mai mică după lungime - 5m și lățimea de 7 m, care cotează la 75° Nord-Est. De aici ne strecurăm în sala a patra care are dimensiunea de 5m lățime și 13m lungime îndreptîndu-se spre Nord-Est la 80°. Această sală se deosebește de restul sălilor avînd cele mai mari dimensiuni.

Pătrunzînd prin această sală noi nimerim într-un corridor-sală cu o lungime de 13 m și lățimea de 3 m. Lăsînd în urmă sala 5, nimerim în a şasea sală numită de noi „Sala CROCODILULUI”, datorită unei pete alungite asemănătoare cu un crocodil. De aici peștera se îngustează brusc în toate demen-

siunile, de unde se începe un corridor îngust care trebuie parcurs tîrîș, ajungînd într-un punct neaccesibil, de aici, la lumina felinarului, am văzut că numai după cîțiva metri se lărgesc iar. Datorită lucrărilor subterane cu un scop de largire a corridorului, efectuat de către membrii Clubului Speologic „Grottes”, toamna anului 1996 și iarnăvara anului 1997, această crăpătură a fost practic accesibilă pe distanță de 10 m cu lățimea de 0,45-0,70 m și o înălțime de 0,65-1 m. Această îngustă trecătoare a luat denumirea „Trecătoarea GROTTES” în cîinstea Clubului Grottes. Pătrunzînd această trecătoare ajungem într-un punct final, de unde peștera continuă printr-o crăpătură de 0,10 m pe o distanță necunoscută.

Cu aceasta expediția speologică a luat sfîrșit cu concluzia membrilor clubului, unde 50% erau de părere că peștera s-a sfîrșit, iar 50% din membrii mai optimiști, socot că peștera are trecere mai departe, bazîndu-se pe spusele băstinașilor cum că în trecut această peșteră se lungea pe o distanță de 1 km și din alte considerații științifice. Aceste opinii optime fac ca expedițiile speologice de la RUDI să continue, în căutare celor trei peșteri cunoscute încă de strămoșii noștri și unei biblioteci foarte vechi și fără de preț care au dispărut fără de urmă pe braniștea satului și rezervației RUDI.

Nu putem încheia scurta noastră relatare fără să aducem călduroase mulțumiri Părintelui Policarp, starețul mănăstirii „Sfintei Treimi”- Rudi, pentru bunătatea și ospitalitatea cu care ne-a primit. Aceleasi mulțumiri le aducem și Fundației „COUNTERPART” din partea căreia am beneficiat de suportul tehnicomaterial fără de care expediția speologică nu ar fi putut-duce pînă la capăt.

Membrii C.S. „GROTTES” participanți la expedițiile speologice cu studierea peșterii „RĂPOSAȚIILOR”:

- Roman Guțu – președinte
- Vitalie Dorogan – vicepreședinte
- Plpa Adrian – fotograf
- Ludmila Aronov – sanitar
- Radu Pașchevici – meneger
- Victoria Vărzari – ecolog
- Alexei Colun – biolog
- Vladimir Eftodii – respon. tehn. sec.
- Marcel Statii – bucătar
- Ion Nagherneac – instructor

Adresa clubului:
str. Ghica Vodă 86-a
MD 5201 DROCHIA
AETPN. CSG.

CARTOGRAFIA PEȘTERII „RĂPOSAȚIILOR”

LEGENDĂ :

1. SECȚIUNE TRANSVERSALĂ PRIN SALA - 2. — Fig. 1
2. SECȚIUNE TRANSVERSALĂ PRIN SALA - 3. — Fig. 2
3. ÎNĂLTIMEA MINIMĂ - 0,80 m.
4. ÎNĂLTIMEA MAXIMALĂ - 5 m.
5. LÂTIMEA - 7 M.
6. CARTARE: IULIE 1997.
7. INDEPLINIT: ROMAN GUTU.

Fig. 1

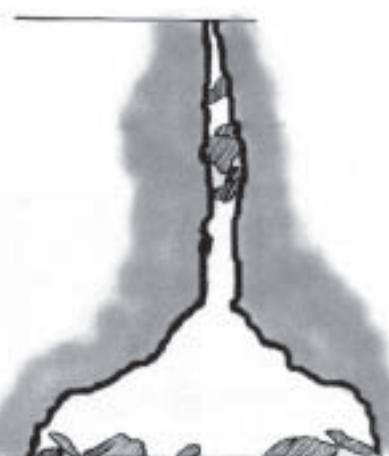
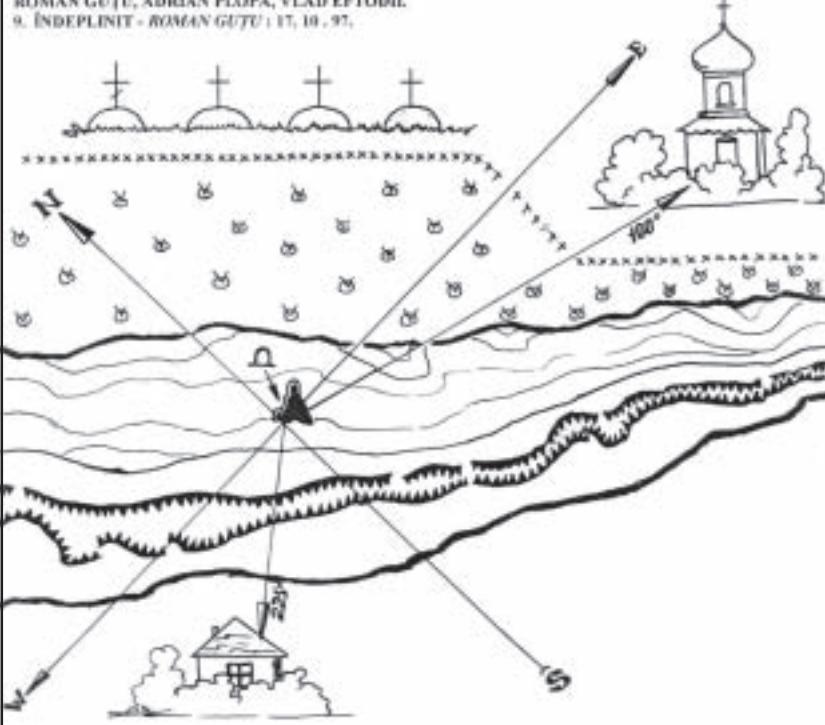

Fig. 2

LOCUL DELOCĂRII PEȘTERII „RĂPOSAȚIILOR”

LEGENDĂ:

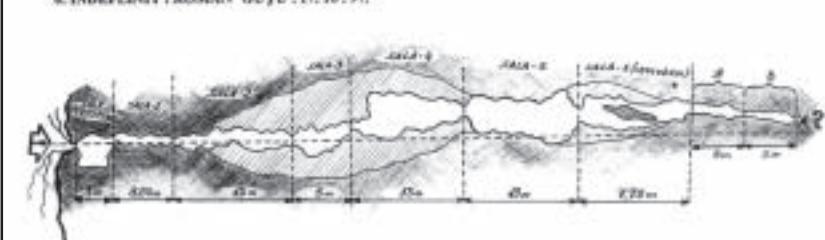
1. LOCUL DELOCĂRII — □
2. ÎNTRAREA ÎN PEŞTERĂ — ▲
3. CIMITIRUL „SATULUI RUDI” — △
4. BISERICA „SATULUI RUDI” — ■
5. ULTIMA CASĂ OPUSĂ PEȘTERII — ▨
6. CÎMP ARABIL — ▸
7. RÂPĂ — ▶
8. CARTARE: IULIE 1997,
- ROMAN GUTU, ADRIAN PLOPA, VLAD EFTODIU.
9. INDEPLINIT: ROMAN GUTU: 17.10.97.

CARTOGRAFIA PEȘTERII „RĂPOSAȚIILOR”

LEGENDĂ :

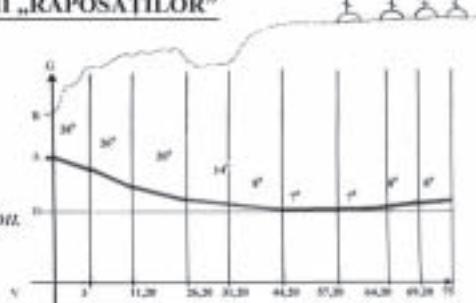
1. ÎNTRAREA ÎN PEŞTERĂ — □
2. TRASEUL DE PLONJARE ÎN 1996 — J.A
3. TRASEUL DE PLONJARE ÎN 1997 — J.B
4. LUNGIMEA TOTALĂ — 75 m.
5. CARTARE: IULIE 1997
6. INDEPLINIT: ROMAN GUTU.

CARTOGRAFIEREA PEȘTERII „RĂPOSAȚIILOR”

LEGENDĂ:

1. Nivelul zero (intrarea în peșteră) — A.
2. Relieful lăstării — B.
3. Lungimea peșterii în metri — Y.
4. Adâncimea peșterii — G.
5. Adâncimea maximă — D.
6. Cartare: IULIE 1997.
7. INDEPLINIT: ROMAN GUTU.

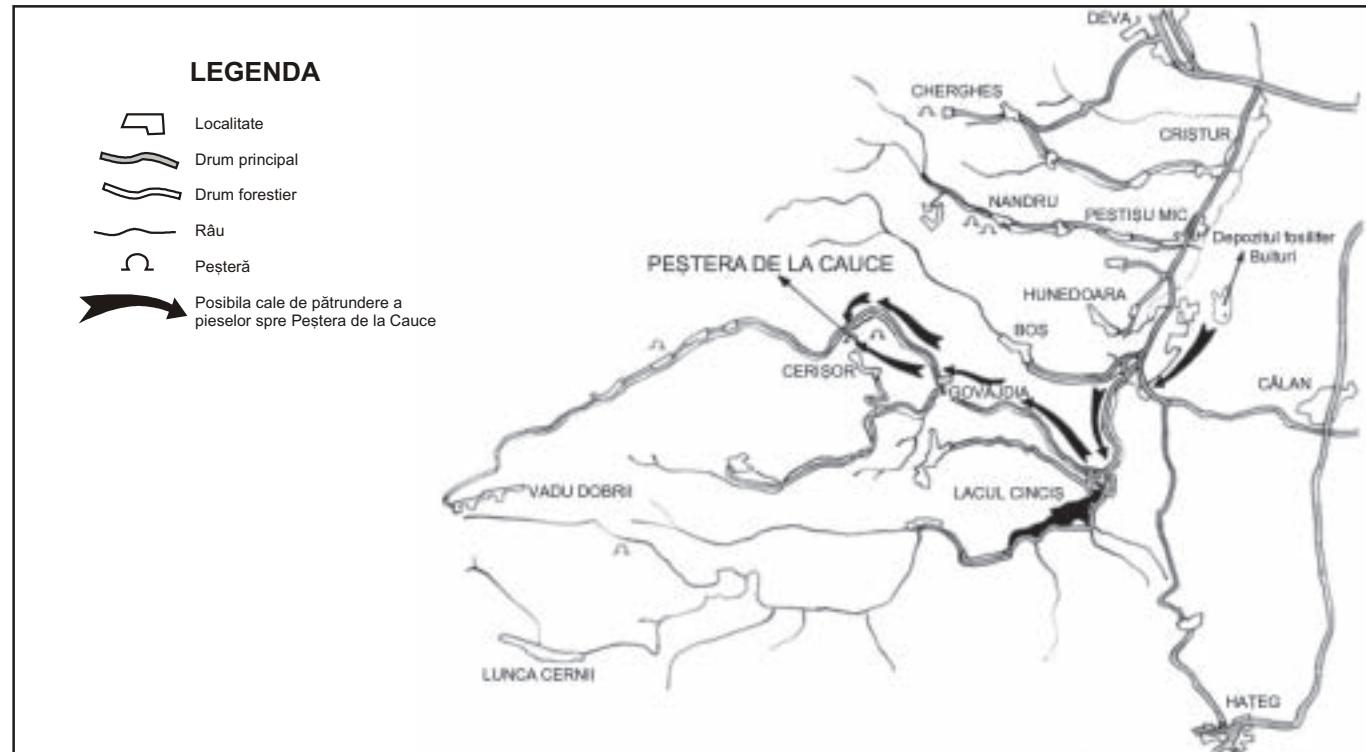
Peștera de la Cauce

Marinaș BAICOANĂ • „Proteus” Hunedoara

Începând cu anul 1998 Peștera de la Cauce a fost obiectul cercetărilor arheologice, în cadrul primului stagiu de inițiere în speo-arheologie, organizat la Govăjdia, sat Cerișor, comuna Leleșe, județul Hunedoara.

Cercetările au fost sprijinite de către Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, cu concursul unor specialiști de la muzeele din Alba Iulia, Hunedoara și a Clubului de Speologie „Proteus” Hunedoara.

Fig. 1

Incă din anul descoperirii Peșterii de la Cauce (1994), membrii Clubului de Speologie „PROTEUS” au efectuat o periegheză și câteva sondaje în această peșteră, rezultatul fiind peste așteptări: un conținut foarte bogat de material arheologic și osteologic.

Dându-ne seama de importanța descoperirilor am luat legătura cu arheologul de la Muzeul „Castelul Corvineștilor” (Roman Cristian) și împreună am inițiat Prima Școală de Speoarheologie din România, ce s-a desfășurat în perioada 1-3 mai 1998 în zona Govăjdie, sat Cerișor, unde este canionată Peștera de la Cauce (fig. 1, 2).

Din primele două casete de informare stratigrafică a rezultat material arheologic încadrabil culturilor Starcevo-Cris, Vinca, Tiszapolgar, Petrești (ce aparțin neoliticului), Coțofeni, Wiettemberg, Otomani (încadrabile epocii bronzului), ultimul lot de materiale fiind situate din perioada timpurie a epocii fierului, până în pragul epocii dacice, faza clasică.

În acest context de locuire, au ieșit la iveală și aproape 40 de moluște. Se disting și sunt de importanță paleontologică două moluște de vîrstă badeiană (10 -15 milioane ani), ce au fost aduse în această peșteră de către comunitățile culturii Coțofeni, de la debutul epocii bronzului. Sursa a constituit-o depozitul fosilifer de la Buituri, ce se află în imediata apropiere a orașului Hunedoara (fig. 1).

Ele aparțin clasei Gasteropoda, familia Conidae, subgenul Lithoconus, denumirea fiind *Conus fuscocingulatus* (fig. 3a).

Tot de importanță paleontologică, reflectând spiritul comercial și latura estetică a omului preistoric, sunt și două piese confecționate dintr-o moluscă marină fosilă cunoscută sub numele de *Spondylus gaederopus*. Ele fac obiectul unei relații de schimb, pe spații largi, cu zonele Mării Mediterane și Mării Negre. Ele apar în contextul unui inventar funerar, utilitatea fiind de obiecte de podoabă (fig. 3b).

În cadrul lotului de moluște descoperite, au putut fi identificate două specii tipice mediului de pădure și de apă din zilele noastre. Acestea sunt: lamelibranhiata *Unio sp.* (fig. 3c) și gasteropodul *Helicigona (Drobacia) banatica* (Rossmässler, 1838) (fig. 3d). (determinările au fost făcute de doamna prof. Chira Carmen, Facultatea de Geologie Cluj Napoca). Erau folosite în alimentație, ca și degresant în confecționarea ceramică, posibil și ca obiecte folosite pentru decorarea vaselor.

Raritatea acestor descoperiri de moluște într-un habitat complex oferit de peșteră pune numeroase probleme. În primul rând ne dă indicii asupra surselor de exploatare și a traseelor utilizate de omul preistoric pentru materiale prime (scoici fosile și actuale), precum și o imagine a alimentației secundare. Numai cercetarea sistematică a zonei (cu accent pe Peștera de la Cauce) poate aduce noi elemente privind evoluția istorică a comunităților umane care au preferat peșterile.

Bibliografie

Marcela BALASZ – Moluște din puncte fosilifere hunedorene aflate în colecția Muzeului Județean Hunedoara-Deva. Sargetia XX, 1986-1987, Deva, pp. 534-540.

FOTESCU, R. – O importantă rezervație paleontologică pe teritoriul municipiului Hunedoara, Cuibul fosilifer Buituri. Sargetia XI-XII 1975-1976, Deva, pp. 113-127. Gertruda MOISESCU - Stratigrafia și fauna de moluște din depozitele tortoniene și sarmațiene din Regiunea Buituri, Republica Populară Română, 1955.

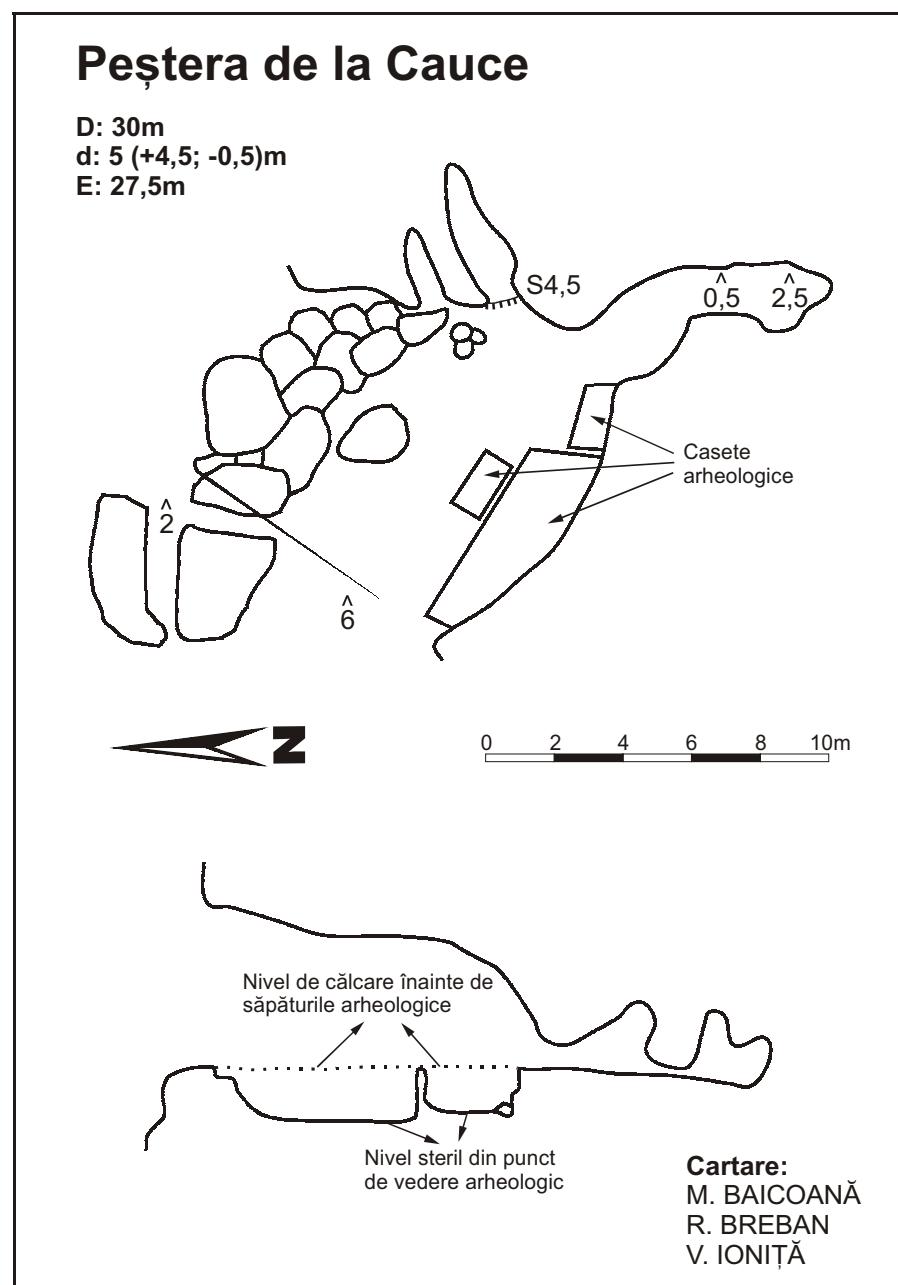
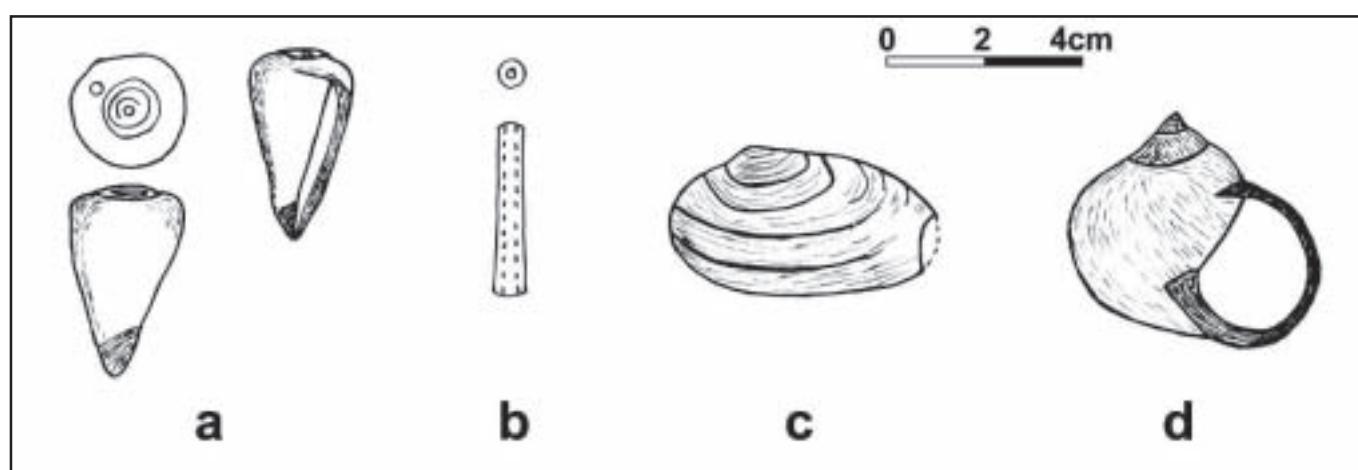

Fig. 2

Fig. 3

Un important sit paleontologic

Peștera cu Oase de la Someșul Rece

Matei VREMIR • Clubul Speologilor Nespeologi, Cluj

Au trecut mai bine de o sută de ani de când câțiva căutători ai legendarei comori a lui Darius au găsit o mică intrare de peșteră, nu departe de satul Someșul Rece, pe Dealul Cetății (24 km vest de Cluj), în apropierea unei vechi mine de aur. În acea zi de mai 1890, aceștia au lărgit o „gaură de vulpe” și au pătruns într-un spațiu nu prea mare, unde au și început să sape. Încă din primul moment au dat peste câteva crani cu coarne foarte mari și nenumărate alte oase, dintre care o parte au fost imediat vândute profesorului Anton KOCH de la Universitatea din Cluj, fapt ce a condus la începerea investigațiilor științifice din această peșteră. Profesorul KOCH, în urma unei mici expediții, reușește să adune aproape întregul material paleontologic, să facă observații tafonomicice, carstogenetice, geologice și mineralogice, de asemenea să carteze peștera, hartă pe care o și publică (KOCHE, A., 1891 „A hidegszamosi csontbarlang ismertetése” Orv. Term. Tud. Ért. II; pl. 2, a-b).

Mai târziu, *Peștera cu oase de la Someșul Rece* figurează în cadrul unei liste paleontologice (KOCHE, A., 1900 „A Magyar Korona Országai kövült gerincesállat maradványainak rendszeres átnézete” Magy. Orv. és Term. – Vizsg., 30, P. 526-560), fiind menționată și într-un ghid turistic (RADNÓTI, D., 1901 „Erdély kalaúz”). Golul ulterior inventariat în „Catalogul peșterilor din România” din 1965 și 1982 cu numărul 33000/1 (GORAN, 1982), se referă la o altă peșteră situată aproape de prima (*Peștera de la Someșul Rece*) și considerată de către KOCH „sterilă” din punct de vedere paleontologic. Cercetările speologice efectuate în acest areal de către clubul CSA din Cluj, și mai ales de către BAGAMÉRI B., au mai evidențiat câteva mici cavități însă fără importanță, *Peștera de la Someșul Rece* fiind cartată în 1984 (arhiva CSA și ISER), ocazie cu care și aici se descoperă câteva oase nedeter-

minate. Mult mai recent se fac și investigații de ordin biospeologic.

Descriere

Intrarea se situează la o altitudine relativă de 100 m (alt. abs. 540 m) în versantul stâng al văii la baza unor colți calcaroși (KOCHE, 1981), sub aceasta cu cca. 30 m fiind situată *Peștera de la Someșul Rece*, ceva mai mare, însă

neimportantă din punctul nostru de vedere. Rocile înconjurătoare sunt formate din sisturi cristaline (sericito-cloritoase, grafitoase, filite, amfibolite) aparținând Seriei de Someș, peste care, pe o grosime de 25-30m, se dispun calcare cristaline care prezintă o înclinare de 35-40° NE, formând o bară calcaroasă orientată perpendicular pe cursul văii. Peste acestea, se dispun

*Secțiune prin peșteră
Orientarea aprox. SV-NE
5mm = 1m*

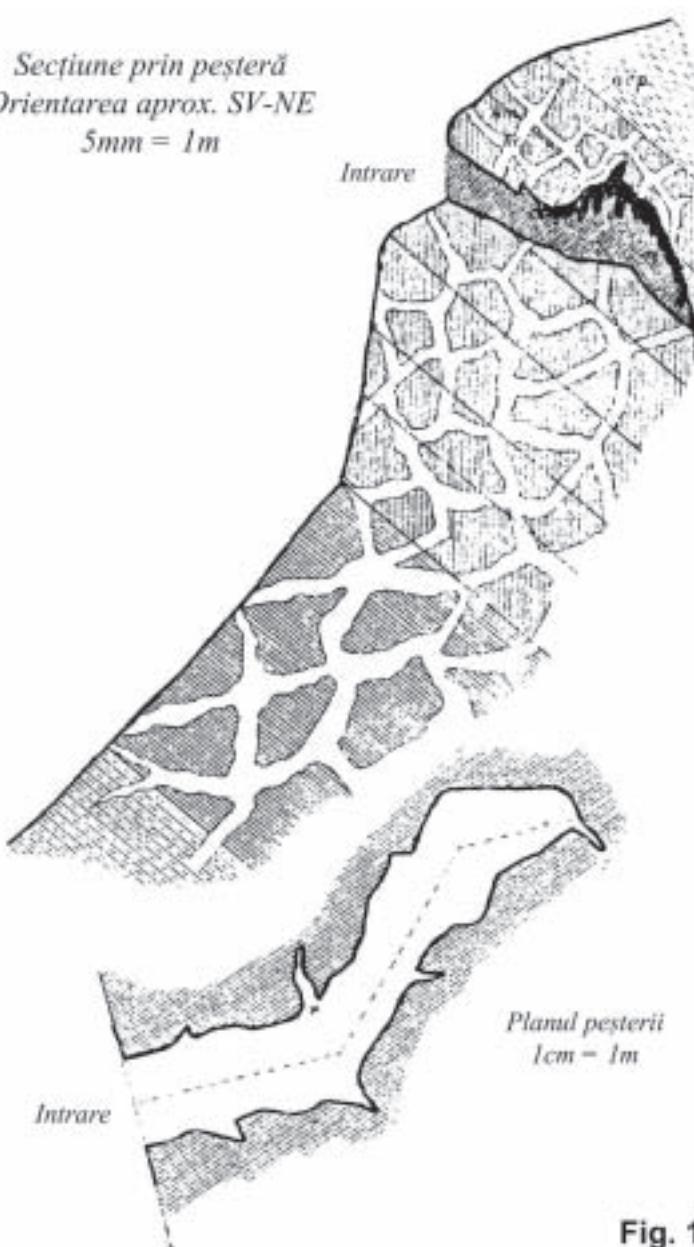

Fig. 1

sisturi argiloase micacee. Atât șisturile cristaline, cât și calcarele slab dolomitice-cristaline sunt străpunse de vinișoare și filonașe de cuarțit lăptos, cu conținut de aur și pirită, ceea ce a făcut obiectul unor explorări (KOCH, op. cit., p. 2).

Peștera, cu o lungime de doar 9 m, are o morfologie simplă: o intrare trapezoidală de $1,5 \times 1,2$ m ce dă acces într-un pasaj ușor descendant, cu dezvoltare sinuoasă și în care avem două spații ceva mai largi și mai înalte (fig. 1). Umplutura este formată din blocuri angulare, pe de o parte, și sediment argilos puternic cimentat pe de altă parte, la care se adaugă detritus vegetal și sol. Golul inițial a fost mult mai strâmt, însă aventurierii și ulterior săpăturile paleontologice au dus la excavarea aproape totală a sedimentelor. Din punct de vedere mineralologic, KOCH (op. cit., p. 3-4) remarcă prezența abundantă a formațiunilor aragonitice pe care le studiază îndeaproape și face unele aprecieri legate de origine și geneza lor. Acestea erau prezentate ca stalactite, surgeri parietale, cruste și depuneri pe oase, precipitarea aragonitului în soluții reci, fiind pusă pe seama prezenței mineralizațiilor din filonașele de cuarțit.

Materialul paleontologic excavat de aici este foarte bogat, o parte fiind chiar expus la Muzeul de Paleontologie al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj. Ceea ce a readus în actualitate această peșteră a fost recentă descoperire în subsolul universității a unor lăzi, dintre care două conțineau majoritatea acestui material și despre care de decenii nu se știa nimic.

Lista faunistică originală conține: *Capra ibex v. carpathorum* (strămoș al caprei de munte), cu oase de la cel puțin 5 exemplare mature, printre care 3 resturi craniene (fig. 2 a, b); *Antilope rupicapra* (capra neagră), oase și un rest cranian (fig. 2 c); *Bos* sp. (bovid nedeterminat); *Canis spelaeus* (lupul de peșteră – formă mai robustă decât lupul actual); *Canis vulpes v. fossilis* (vulpă), oase și resturi craniene de la cel puțin 6 indivizi; *Actomys cf. Bobac* (marmota de câmp), pe baza unui incisiv; *Cricetus rfrumentarius* (hâr-ciogul); *Arvicola terrestris* (șoarecele de câmp). La acestea se mai adaugă oase de păsări de diferite talii, neterminate.

Pe baza asamblajului faunistic, pentru această peșteră KOCH determină două faze de locuire: prima și cea mai veche este cea diluviană (Pleis-

tocen superior), în care avem capra de munte, capra neagră, bovidul și lupul, asociată cu urmele omului primitiv, ceea ce duce la ideea că avem de-a face cu un adăpost de vânătoare. Urmele de ardere de pe unul dintre craniile de *Ibex*, oasele cu măduvă sparte în mod regulat și prezența unei lame (cuțit) de silex, sugerează faptul că majoritatea oaselor au ajuns aici ca pradă de vânătoare. Prezența lupului la resturile de mâncare este confirmată și de urmele de roaderie de pe epifizele unor oase de membre. În acea perioadă peșteră era ceva mai largă, însă ulterior a avut loc un colmataj. Cea de a doua fază de locuire pare să fie mai recentă, probabil aluvială (holocen) și se referă la prezența vulpilor, care au înhabităt peșteră un timp mai îndelungat. Materialul de rozătoare și păsări de pe lista lui KOCH reprezintă, probabil, resturile de pradă ale acestora.

Importanța paleontologică a acestei peșteri este de netăgăduit, atât din punct de vedere al asociației faunistice, cât și a prezenței omului primitiv, dar mai ales datorită abundenței oaselor de *Capra ibex*, care până în prezent ne-au livrat cel mai bogat material de acest fel de la noi din țară. ■

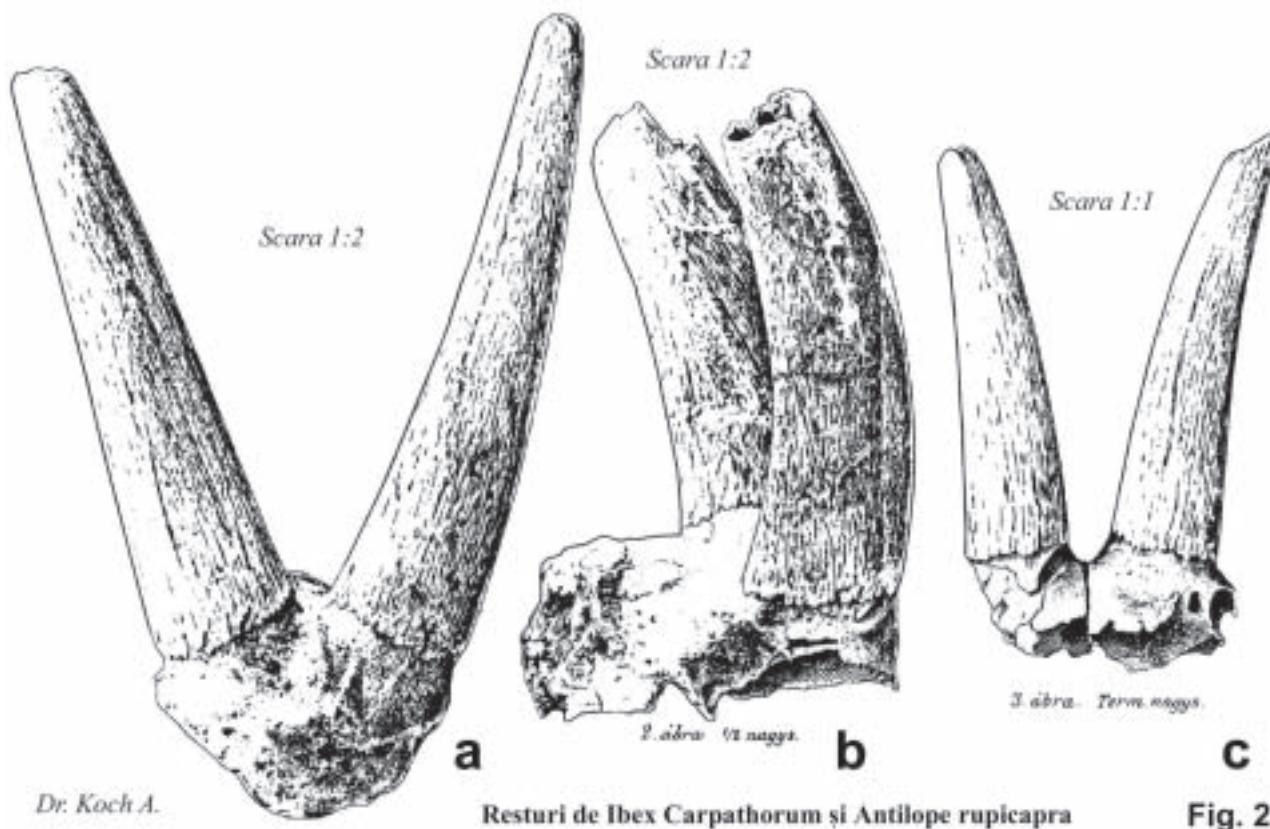

Fig. 2

Austria

Într-o tură de patru zile, la începutul lunii martie, în avenul „DOF-Schacht” (Totes Gebirge, Styria), doi speologi de la Clubul Verein für Höhlenkunde, Obersteier, au ajuns la cota -962, unde, din lipsă de coardă, au fost nevoiți să se opreasă. Pentru a ajunge aici au fost nevoiți să sape în stratul de zăpadă gros de 4 m pentru a găsi intrarea și să utilizeze 1200 m de coardă. Peștera mai are un potențial de 200 m denivelare.

Borneo

Gua Tewet este numele unei noi peșteri cu picturi rupestre descoperită în Masivul Marang din Borneo. O sală de circa 150 mp adăpostește 175 de mîini în negativ (din care aprox. 2/3 sunt negative ale mîinii stîngi) și numeroase motive simbolice și animaliere, ce te duc cu gîndul la un limbaj al semnelor. Marea majoritate a mîinilor sunt legate între ele prin linii, formînd cel puțin 5 grupe, una dintre aceste grupe – ce mai reprezentativă – vrînd parcă să reprezinte un arbore genealogic.

În imediata vecinătate, o altă peșteră, cam de aceleasi dimensiuni, adăpostește la rîndul ei aceleasi negative de mîni, dar și alte motive cum

ar fi: forme alungite de aproape 4m, o „coadă de mai-muiță” cu păr cu tot, reprezentări mult mai greu de înțeles și explicat.

Cehia

Societatea de Speologie Cehă a organizat între 1-5 septembrie 1999 a 4-a Reuniune Internațională de Speologie, în localitatea Jedovnice, din carstul Moravian, Republica Cehă. Programul a cuprins excursii în peșterile din zonă, iar între 3 și 4 septembrie al 2-lea Congres Național de Speologie.

Croatia

La sfîrșitul anului trecut o echipă formată din 30 de speologi croați și 15 speologi slovaci a organizat a III-a expediție în Slovacka jama, Velebit, Croația. Scopul expediției fiind de a continua explorările din anul precedent, respectiv cele două puțuri paralele.

În primul dintre acestea speologii slovaci au început explorarea de la -1000m, iar croații în cel de al doilea de la -587m.

Slovacii nu au reușit să coboare mai jos de -1022m, mulțumindu-se să exploreze mai multe laterale, în schimb croații au reușit ca după depășirea unui puț activ, a

unui meandru situat între cotele -636 și -717m și a altor cîteva puțuri mai mici sau mai mari să atingă cota de -1268m. Ambele echipe au făcut cîte două bivuacuri. Explorarea a fost filmată de alpinistul Stipe Bozic, autorul filmului „Sapte vîrfuri” (cele mai înalte vîrfuri de pe săpte continente).

Explorările s-au oprit datorită vremii nefavorabile și lipsei de timp, urmînd ca în expedițiile viitoare să se exploreze pasajele orizontale de la actualul terminus al Slovacka jama.

Amânunte pot fi găsite la <http://public.srce.hr/speleo/hrv/slovacka.html>

Cuba

În perioada 16-22 Aprilie 2000 Societatea Cubaneză de Speologie organizează un congres special pentru a marca sărbătorirea a 60 de ani de la înființarea acesteia. Evenimentul se va celebra în orașul Camagüey și va fi o legătură, bazată pe prietenie și colaborare, între organizațiile de speologie din lumea întreagă.

Fransa

În Munții Pirinei, Masivul Pierre Saint-Martin au continuat explorările în Avenul Partages (M413) singurul acces cunoscut la rîul subteran „Z” (rîu ce pare a fi paralel cu rîul Pierre).

Fostul terminus al avenului era reprezentat de sifonul Big Blues de la cota -720. După două zile de dezobstrucții și alte două zile de explorări și topografieri sistemul cîștigă 2600m în lungime, denivelarea fiind de -810m.

Explorările din luna august, desfășurate într-o ambiantă de canion (lacuri, cascade), au ajuns la -900 și s-au oprit în mijlocul unei galerii lungi de 320m și late de 140m. Lungimea totală a peșterii este estimată la 20km.

Este posibilă o joncțiune cu sistemul Kakouetta - Arresté-liako Ziloua, ceea ce ar însemna că noul sistem să măsoare 68km lungime și peste 1300m denivelare.

Explorările continuă, chiar în momentul redactării acestor rînduri o nouă tură în Gouffre des Partages este în plină desfășurare.

Bulgaria**Cele mai lungi peșteri (01.08.'96):**

1. Duhlata	17.200 m
2. Orlova Chucka	13.437 m
3. Imamova dupka	8.500 m
4. Vreloto	5.280 m
5. Goliamata Balabanova	4.800 m

Cele mai adînci peșteri (01.01.'96):

1. Raichova dupka	-377 m
2. Barkite 14	-356 m
3. Iamata na Kipilovo	-350 m
4. Tizoin	-320 m
5. Beliar	-282 m

Albania**Cele mai adînci peșteri (1996):**

1. Shpella BB-30	-570 m
2. Shpella Cilikokave	-505 m
3. Grotta dei Uomini Umidi	-420 m
4. Shpella e Pucit	-335 m
5. Shpella e Gjek Markut.....	-234 m

În urma unor escalade făcute cu ajutorul perforatorului sau chiar la liber, trei speologi grenoblezi, au găsit în peștera Cheval Vapeur o ieșire în faleză. Aceasta constituie cea de 8-a intrare în sistemul Berger.

În Masivul Criou, Munții Alpi (Haute-Savoie) speologii francezi de la Clubul Ursus au reușit jonctionarea Gouffre des Jokers (1200 m lungime și 330 m denivelare) cu sistemul **Mirolda**. În urma jonctionării Mirolda măsoară 1616 m denivelare.

India

În luna februarie a acestui an o echipă internațională de speologi (englezi, germani, americani, indieni) au organizat o nouă expediție în Hill State of Meghalaya, o regiune din NE Indiei. În patru săptămâni ei au topografiat mai mult de 21km de noi galerii, lungimea totală a peșterilor din zonă depășind 125km.

În zona Lukha Valley a fost făcută jonctiunea dintre peștera Pielkhlieng Pouk, parțial explorată în 1998, și Sielkan Pouk, sistemul măsurând acum 9,7km, devenind astfel a treia peșteră ca lungime din India. De remarcat în această peșteră sunt gururile înalte de 8m ce formează o succesiune de lacuri și canale în care exploratorii au fost nevoiți să înnoate mai bine de 3km.

Explorările din Synrang Pamaing, zona Lumshnong, au făcut ca această peșteră să ajungă de la 6,2km la peste 14km, a doua peșteră ca lungime din India.

Cea mai interesantă descoperire biologică este cea a unui pește orb, observat pentru prima dată în 1998, despre care se crede că aparține unei specii necunoscute.

Expedițiile vor continua anul viitor.

Portugalia

La Lisabona, în perioada 1-3 octombrie are loc al III-lea Congres European de Speologie „Noi abordări ale speologiei”, în organizarea Societății Portugheze de Speologie împreună cu Federația de Speologie a Comunității Europene.

În zilele premergătoare congresului se vor organiza excursii în peșteri (inclusiv peșteri vulcanice din Insulele Azore), în regiuni carstice, pe litoral etc.

Congresul va cuprinde întâlniri, seminarii, simpozioane, discuții, nouăți, expoziții, comerț. Cu această ocazie se va sărbători a 50-a aniversare a Societății Portugheze de Speologie.

S.U.A.

Record de scufundare în Wakulla Springs. George Irvine, unul din cei mai reputați scufundători de peșteră la ora actuală, a reușit într-o scufundare de 6 ore, la o adâncime de 80-100m, să parcurgă impresionanta distanță de 5454m. Această performanță a fost realizată în iulie '98.

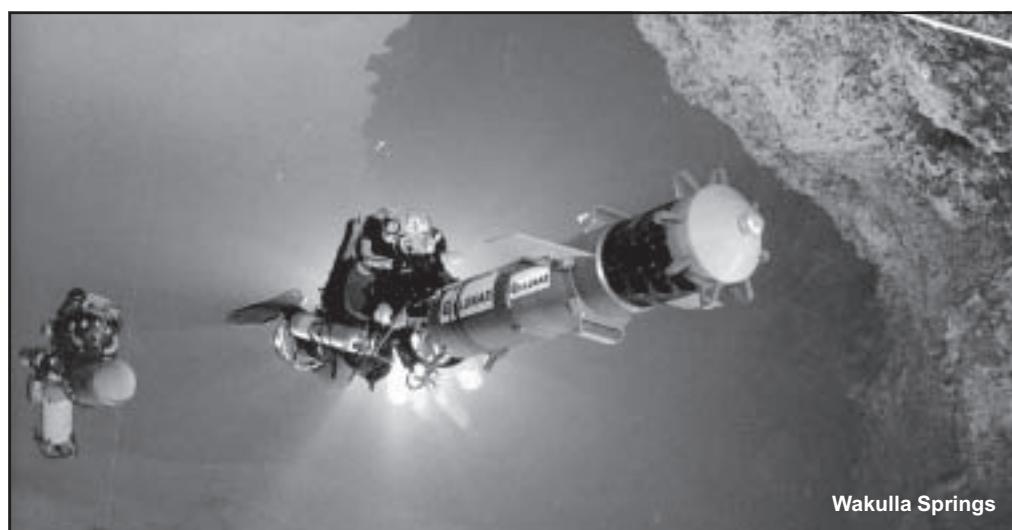
Tot anul trecut și tot în sifonul de la Wakulla Springs un alt scufundător de renume, Bill Stone – cunoscut pentru foarte specialele echipamente de scufundare pe care le proiectează și realizează, precum și pentru expedițiile în Huautla – și-a testat cu succes noul „3D mapper” (foto), un fel de

sonar ce poate face o ridicare topografică tridimensională a sifonului.

Ucraina

În Caucazul Oriental, Masivul Arabika, speologii ucraineni au continuat explorarea peșterii Dzou, peșteră ce fusese explorată de Vladimir Kisseliov împreună cu speologi francezi pînă la -700. După o întrerupere de 5 ani datorată conflictelor etnice a fost permis accesul în zonă datorită revenirii la o oarecare stare de acalmie.

Descoperiri importante, totalizînd mai mulți km în acest sistem parcurs de tumultoase rîuri, au permis atingerea cotei -1100m. Numeroase puncte rămîn de explorat.

Wakulla Springs

Cele mai lungi tuburi de lavă (m)

1	Kazumura Cave	Puna District, Hawaii, S.U.A.	61.420
2	Cueva del Viento	Tenerife, Insulele Canare, Spania	17.032
3	Leviathan	Colinas Chyulu, Kenya	12.500
4	Bilemot Gul	Insula Cheju, Coreea	11.749
5	Huehue Cave	North Kona District, Hawaii, S.U.A.	10.280

Cele mai adânci tuburi de lavă (m)

1	Kazumura Cave	Puna District, Hawaii, S.U.A.	1.102
2	Cueva del Viento	Tenerife, Insulele Canare, Spania	518
3	Leviathan	Colinas Chyulu, Kenya	480
4	Cueva de los Verdes	Lanzarote, Insulele Canare, Spania	230
5	Ape Cave	Skamania County, Washinton, S.U.A.	213

Expediție în Franță

În cadrul unui schimb bilateral între Ministerele Tinereții și Sportului din România și Franța, 18 speologi amatori români au participat în Franța, în regiunea Losere la Castelbouc, între 16-29.08.1999, la o tabără comună organizată de Comité Departamental de Speleologie de L'Eure, ca parte franceză și Salvamont Alba, A.S. „Sfinx” Gârda și „Cristal” Oradea, ca parte română și finanțată de ministeriale mai sus menționate. În cadrul schimbului s-au realizat: inițiere la faleză, parcurs de peșteri cu diferite grade de dificultate și s-au

făcut diverse excursii turistice, precum practicarea de canoe pe râul Tarn, via corda etc.

De asemenea, s-a participat la explorarea exurgenței Castelbouc 1, după golirea sifonului 2 cu ajutorul pompelor, lăsând timp de 5 zile speologii să exploreze și să studieze sistemul. O echipă franco-română a descoperit în Castelbouc 4 un horn care după escaladare a dat într-o galerie numită „Galeria Românilor”, colmatată la un moment dat cu bolovani; pentru largirea cu explozibil a galeriei se va reveni în viitor. În timpul expediției în Grotte de Coutal s-a produs un accident, Roxana Ciubotărescu a

căzut de la 3 m, datorită ruperii concomitente a două prize de mâna, și și-a fracturat bazinele. Pentru salvarea ei s-a declanșat o operațiune extraordinară în care au fost implicați speologi, pompieri, doctori. Operațiunea de salvare a durat 17 ore, după care Roxana a fost transportată la spital cu elicopterul.

Pe drumul de întoarcere unul din microbuzele românești a fost prădat de hoți pe malul Mării Negre.

Cu toate evenimentele neplăcute bilanțul taberei a rămas pozitiv, prin experiența acumulată și contactele noi reale.

Christian CIUBOTĂRESCU
„Sfinx” Gârda de Sus

Foto Christian Ciubotărescu

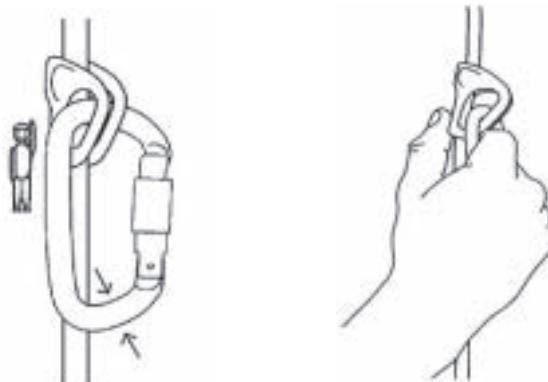
Noi dispozitive ce ușurează viața, dar și buzunarul, speologului

Tibloc Petzl

Un blocator ultralejer (39 g) care ar trebui să facă parte din echipamentul oricărui speolog sau alpinist. Tibloc înlocuiește cu succes un nod Prusik sau un blocator și este ideal pentru realizarea sistemelor de scripeti.

Este un dispozitiv eficace și multifuncțional (desface chiar și sticle de bere).

Preț 97 FF

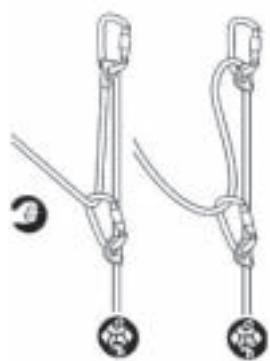
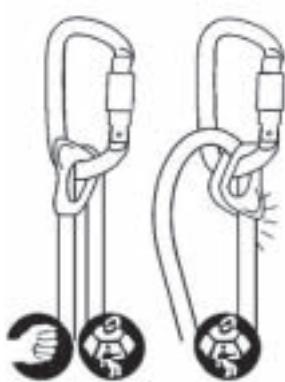
Pantin Petzl

Acest nou model de blocator de picior face ca urcările pe coardă să fie mult mai rapide și mai puțin obositore.

Cintărește 110 g și este construit în aşa fel încât să culiseze usor de-a lungul corzii, menținînd în același timp verticalitatea speologului. Atenție! se folosește numai împreună cu blocatorul de piept și blocatorul cu mîner.

Este foarte ușor de instalat și dezinstalat și este ideal pentru urcarea verticalelor foarte mari și nefracționate.

Preț 276 FF

Stiri interne

Munții Aninei

Valea Velișteac

S-a încercat forțarea unei strâmtori în Peștera din Valea Velișteac, descoperită în 1994 și cartată pe o lungime de 100 m cu o denivelare de -15 m („Proteus” Hunedoara).

Munții Bihor

Bazinul superior al

Someșului Cald

Clubul de Speologie „Z” a continuat lucrările de sistematizare axate pe o zonă a Someșului Cald cuprinsă între izvoare și Pârâul Vacii. Cu această ocazie au fost descoperite 3 noi peșteri, dintre care se remarcă Peștera din Peretele Cuciulatelor (L: 52m). Au fost recartate 11 cavități de mici dimensiuni, respectiv au continuat lucrările de topografiere a Ponorului din Cuciulat. La acțiuni au participat P. Damm, I. Dezso, L. Puszta, Katalin Kocsis, T. Biro, Cornelia Ilie, F. Miklovits, F. Let.

Zona Valea Rea - Cornu

Munților

Au fost continue acțiunile de explorare în Peștera din Valea Rea prin organizarea a 4 acțiuni, care au vizat în special obiective din prima treime a cavității. Cea mai importantă realizare este descoperirea, în urma mai multor escalade artificiale, a continuării nivelului 3 în zona Sălii Gigantilor. Porțiunea nouă descoperită este un labirint complex, parcurs de mai multe cursuri active, care a fost cartat pe o lungime de 1 km. Continuarea înaintării presupune noi escalade.

Au continuat dezobstrucțiile la punctul de lucru Armata

Populară Chineză, evacuanță peste 1,5 mc de bolovani, insufițienți pentru a se putea pătrunde în sala care se întrevede. Pentru moment lucrul a fost întrerupt datorită pericolozității pasajului. Se preconizează consolidarea unor bolovani cu spumă poliuretanică.

Lucrările de cartografie geologică au fost finalizate pentru sectorul cuprins între intrare și Grădinile Japoneze inclusiv. A fost conturat un sistem complex de paleocarsturi hidrotermale. La acțiuni au participat: J. Zih, Katalin Perenyi, Sz. Szucs, C. Pop, R. Pop, P. Damm, I. Dezso, L. Puszta și T. Biro („Z” Oradea) și mai multe persoane de la diferite clăburi din Ungaria.

Bazinul Văii Aleului

Au fost efectuate prospecțiuni pe scară largă, inclusiv în lucrări miniere, în bazinul median și superior al văii.

Descoperirea a două izbucuri cu debite relativ mari, situate aval de Izbucul Valea Popii, ridică interesante probleme de organizare a drenajelor carstice în regiune. La primul dintre acestea, care posedă un important curent de aer, au fost efectuate importante lucrări de dezobstrucție, perspectivele de continuare fiind interesante.

Bazinul Văii Lunceșoara

Călin Pop („Z”), în colaborare cu o echipă a KKTJ Cracovia, condusă de S. Kotarba au reluat explorările în Avenul Hoanca Urzicarului. În urma a două escalade efectuate la terminusul din amonte al nivelului superior al Galeria Cristalelor, a fost interceptat un meandru ori-

zontal, care debuzează într-o sală de mari dimensiuni. Sala, reprezentând baza unui sistem de verticale, din care provine activul Galeriei Coralilor, este în prezent cel mai mare spațiu din interiorul avenului.

În peretele opus meandrului de acces, au fost efectuată o escaladă artificială pe cca. 30 m înălțime, fără a se intercepta pentru moment vreo continuare.

Munții Pădurea Craiului

Bazinul Mijlociu al Văii

Iadei

Cu ocazia taberei de vară al clubului CSA (9-18 august 1998), la care au participat în total peste 150 de persoane, s-au obținut următoarele rezultate:

- descoperirea și cartarea pe o lungime de 19 m a Peșterii cu 5 intrări din lunca Crișului (aval de Bratca), temporar activă, remarcabilă din punct de vedere genetic, fiind în mare parte modelată de apa râului;

- descoperirea a 17 noi peșteri în Valea Iadului, cu o lungime cumulată de 480 m, dintre care cea mai semnificativă este Avenul lui Ioșca, cu o lungime de 123 m și o denivelare de -98 m. Ea se prezintă ca o succesiune de puțuri uscate, care în final ajung la un curs temporar cu debit scăzut. Dintre aceste peșteri, 9 se află pe Dealul Șipotele (printre care și unul activ cu L: 38m), 2 pe Dealul Mihai, 4 pe Dealul Pobraz, și câte unul pe Dealul Ciungii respectiv, Dealul Cornului.

S-au efectuat în mod extensiv câteva acțiuni de decolmatare la mai multe obiective și peșteri din zona Văii Leșului (Izvorul cu Travertin), Avenul Iadul Alb, Peștera răsuflătoare din Dealul Mihai, în zona Piatra Negru lui (Peștera Groapa Rece, Peștera răsuflătoare din Piatra Negru lui), cât și în Peștera de la Podireu.

A avut loc o amplă acțiune de ecologizare în P. Lithophagus. S-a recartat P. cu apă din Dl. Lelii pe o lungime de 1502m. În luna iunie, a avut loc o acțiune de filmare de două zile în Peștera Lithophagus, materializată printr-o producție de 4 minute semnată Ugron Gábor jr. și difuzată pe postul Duna TV.

Zona Piatra Negru lui

În luna octombrie o echipă CSA compusă din: Batiz Réka, Deak Zs., Felfalusi Á. și Vremir M. au continuat decolmatarea în Peștera Groapa Rece. Cu această ocazie s-au mai descoperit 4 peșteri noi cu o lungime cumulată de 70 m. Se remarcă o peșteră cu un horn activ de peste 15 m înălțime.

Zona Secătura Brătcănilor

În două acțiuni de decolmatare a unui poron foarte ventilat, la care au participat printre alții Gedeon M. L., Comănescu Cs., Görög I., Felfalusi Á., Deak Zs. și Vremir M., s-a ajuns la o adâncime de 5 m, până la o stâmtoare greu penetrabilă. Pentru ușurarea largirii, s-a recurs la o metodă mai puțin obișnuită: prin săparea unui șanț de 0,5 m adâncime și cca. 3 m lungime, s-a reușit canalizarea apei unui lac aflat în vecinătate, deci reactivarea poronorului. În cca. o oră, acesta a înghițit peste 500 m³ de apă. Operațiunea s-a mai repetat o dată. Dreanjul aparține Sistemului Ponoraș-Izbucul Brătcănilor.

Peștera Ponoraș

În luna Mai a avut loc prima tabără subterană din această peșteră, cu o durată de 4 zile, la care au participat 9 speologi. În bivuacul din Sala Bazinelor s-au instalat Dascăl T., Fülöp Zs., Szász P. și Szilágyi P. (CSA), care au recartat un segment de cca. 430 m, de la intrare până la Meduza Mare. În bivuacul din Sala Stadion situat aval de cele 7 semisifoane de pe activul principal, au participat 5 speologi: Balogh Boglárka (Oradea), Tompa K. (Budapesta), Felfalusi Á., Görög I. și Vremir M. (Cluj). S-au explorat cca. 300 m de noi galerii, cartându-se peste 670 m. Sub „Sectorul Noroios” s-a descoperit un lac subteran (neexplorat integral), format de-a lungul unei diaclaze largi. S-au măsurat dimensiunile unei coloane gigantice aflate în Sala Pădurii de Piatră: circumferință în bază: 29 m; diametrul mare: 10 m; diametrul mic: 8 m; înălțime: 15 m; circumferință superioară: 20 m; volum aproximativ: 780 m³! Deocamdată se pare că avem de a face cu cea mai voluminoasă coloană stalagmitică din România.

Peștera Zăpodie

Au continuat lucrările de decolmatare însă după numai 6 m s-a ajuns la un punct de unde sănsele de înaintare sunt minime.

Peștera din Dealul Prodan

Prin acțiuni combinate de decolmatare/derocare s-au mai descoperit o serie de galerii, și puțuri, care au condus la o dezvoltare totală de 222 m, și o denivelare de -59,7 m, respectiv +5 m. Actualul terminus aflat la peste 30 m sub albia pârâului Izbândiș, se prezintă sub forma unei galerii descendente strâmte pe care dispără un curs de apă cu debit mic.

Peștera Izbândiș

Ca rezultat al lucrărilor de dezobstrucție efectuate în Peștera Izbândiș de CSA Cluj, s-au găsit cca. 1000 m de galerii noi. Currentul puternic de aer indică faptul că pe undeva trebuie să existe o legătură către retea. Lucrările de cartare sunt în curs, dar din datele deja ridicate, după confruntarea acestora cu datele editate după plăcuța de cartare a lui Gabi Halasi, se pare ca s-a găsit locul în care Gabi a ieșit la suprafață. Din păcate acest loc este doar o altă fântână care se deschide spre galeria sifonată. Se lucrează intens pe partea de fosil unde mai sunt sănse de continuare.

Peștera Vânțului

La începutul lunii decembrie, Balla L. și Vremir M., cu ocazia unei ture de cartare pe activul interior (aval de Sala Mare), la punctul A¹ 96 au descoperit și explorat un nou sistem de galerii active și fosile pe o lungime de cca. 1 km. Este vorba despre un nou affluent cu debit destul de mare (Galeria NS), rămas neidentificat din cauza punctului de confluență situat sub un con de dărămături. Marcarea de identificare s-a făcut cu fluoresceină. Noul activ, pe lângă două cascade mai prezintă 3 affluenti, numeroase sectoare fosile, un puț activ și 3 hornuri de peste 30 m înălțime, dintre care două au fost escaladate.

În cursul lunilor ianuarie și februarie 1999, au avut loc o serie de acțiuni de cartare/recartare, cât și două ture de filmare materializate prin trei producții semnate Ugron Gábor jr. de 5, 8, respectiv 16 minute, difuzate pe posturile naționale (TVR 1 și 2), cât și pe Duna TV. În aceeași perioadă, rezultatele unei excursii explorative de 4 zile se prezintă sub forma a câteva noi pasaje de legătură, în

total peste 200 m de noi galerii.

În perioada 13-21 Februarie 1999, a avut loc tabără de iarnă organizată în peștera Vânțului, la care au participat peste 30 de speologi din Târgu Mureș, Budapesta, Oradea și Cluj. Obiectivele erau axate pe cartare/recartare în mai multe sectoare, ture foto, observații științifice cât și explorare. Speologii instalați în bivuacurile din zona de intrare (Sănătoriul) și Hipodrom au reușit recartarea a peste 1700 m de galerii, iar cei din bivuacul din Tabăra Înaintată au reușit explorarea (în mică măsură și cartarea) a peste 700 m de noi galerii. Cele mai semnificative descoperiri se referă la sistemul de puțuri „Pali” (situat paralel cu Galeria Lacurilor la punctul T57 și identificat în tabără din 1998), în care avem 4 puțuri paralele de 43, 30, 25 și 19 m (dintre care două active), și care conduc într-o galerie activă, al cărui punct de confluență cu râul principal încă este necunoscut. De asemenea, foarte importantă este descoperirea unui sector de cca. 400 m de etaj III (Galeria Verde), în zona de bifurcație-terminal și identificat prin escaladarea unui horn. Este vorba despre o serie de galerii și săli de dimensiuni mari, a căror prezență cu circa 20 m deasupra Galeriei Negre (etaj II), infirmă presupunerea inițială că în jumătatea îndepărtată a peșterii, acest nivel nu există.

Având în vedere rezultatele explorărilor din cursul anilor 1998-1999, corroborate la datele existente până în 1997, lungimea actuală a peșterii depășește 50 km.

Defileul Crișului Repede

Clubul de Speologie „Z” a continuat lucrările de sistematizare în zona Bucea - Piatra Craiului - Bratca. În

urma prospecțiunilor efectuate au fost descoperite 8 noi cavități, dintre care se remarcă Peștera cu Oase din Coasta Rea (L: 56 m), care cuprinde un valoros sit paleontologic cu resturi de *Capra ibex*. Mai multe acțiuni au fost dedicate derocărilor care se execută la prea-plinul Izbuclul de sub Coasta Rea, deținător al unui puternic curent de aer. La acțiuni au participat I. Dezso, P.Damm, M. Dumiter, L.Puszta, K. Dezso.

Zona Bălnaca

P. Damm și Katalin Kocsis (CS „Z”), în urma unor prospecțuni au descoperit o nouă cavitate activă, în care explorările au fost opriate după 35 m, datorită nivelului de viitură existent.

Munții Poiana Rusă

Valea Nandrului

În Peștera cu Apă de la Dumbravă s-a efectuat un decolmataj la sifonul 2. Favorizați de debitele mici, Dragomir Gherman și Karoly Ban au descoperit peste 150 m de galerii.

Valea Runcului

În Peștera de la Cauce continuă sistematic săpăturile arheologice începute de clubul „Proteus” Hunedoara în luna mai, cu ocazia primei Școli de Speo-Arheologie din România.

Valea Bălăi

S-au mai descoperit, explorat și cartat Peștera nr. 1 din V. Bălăi (21 m; 1 m); Peștera nr. 2 din V. Bălăi (15 m; 1 m).

Munții Retezat

Depresiunea Hațeg
La Piatra Coroiești-Piatra Sălașului, membrii clubului „Proteus” au descoperit și explorat 10 noi cavități și au cartat 137 m de galerii cu o denivelare totală de 35,5 m.

Munții Rodnei

Zona Piatra Rea

Avenul din Podul Cailor

Terminusul din iunie 1998 (-108 m) a fost depășit în octombrie 1998 de o echipă „Montana” Baia Mare, formată din Iosif Rist și Mihai Tămaș, într-o acțiune care a durat aproximativ 12 ore. Cei doi au ajuns la o nouă platformă de prăbușiri în jurul cotei de -108 m, nivel la care diaclaza își schimbă aspectul liniar, devenind sinuoasă. După ce a explorat circa 25 m pe orizontală, echipa a continuat coborârea, atingând o denivelare de cca. -120 m. Avenul continuă, dar își păstrează dimensiunile restrictive (lățimi de 0,3-0,6 m), trecerea mai departe cu echipamentul de verticală devenind o problemă, la fel ca și marea cantitate de apă care se prelungă pe pereti în perioadele cu precipitații.

Munții Sebeș-Sureanu

Peștera Sura Mare

În perioada 12-14.10.1998 o echipă formată din Tudor Marin, George Lazar („Focul Viu”) și Olivier Jassaud speolog francez independent au descoperit o nouă galerie în zona affluentului 4. După o escaladă de 25 m și forțarea unei strâmtori în „S” s-a reușit intrarea în galeria ce debutea cu o săritoare de 8 m. Galeria se largeste după câțiva metri, transformându-se într-o rețea de săli superconcreționate. Finalul galeriei se regăsește în peretele activului principal, aval de affluentul 4.

Între 18-20.06.1999 echipa formată din Tudor Marin, Viorel Băltărețu („FV”) și Nicu Murse („Omega” Cluj) a cartat galeria descoperită în octombrie '98. Dezvoltarea galeriei este de 200m. Tot în această tură, T. Marin, după o escaladă de 20 m în zona cascadei finale a instalat o

coardă fixă în vederea taberei de vară.

În perioada 11-28.08.1999 a avut loc tabăra de vară a clubului „Focul Viu” în comun cu 10 speologi francezi. Obiectivul principal a fost constituit de bivuacul subteran din Sura Mare. În zona affluentului 7, după o derocare făcută de Renaud Locattelli și Magrin Benoit, a fost descoperită o rețea de galerii și săritori lungă de 150-200m. După o serie de escalade făcute de T. Marin, s-a reușit intersectarea cascadei finale la un nivel de aproximativ 75 m față de bază. În același timp, Bernabé Fourgous a mai forțat câteva strâmtori găsind noi laterale. Pe o altă ramură Renaud, Benoit și Vadim Bondar s-au ajuns la o nouă escaladă în rocă foarte friabilă. Din păcate toată cartarea s-a pierdut datorită lipsei de etanșeitatea a unui bidon.

După ce a trecut două sifoane succesive, Bernabé a instalat corzi fixe ce au permis trecerea speologilor de la „FV”. Post sifoane a fost descoperită o rețea de săli și galerii de mari dimensiuni stratificate pe 2-3 nivele. A fost explorat axul principal și affluentul 1. A fost topografiat axul principal. Dezvoltarea totală a galeriilor este de aproximativ 1 km. Din punct de vedere peisagistic sălile sunt bogate în concrețiuni de toate felurile, unele dintre ele inedite. A fost topografiat întregul sector dintre cele două sifoane, cu o dezvoltare de 500 m. A fost găsită o nouă joncțiune cu galeria activă principală. Dezvoltarea totală a galeriilor explorate în această perioadă este de aproximativ 2 km.

Tabăra subterană a durat 6 zile (circa 130 ore) apropiindu-se de un record în Sura Mare.

Cu toate aceste descoperiri Peștera Sura Mare a depășit în dezvoltare 8 km.

Zona Ponorici-Cioclovina

Membrii clubului Proteus Hunedoara au descoperit, explorat și cartat 13 noi cavități: Avenul C.S.U. (49 m; -36 m); Peștera CSU (27 m; 8,5 m); Peștera cu 4 intrări (13,5 m); Peștera de lângă Tău (45,5 m; -18,5 m); Av. lui Bădoi (19,3 m; -12,5 m); Avenul lu' Zbanghiu (6,5 m; -4 m), Peștera lu' Zbanghiu (8 m; 1m); Peștera cu Cioabe (9 m; -0,6 m); Peștera de deasupra Cioclovinei II (12m; -1 m); Peștera Abri (7,5 m; +1 m); P. nr.1 din Abruptul Cioclovinei (9 m; 0,5 m); Peștera nr. 2 din Abruptul Cioclovinei (5 m; -2,5 m); Peștera nr.3 din Abruptul Cioclovinei (11,8 m; -3,5 m).

Peștera din Valea Stânii

Scufundări: Ștefan Milota și Săsăreanu trec un sifon morfologic lung de 7 m pe activul de la cascădă, apoi explorează și carteză 240 m de galerii până la un al doilea sifon pe care Ștefan Milota îl trece în august '98 (13 m lungime, -5 m adâncime) și explorează parțial un sistem de galerii (active și fosile).

Escalade: în Sala Marei Horn, Bogdan Tomuș și Valentin Bogdan continuă cătărarea începută cu ani în urmă, ajungând la +26 m în niște prăbușiri.

La Hornul 2, Bogdan Tomuș și Radu Breban continuă cătărarea începută în noiembrie 1997 împreună cu colegii de la „Focul Viu” București, ajungând la +23 m într-o sălită fără posibilități de continuare.

S-au cartat 390 m de noi galerii, lungimea peșterii devinând aproximativ 1600 m iar denivelarea, -155 m.

Peștera Cioclovina Uscată

S-au explorat și cartat 430 m de noi galerii după Marele Horn și s-au mai adăugat +55 m la denivelarea totală, în prezent peștera atingând

Peștera Sura Mare.
Foto Andrei Posmoșanu

2100 m dezvoltare și 115 m denivelare (-60; +55).

Scufundări: în sifonul amonte al peșterii, S. Milota coboară pe o lungime de 22 m până la -9 m adâncime, ajungând la o strămtoare pe care a decolmatat-o; în sifonul aval înaintea 10 m pe tavanul unei mari săli inundate.

Ponorici-Cioclovina cu Apă

Se cațără un baldachin și fortându-se o strămtoare se ajunge la un alt sifon (penetrabil). S-au cartat 60 m de noi galerii.

Platoul Troian

O echipă a clubului „Proteus” Hunedoara a sistematizat acest platou calcaros, realizându-se o hartă topografică cu caroiajul din 50 în 50 m.

Zona Tecuri (2066)

În Peștera de la Tecuri s-a demontat scara de acces și s-au efectuat numeroase ture de ecologizare a peșterii. Acțiunea s-a derulat în octombrie 1998 și a implicat mai multe echipe ale clubului „Proteus” Hunedoara.

Într-un bivac de 60 ore în Avenul Răchițeaua la -200 m, Radu Breban și B. Tomuș depășesc pe activul din stânga terminusul de la S12 și explorează în premieră peste 300 m de galerii frumos concreționate. S-a ajuns la o nouă săritoare de aproxi-

mativ 30 m, unde s-au cățărat până în prezent 14 m.

S-au mai descoperit, explorat și cartat: Avenul cu Tap (7 m; -3,5 m), Av. Căutării (11 m; -8 m) și Avenul de lîngă drumul Ascuns (18 m; -9 m).

Zona Crivadia-Izvorenii

S-au cartat Cheile Igheabului și s-a descoperit o nouă cavitate în Valea Cuculeu (7,5 m; 2 m).

Munții Vlădeasa

Peștera Vârfurașu

În luna septembrie 1998, clubul CSA a organizat o acțiune explorativă și de cartare la care au participat opt speologi, printre care soții Vári Mari și Laci, Deák Zs., Felfalusi Á., Miklós K., Fülöp Zs., Vremir M. S-au descoperit 270 m de noi galerii în sectorul amonte, de asemenea s-au topografiat în jur de 400 m atât pe activul principal, cât și pe nivele fosile. Din păcate, o serie de potențiale continuări s-au dovedit neabordabile.

În perioada 07-15.08.1999 la Pietrele Albe a avut loc tabăra anuală CSA. Obiectivul principal a fost continuarea cartărilor în Peștera Vârfurașul. S-au cartat 1620 m de galerie din care 270 în premieră. S-au mai găsit în aprox. 250 m de galerii pe nivelul fosil (porțiune necartată). Concomitent s-a lucrat pentru terminarea sistematizării zonei. Au fost găsite cinci peșteri noi a căror lungime oscilează între 20 și 72 m.

Informații primite de la:

Radu BREBAN
Paul DAMM
Tudor MARIN
Călin POP
Mihai TĂMAS
Tudor TĂMAS
Laszlo VARI
Jozsef ZIH

Karst 2000

În perioada 14-23 iulie 2000, Facultatea de Biologie și Geologie (Universitatea din Cluj), Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, Federația Română de Speologie (FRS) și Karst Waters Institute organizează la Cluj conferință speologică: *Karst Studies and Problems: 2000 and Beyond*. În paralel cu această conferință se vor organiza și Simpozionul anual de Cars-tologie Teoretică și Aplicată și va avea loc prima reuniune a unui nou program interna-tional de corelări geologice (IGCP) cu tema World Cor-relation on karst Ecosystems. Conferința propriu zisă se va desfășura pe două secțiuni, una de geocars-tologie cu tema: Understanding the Karst Environment și una de biospeologie având ca temă Evolution and Adaptation in the Underground World. Pe lângă aceste teme principale vor avea loc mese rotunde pe marginea problemelor de Geomicrobiologie și de Conservare a Biodiversității lumii subterane. De asemenea, pe timpul conferinței vor avea loc și întâlniri de lucru ale membrilor diferitelor comisii ale Uniunii Interna-tionale de Speologie.

Timp de trei zile, carstologi și speologi din numeroase țări ale lumii (SUA, Italia, Egipt, Japonia, Norvegia, Australia, Noua Zeelandă, Belgia, Anglia, China, Israel, Polonia, Franța, Slovenia) se vor alătura celor din România pentru a-și împărtăși cele mai recente rezultate obținute. După sesiunea știin-tifică des-fășurată în Cluj, vor urma trei excursii tematice cu durata și trasee diferite.

Excursia 1 (5-6 zile)

Cluj - Turda - Posaga (izbu-curile și carstul din zona Scărița Belioara) - Gârda de Sus (carstul Platoului Scări-

șoara și vizita faimosului ghețar subteran cu același nume) - Cătunul „Casa de Piatră” (izbucul Tăuz și Peștera Coiba Mare) - Chiăcău (vizită Peșterii Ursilor) - Șuncuiuș (izbucul Izbândiș și Peștera Vântului) - Doda Pilii - Ic Ponor (Peștera Humpleu, ponorul din Valea Ponorului) - Padis (Cetățile Ponorului, Peștera Căpăt și alte zone de interes).

Pentru aceia care nu pot petrece 6 zile pe teren, am programat două excursii de trei, respectiv două zile după cum urmează:

Excursia 2 (3 zile)

Cluj-Valea Iadei (exocarst)- Șuncuiuș (izbucul Izbândiș și Peștera Vântului)-Oradea (Muzeul de Științe Naturale din Oradea)-Chișcău (Peștera Ursilor)-întoarcere la Cluj.

Excursia 3 (2 zile)

Cluj-Valea Iadei (exocarst)- Șuncuiuș (izbucul Izbândiș)- Chișcău (Peștera Ursilor)- Cluj.

Informații suplimentare cu privire la taxa de participare (pentru participanții români) vor putea fi consultate pe următoarele adrese de internet: <http://www.uib.no/People/nglbn/karst2000.htm>

<http://www.geocities.com/Yosemite/Geyser/3479/karst2000.htm>

<http://frspeo.ccs.ro/karst2000.htm>

La oricare dintre aceste adrese poate fi găsit și formularul de înscriere pe care cei care doresc să participe la aceasta manifestare îl pot completa și expedia „on line”. Pentru alte informații vă rugăm să contactați pe:

Bogdan P. ONAC
bonac@bioge.ubbcluj.ro
064-195954)

Mihai BOTEZ
speo@mail.soroscj.ro
064-187657,

sau pe adresa: Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, Clinicii 5, 3400 Cluj.

Scafandri-speologi din nou în actualitate

Deși reînființat odată cu Federația Română de Speologie, Departamentul de Scufundări din cadrul acesteia, nu s-a prea făcut auzită. Este adevărat că nu a excelat printr-o activitate deosebită, dar aş îndrăzni să afirm că încetul cu încetul membri ei s-au pus în mișcare.

Scopurile Comisiei sunt următoarele:

- de a promova pregătirea speologilor scafandri pentru diferite nivele de competență prin școli și stagii;
- de a promova schimbul de experiență între scufundători;
- de a ajuta tehnici scafandri care abordează scufundarea în peșteri prin oferte de echipament la prețuri sub cel al pieței, respectiv la mâna a doua;
- de a mobiliza forțe adecvate pentru abordarea unor obiective care necesită un anumit grad de experiență și dotare;
- de a ține evidența acestei activități;
- de a avea permanent un lot de scufundători activi care să poată reprezenta F.R.S., atât pe plan intern cât și în relațiile internaționale;
- de a avea permanent o echipă operativă de intervenție pentru cazuri de Salviaspeo.

Un prim pas a fost făcut în 1997 prin trimiterea la cluburile a unor chestionare de evaluare a potențialilor scufundători și a eventualelor obiective speologice care ar necesita o colaborare cu scafandri speologi. Rezultatele acestui recensământ au fost următoarele:

- am primit răspuns de la 15 cluburi din 82;

- conform acestor răspunsuri, există 18 scafandri brevetati și activi cu echipament aproape complet;
- există numeroase obiective care se așteaptă explorate.

În urma insistențelor de pe lângă conducerea Federației Franceze de Speologie, cu ocazia Congresului de Speologie din 1997 de la Cluj, am obținut pentru anul 1998, două locuri pentru scafandri-speologi din România la Stagiul de Scufundare în Peșteri organizat de Departamentul de Scufundări Speologice din cadrul acestei Federații. Din păcate nu am putut onora această invitație deoarece în ultimul moment am fost anunțat că din două locuri să mă gândesc numai la unul, iar pentru obținerea vizelor de însoțitor nu am avut sprijinul solicitat din partea celor care puteau să o facă (la un moment dat am primit sugestia să mă duc cu auto-stopul, cu cca. 80 kg de echipament...).

În perioada 16-20 septembrie 1998 s-a organizat o Școală de Scufundare în zona carstică a Vaii Iadului, pentru toate nivelele de pregătire, respectiv brevetare pentru „Scafandri de ape deschise”, atestare pentru „Scafandri de trecere” și „Scafandri de explorare”. Au participat 4 scufundători dintre care unul pentru atestarea de „Scafandru de trecere”, Adrian Bâlgăr din Turnu-Severin, și unul pentru atestarea de „Scafandru de explorare”, Ștefan Milota din Timișoara, ceilalți fiind pe post de „observatori”. Cu această ocazie, pe lângă activitatea specifică perfecționării și a schimbului de experiență, am abordat cu

participanții, o nouă încercare de trecere a ultimului sifon din Peștera cu apă din Valea Leșului. După un parcurs subacvatic de cca. 40 m la 1-1,5 m adâncime, Milota Ștefan a reușit să-l parcurgă, dar după o scurtă galerie aerată, urmează un alt sifon care păstrează aceeași morfologie de laminor, explorarea oprindu-se în acest punct. S-au mai făcut scufundări în Izbuclul Izbândiș și Lacul de acumulare Leșu.

O școală cu același specific a fost organizată și în anul 1999 la Peștera Izverna, în perioada 5-8 august. De această dată, având în vedere că nu am avut cursanți, dar am reușit să ne adunăm mai multe generații de scufundători respectiv frații Florin și Mihai Baciu, Ștefan Milota, Lascu Cristian, Adrian Bâlgăr, Rajka Géza, acțiunea noastră s-a transformat într-un util schimb de experiență. Au fost parcurse toate sifoanele din Peștera Izverna, în Sifonul Negru coborându-se până la -27 m. S-au făcut fotografii și s-a lucrat la decolmatarea Izbului Călugăr, aflat în aceeași

zonă. Am reușit să definițivăm componenta Comisiei de Scufundări și am stabilit ca în perioada 15-19.09.'99 să organizăm o tabără de lucru în zona Ic-Ponor. Cu autoritățile locale am ajuns la un acord de principiu referitor la închirierea, contra cost, a cantonului din apropierea Peșterii Izverna, de către F.R.S. – Departamentul de Scufundări pe o perioadă de 5 ani.

Departamentul de Scufundări are următoarea componentă: Director departament: Rajka Géza

Monitor de scufundare în ape deschise: Mihai Baciu

Monitor pentru scufundări subterane: Ștefan Milota

Secretar departament: Adrian Bâlgăr

Pentru anul 2000 s-a definitivat următorul calendar:

1. ianuarie: tabără de explorare, Pădurea Craiului;
2. mai: școală de scufundare pentru ape deschise, Cloșani;
3. mai: școală de scufundări subterane, Izverna;
4. august: tabără de explorare, Bihor.

Rajka GÉZA

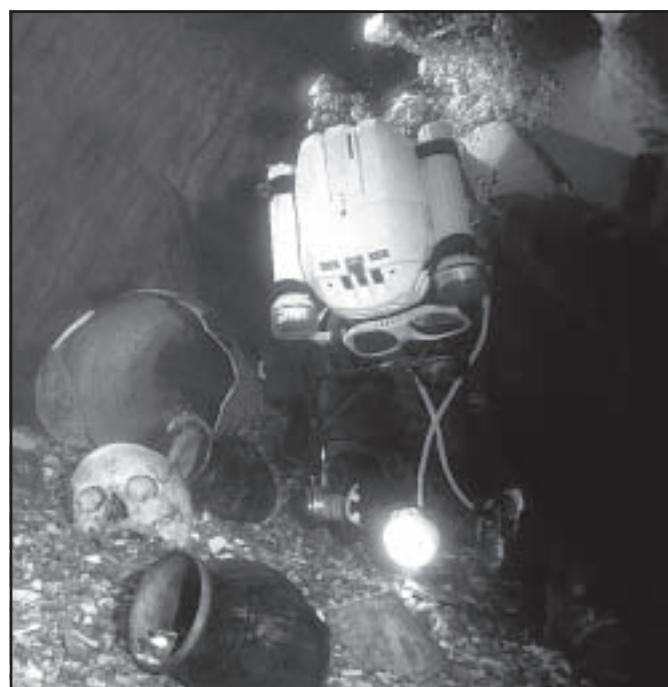

Foto Cristian Lascu

Natura Silvaniae, nr.1, Jibou, 1997.

Apariția primului număr al unei reviste științifice regional-locale, editată de către un muzeu mult prea puțin cunoscut, precum cel de la Jibou, poate să treacă cu cea mai mare ușurință ca neobservată. Tradiția în ale științelor naturii, motivată atât de existența aproape seculară a unei grădini botanice exceptionale, cât și de colaboratorii „de marcă” cooptați, pare însă să surmonteze handicapul izolării.

Primul număr, deși în apropiere există numeroase peșteri interesante, are în cuprins doar un singur articol din domeniul carstologiei, și acela din exteriorul perimetru lui tradițional. Materialul, semnat de Matei Vremir, prezintă un paleocarst fosilifer de tip Caraibean, de vârstă Priabonian superioară, din cuprinsul Calcarului de Cluj (afiorimentul Someș-Dig).

Din punct de vedere morfologic este vorba despre un microcarst, colmatat integral în prezent, în care elementele exterioare dedisoluție (de tipul carenelor litorale), se îmbină cu o succesiune de goluri lenticulare interconectate. Vârsta paleocarstului identificat, este dovedită de conținutul paleontologic exceptional, care include două genuri de broaște testoase, două de crocodili, precum și 18 genuri de pești selachieni și teleosteleni.

Theoretical and Applied Karstology, nr. 10/1997

Cel mai recent număr al publicației, nu dezmine deloc standardele revistei. Citind

doar lista advisorilor, prin filtrul cărora o lucrare destinată publicării trebuie să treacă, nu mai putem avea nimic de adăugat.

Totuși, privind numărul 10 al TAK prin prisma speologului amator, pentru care informațiile cuprinse au valoare doar în cazul în care le poate utiliza, trebuie să remarcăm câteva dintre articole:

- Gabriel Diaconu oferă celor interesați un material deosebit de instructiv, intitulat: „Carstul: un sistem de sedimentație continental”. Autorul distinge două subsisteme de sedimentație, exocarstic și endocarstic, prezentând pentru ambele tipurile de sedimamente specifice.
- Colectivul condus de Lucreția Ghergari semnează un articol dedicat unui paleocarst hidrotermal, descoperit recent în zona median-superioară a Peșterii din Valea Rea (Munții Bihor). Ocurența, pe lângă numeroasele minerale și parageneze inedite carstului (inclusiv prima semnalare de pe Terra a aurului nativ, în condiții „autohtone” pentru mediul speleal), ridică numărul speciilor minerale identificate în această peșteră la peste 30.
- În fine, Emil Silvestru, tratând dolinele din Platoul Padiș, le consideră pe cele „de sufoziune”, ca fiind formate sub influența unui acvifer „paracarstic”. În accepțiunea autorului, acest tip de acvifer este unul cantonat în roci necarbonatice, care se drenează pe căi subterane spre un acvifer carstic subiacent/adiacent. Deși puțin important la prima vedere, procesul descris este implicat cu siguranță în speogeneza mai multor mari cavități din arcul Carpaților.

Paul DAMM

25 de ani de Explorări Speologice în Munții Apuseni

Autori: Paul Damm și Călin Pop.

17 pagini de text, 9 pagini anexe ce conțin 21 de hărți de peșteră.

Unul dintre cele mai prestigioase cluburi de speologie ardelene, Clubul de Speologie „Z” din Oradea, își face bilanțul celor 25 de ani în buletinul aniversar, editat de cea de a doua generație de speologi. Conduși de speologi cu multă personalitate (uneori în detrimentul relațiilor cu colaboratorii și foșturile), în urma activității sale și a colaborării cu alte cluburi din țară și străinătate, Clubul „Z” ne oferă astăzi un bogat material documentar: activități de explorare în trei masive muntoase: Bihor, Vlădeasa și Pădurea Craiului.

Au fost explorate 34 de bazine, sau subunități carstice în Masivul Bihor, 1 în Masivul Vlădeasa și 18 în Masivul Pădurea Craiului. Bibliografia selectivă ne arată că speologii Clubului „Z” au scris pentru noi 19 lucrări – Liviu Vălenăș, 11 – Paul Damm, în majoritate singuri, dar și în colaborare cu alți colegi de explorare.

În grafică găsim întortochiata hartă a Peșterii din Pârâul Hodobanei cu cei 22.142m ai săi, avenele din Hoanca Urzicarului -288 m și cel din Fața Muncelului (V5) -273 m și nu în ultimul rând Sistemul Zăpodie, cel care a dat numele clubului aniversar.

Lucrarea este o informație concisă și concretă, un important document primar pentru o eventuală istorie a speologiei românești.

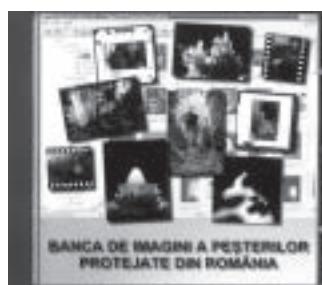
Traian Bebe BOSDOC

CD

Clubul de Speologie „Crysis” din Oradea a reușit realizarea unui CD intitulat „Banca de imagini a peșterilor protejate din România”.

Relații la Tibi Lázár tel: 059-159.112

E-mail: ltibor@oradea.iiruc.ro

Video

Semnalăm apariția a două noi casete video:

- -1000 – imagini de la expediția realizată în urmă cu doi ani în Pierre Saint-Martin (© FRS). Relații la tel: 059-47.24.34, e-mail: erse@mail.soroscj.ro.

- Peștera lui Micula – conține imagini de la explorarea în premieră a unor pasaje din această frumoasă peșteră (© FRS, Crysis). Relații idem CD.

SPELEMAT

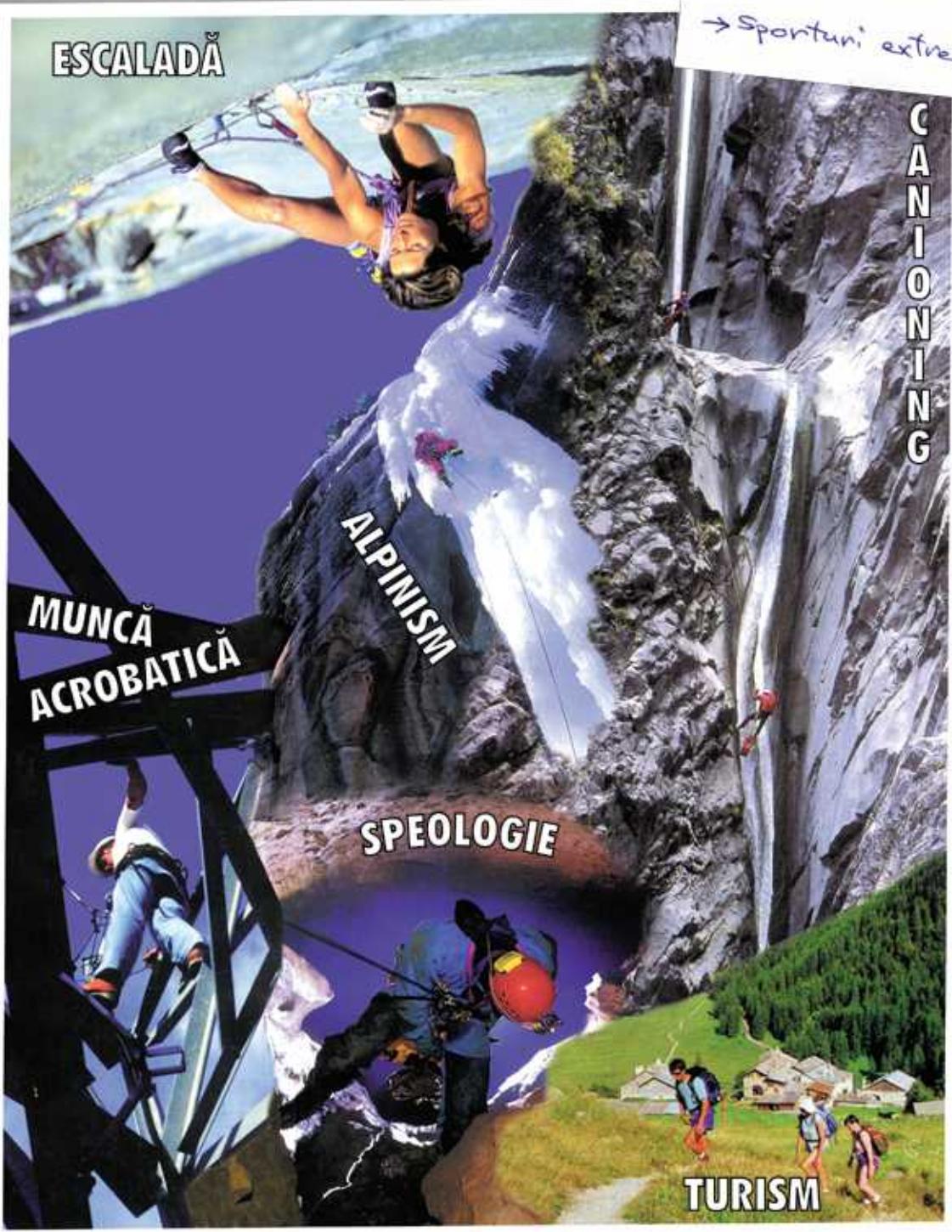
România

Sponsor al Federatiei Române de Speologie

- Tel/fax: 059-47.24.34
- E-mail: crse@mail.soroscj.ro

→ Echipamente pentru sporturi montane
→ Excursii în Munții Apuseni
→ Sporturi extreme

PRIMII PASI DEPARTE DE ORAS !